

TOIMINTA JA HALLINTO 2003:5

*Oikeusministeriön
säädöshankkeet*

1.2.2003

OIKEUSMINISTERIÖN TOIMINTA JA HALLINTO 2003:5

*Oikeusministeriön
säädöshankkeet*

1.2.2003

ISSN 1458-6436
ISBN 952-466-114-4
Oikeusministeriö
Helsinki

KUVAILULEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä
1.2.2003

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Oikeusministeriö Lainvalmisteluosasto		Julkaisun laji	
		Tilanneraportti	
		Toimeksiantaja	
		Oikeusministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisun nimi Oikeusministeriön säädöshankkeet 1.2.2003			
Julkaisun osat			
Tiivistelmä Katsaus vireillä olevista oikeusministeriön säädöshankkeista, niiden tavoitteista ja taustasta, keskeisestä sisällöstä ja toteutuksesta aikatauluineen. Perustuu tilanteeseen 1.2.2003.			
Avainsanat: (asiasanat) lainsäädäntö, lainvalmistelu, säädös, hanke			
Muut tiedot			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön toiminta ja hallinto 2003:5		ISSN 1458-6436	ISBN 952-466-114-4
Kokonaissivumäärä 128	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Oikeusministeriö		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

JUSTITIE MINISTERIET

Utgivningsdatum
1.2.2003

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Justitieministeriet Lagberedningsavdelningen	Typ av publikation Rapport om nuläget		
	Uppdragsgivare Justitieministeriet		
	Datum då organet tillsattes		
Publikation (även den finska titeln) Lagberedningsprojekten vid justitieministeriet 1.2.2003 (Oikeusministeriön säädöshankkeet 1.2.2003)			
Publikationens delar			
Referat En översikt av lagberedningsprojekt som är under arbete vid justitieministeriet, deras mål och bakgrund, centrala innehåll och genomförande med tidsplan. Översikten bygger på situationen den 1 februari 2003.			
Nyckelord Lagstiftning, lagberedning, författning, projekt			
Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-numren, andra referensnumren)			
Seriens namn och nummer Justitieministeriet, Verksamhet och förvaltning 2003:5		ISSN 1458-6436	ISBN 952-466-114-4
Sidoantal 128	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Justitieministeriet		Förlag Justitieministeriet	

JOHDANTO

Oikeusministeriön toiminnan tavoitteista merkittävä osa toteutetaan lainsäädäntöhankkeilla. Näiden valmistelu tapahtuu pääosin ministeriön lainvalmisteluosastolla. Osasto julkaisee kahdesti vuodessa katsauksen vireillä olevista ministeriön säädöshankkeista, niiden tavoitteista ja taustasta, keskeisestä sisällöstä sekä toteutuksesta aikatauluineen. Säädöshankeluettelon tarkoituksena on antaa informaatiota vireillä olevasta lainvalmistelusta niin ministeriön omalle henkilöstölle ja muille ministeriölle kuin ulkopuolisille sidosryhmille ja kiinnostuneille.

Tämä hankekatsaus perustuu tilanteeseen 1.2.2003. Katsaukseen on sisällytetty ne hankkeet, joissa oikeusministeriö on valtioneuvoston vastuualuejaon perusteella valmisteleva ja esittelevä ministeriö. Hankkeet on jaksotettu oikeusaloitteisesti. EU:n piirissä vireillä olevat ja muut kansainväliset hankkeet on sisällytetty luetteloon siltä osin kuin niiden valmistelu on Suomen lainsäädännön kannalta riittävän konkreettisesti vaiheessa tai niitä koskevat toimenpiteet ovat muutoin ministeriössä vireillä.

Lainvalmisteluhankkeet löytyvät myös oikeusministeriön internet-kotisivulta <http://www.om.fi>. Lähempiä tietoja hankkeista saa hankekuvausten yhteydessä mainituilta oikeusministeriön valmistelijoilta (ks. puhelinnumero ja sähköpostiosoite).

Ylijohtaja

Pekka Nurmi

SISÄLLYSLUETTELO

1. VALTIOSÄÄNTÖ.....	1
1.1 Perustuslakiuudistuksen toimeenpanon seuranta ja perustuslain tarkistaminen	1
1.2 Kansalaisten osallistumisen edistäminen	2
1.3 Suhteellisuuden toteutuminen eduskuntavaaleissa	3
1.4 EU:n vaalisäädökset ja sen vaikutukset kansalliseen vaalilainsäädäntöön	4
1.5 Sananvapauden käyttämistä joukkoviestinnässä koskevan lainsäädännön uudistaminen	6
1.6 Naamioituminen mielenosoituksessa	7
2. HALLINTOMENETTELY JA HALLINTOLAINKÄYTTÖ.....	9
2.1 Hallintomenettelylainsäädännön uudistaminen	9
2.2 Hallintolain täytäntöönpano – muut lainsäädäntömuutokset, koulutus, tiedotus ja seuranta	10
2.3 Julkisoikeudellisia saamisia koskevan yleisen hallinto-oikeudellisen lainsäädännön kehittäminen.....	11
2.4 Uhkasakkolainsäädännön tarkistaminen	12
2.5 Oikeudenkäynnin julkisuus hallintolainkäytössä.....	14
2.6 Toimeentuloturvan muutoksenhakujärjestelmän uudistaminen.....	15
2.7 Menettely työkyvyttömyyseläkettä ja tapaturmavakuutusta koskevien valitusten käsittelyssä	16
2.8 Hallintolainkäytön kehittäminen.....	16
3. JULKISUUS JA TIETOSUOJA.....	18
3.1 Julkisuuslainsäädännön täytäntöönpanon seuranta.....	18
3.2 Maksuperusteet julkisuutta toteutettaessa.....	19
3.3 Luottotietolainsäädännön uudistaminen	20
3.4 Selvitys viranomaisten välistä tietojenvaihtoa koskevasta lainsäädännöstä.....	21
3.5 Valtionhallinnon tietohallinnon ohjauksen tehostaminen.....	22
3.6 Tietosuojalainsäädännön kehittäminen	23
4. KIELELLISET JA KULTTUURISET OIKEUDET	24
4.1 Kielilain uudistaminen	24
4.2 Saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annetun lain tarkistaminen	25
4.3 Maahan ja luontaiselinkeinoihin liittyvien oikeuksien järjestäminen saamelaiden kotiseutualueen valtionmailla	26
5. AHVENANMAA.....	28
5.1 Ahvenanmaan itsehallintolain muuttaminen.....	28
5.2 Asetus valtion virkamiesten kielitaitovaatimuksista Ahvenanmaan maakunnassa	29

6. HENKILÖ-, PERHE- JA PERINTÖOIKEUS	30
6.1 Hedelmöityshoidot (Ihmisen keinoalkuinen lisääntyminen)	30
6.2 Perintökaaren velkavastuusäännösten uudistaminen	31
6.3 Suomen kansainvälisen perhelainsäädännön uudistaminen	31
6.4 Veritutkimuslainsäädännön uudistus	32
6.5 Kuolleeksi julistamisesta annetun lain uudistaminen	33
6.6 EU-Asetusehdotus tuomioistuimen toimivallasta ym. avioliittoa ja lapsen huoltoa koskevista asioista	34
6.7 EU-Säädös avioeroihin sovellettavasta laista	34
6.8 Lasten suojelua koskeva sopimus	35
6.9 Aikuisten suojelua koskeva sopimus	36
6.10 Lasten oikeuksien käyttöä koskeva eurooppalainen yleissopimus	36
7. VELVOITEOIKEUS JA KULUTTAJANSUOJA	38
7.1 Henkilövahingot	38
7.2 Puhtaan varallisuusvahingon korvaaminen	39
7.3 EU-Säädös sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavasta laista (ns. Rooma II)	39
7.4 Yleissopimus liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvista kansainvälisistä oikeuksista	40
7.5 Lentoliikenteen ylivoimaisuutta koskevan EU-Asetuksen uudistaminen	41
7.6 Saatavien siirto kansainvälisessä kaupassa	42
7.7 Saatavien vanhentumista koskevan lainsäädännön uudistaminen	43
7.8 Rahoitusvakuusjärjestelyistä annetun direktiivin täytäntöönpano	44
7.9 Sähköisen kaupankäynnin oikeussääntöjen kehittäminen	45
7.10 Rahoituspalvelujen etämyynnistä kuluttajille annetun direktiivin täytäntöönpano	45
7.11 EU-Asetusehdotus myynninedistämisestä sisämarkkinoilla	47
7.12 EU-Kulutusluottodirektiivin uudistaminen	48
7.13 Asuntokauppalain uudistaminen	48
7.14 Arvo-osuuksien välillistä hallintaa koskeviin esineoikeudellisiin kysymyksiin sovellettavaa lakia koskeva yleissopimus	49
8. YHTIÖOIKEUS	51
8.1 Osakeyhtiölain uudistamistyöryhmä	51
8.2 Eurooppayhtiö-asetuksen edellyttämät lainsäädäntötoimenpiteet	52
8.3 EU:n rajat ylittäviä julkisten osakeyhtiöiden sulautumisia koskeva direktiiviehdotus (10. yhtiöoikeudellinen direktiivi)	53
8.4 EU-Asetusehdotus Eurooppalaiseksi keskinäiseksi yhtiöksi	54
8.5 EU-Asetusehdotus Eurooppaosuuskunnasta	55
8.6 EU-Asetusehdotus Eurooppayhdistyksestä	56
9. ESINE- JA YMPÄRISTÖOIKEUS	58
9.1 Kuljetusvälineitä koskevien kiinnitysjärjestelmien yhtenäistäminen	58
9.2 Vesilainsäädännön uudistaminen	58

10. MAKSUKYVYTTÖMYYSLAIN SÄÄDÄNTÖ	61
10.1 Konkurssilain kokonaisuudistus	61
10.2 Julkisselvityksen käyttöönotto	61
10.3 Vapaaehtoisten velkasovintojen seurantaryhmä	62
10.4 Ulosottolain kokonaisuudistus	63
11. RIKOSOIKEUS	66
11.1 RIKOSLAIN YLEINEN OSA	66
11.1.1 Hallituksen esitys rikosoikeuden yleisiä oppeja koskevien säännösten uudistamisesta	66
11.1.2 Hallituksen esitys rikosoikeudellista vanhentumista koskevien säännösten uudistamisesta	66
11.1.3 Ehdotus konfiskaatiota koskevaksi EU:n puitepäätökseksi	67
11.2 RIKOSLAIN ERITYINEN OSA	68
11.2.1 Ehdotus EU:n puitepäätökseksi rasmin ja muukalaisvihan vastaisesta toiminnasta	68
11.2.2 Hallituksen esitys rikoslain täydentämisestä säännöksellä, jossa kriminalisoidaan rikollisjärjestön toimintaan osallistuminen	69
11.2.3 Kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen YK:n yleissopimuksen (ns. Palermon sopimus) hyväksyminen ja voimaansaattaminen	69
11.2.4 Rikoslain 23 luvun säännösten muuttaminen	70
11.2.5 EU:n direktiiviehdotus yhteisön taloudellisten etujen rikosoikeudellisesta suojasta	71
11.2.6 Ehdotus EU:n puitepäätökseksi lahjonnan torjumisesta yksityisellä sektorilla	72
11.2.7 Laittoman maahantulon avustamista koskeva EU:n puitepäätös ja direktiivi	73
11.2.8 Ihmiskauppaa koskevat rangaistussäännökset ja eräät muut rikoslain muutokset	74
11.2.9 Ehdotus lasten seksuaalista hyväksikäyttöä ja lapsipornografiaa koskevaksi EU:n puitepäätökseksi	75
11.2.10 Sikiön, alkion ja perimän rikosoikeudellinen suoja	76
11.2.11 Ehdotus EU:n puitepäätökseksi rikosoikeudellisesta suojasta petollisia ja vilpillisiä menettelyjä vastaan julkisissa tarjouskilpailuissa yhteismarkkinoilla (tarjouspetos)	76
11.2.12 Ehdotus EU:n puitepäätökseksi rahanpesusta, rikoksentekovälineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn tunnistamisesta, jäljittämisestä, jäädyttämisestä, takavarikosta ja menetyksi tuomitsemisesta	77
11.2.13 Yhteisöpetossopimuksen toinen pöytäkirja	78
11.2.14 Hallituksen esitys eräiden rikoslain talousrikossäännösten tarkistamisesta	79
11.2.15 Hallituksen esitys terrorismia koskeviksi rikoslain ja pakkokeinolain säännöksiksi	80
11.2.16 Muihin maksuvälineisiin kuin käteiseen rahaan liittyvien petosten ja väärennysten torjunta (maksuvälinerikokset)	81
11.2.17 Ehdotus EU:n puitepäätökseksi tietojärjestelmiin kohdistuvista hyökkäyksistä	82
11.2.18 Euroopan neuvoston tietoverkkorikollisuutta koskevan yleissopimuksen voimaansaattaminen	83
11.2.19 Ehdotus EU:n puitepäätökseksi ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin	84
11.2.20 Ehdotus EU:n puitepäätökseksi laittoman huumausainekaupan rikostunnusmerkkien ja seuraamusten vähimmäissäännöksistä	85
11.2.21 Alkoholirikoksia koskevien säännösten uudistaminen	86

12. SEURAAMUSJÄRJESTELMÄ	87
12.1 Vankeusrangaistusta ja tutkintavankeutta koskevan lainsäädännön uudistaminen	87
12.2 Vankilaan toimittamista koskevan lainsäädännön kehittäminen	89
12.3 Vanginkuljetusta koskeva lainsäädäntö	89
12.4 Mielentilatutkimuksessa olevien tutkintavankien ja vankien valvontaa ja kohtelua koskevien säännösten selkeyttäminen.....	91
12.5 Henkilötietojen käsittely rangaistusten täytäntöönpanossa.....	92
12.6 Sopimushoito	93
12.7 Nuorisorikostoimikunta	94
12.8 Ajoneuvon haltijan vastuun toteuttaminen	96
12.9 Hallituksen esitys perheen sisäisestä lähestymiskiellosta.....	97
13. OIKEUDENKÄYNTI.....	98
13.1 Riita-asioiden oikeuspaikkasäännösten muuttaminen	98
13.2 Rikosprosessimenettelyn tarkistaminen	98
13.3 Hovioikeusmenettelyn kehittäminen.....	100
13.4 Muutoksenhaku korkeimpaan oikeuteen ja ylimääräinen muutoksenhaku	101
13.5 Oikeudenkäynnin julkisuus.....	102
13.6 Esitutkinta- ja pakkokeinolainsäädäntö	103
14. OIKEUSLAITOS.....	105
14.1 Hallituksen esitys tuomareiden pätevytymisjärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi....	105
14.2 Korkeimpien oikeuksien esittelijäneuvosten virkojen määräaikaisuus	106
14.3 Käräjäoikeuslain eräiden säädösten muuttaminen	106
14.4 Asianajajien ammatillisen valvonnan kehittäminen	107
15. KANSAINVÄLINEN PROSESSIOIKEUS	109
15.1 Luganon sopimuksen tarkistaminen.....	109
15.2 Todisteiden vastaanottamista koskeva yhteistyö siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa, EU:n asetus	109
15.3 Riitauttamattomia vaateita koskevan eurooppalaisen täytäntöönpanomääräyksen käyttöönotto, ehdotus EU:n asetukseksi	110
15.4 Ehdotus EU:n oikeusapudirektiiviksi.....	111
15.5 Hallituksen esitys EU:n vuoden 2000 oikeusapusopimuksen voimaansaattamiseksi	112
15.6 Hallituksen esitys eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan EU:n puitepäätöksen täytäntöönpanemisesta	113
15.7 Hallituksen esitys EU:n vuoden 2000 oikeusapusopimukseen tehdyn pöytäkirjan voimaansaattamiseksi.....	114
15.8 Ehdotus EU:n puitepäätökseksi omaisuuden ja todistusaineiston jäädyttämisestä.....	115
15.9 Ehdotus EU:n puitepäätökseksi vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta sakkorangaistuksiin	115
15.10 Ehdotus EU:n puitepäätökseksi omaisuuden menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten täytäntöönpanosta	116
15.11 Keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen toinen lisäpöytäkirja.....	117

1. VALTIOSÄÄNTÖ

1.1 PERUSTUSLAKIUUDISTUKSEN TOIMEENPANON SEURANTA JA PERUSTUSLAIN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on marraskuussa 2002 laaditun perustuslakiuudistuksen toimeenpanoa koskevan selvityksen ja eduskunnalle annetun pääministerin ilmoituksen (PI 4/2002 vp) sekä siitä käydyt eduskuntakeskustelun pohjalta jatkaa yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa voimassa olevan lainsäädännön saattamista yhdenmukaiseksi perustuslain kanssa sekä valmistella tarpeelliset säännösmuutokset perustuslakiin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Perustuslakiuudistus 2000. Eripainos. LAVOn julkaisu 3/2000.

Uuden perustuslain seurantaraportti I, 28.2.2001. Oikeusministeriö.

Selvitys perustuslakiuudistuksen toimeenpanosta. Perustuslain seurantatyöryhmän mietintö.

Oikeusministeriön työryhmämietintö 2002:7.

Perustuslakiuudistukseen liittyviä selvityksiä. Perustuslain seurantatyöryhmän mietinnön liite.

Oikeusministeriön työryhmämietintö 2002:8.

3. Keskeinen sisältö

Hankkeessa arvioidaan, edellyttääkö ennen uuden perustuslain voimaantuloa säädettyjen poikkeuslakien saattaminen yhdenmukaiseksi perustuslain kanssa lainsäädäntötoimia oikeusministeriön toimialalla, sekä avustetaan tarvittaessa myös muita ministeriöitä niiden toimialaan kuuluvia poikkeuslakeja ja muita lakeja koskevissa vastaavissa lainsäädäntötoimissa.

Seurantaselvityksessä on ilmaantunut eräitä yksittäisiä kysymyksiä, jotka antavat aiheen perustuslain tarkistamiseen jo lähitulevaisuudessa. Osa tarkistustarpeista on luonteeltaan enemmänkin teknisiä kuin sisällöllisiä.

Ensinnäkin, perustuslain 9 §:n 3 momentissa säädetty ehdoton kielto luovuttaa tai siirtää Suomen kansalainen vastoin tahtoaan toiseen maahan edellyttää, että rikoksentehtäjäiden luovuttamista koskevat säännökset säädetään perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Kansainvälinen yhteistyö sekä EU:n piirissä että muualla on tiivistynyt siten, ettei perustuslain 9 §:n 3 momentti enää vastaa todellista oikeustilaa ja edellyttää tarkistamista. Toiseksi, eduskunnan yhteyteen siirretyn valtionalouden tarkastusviraston kertomusten eduskuntakäsittelyn kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että tarkastusviraston pääjohtajalla olisi puheoikeus täysistunnossa kertomuksia käsiteltäessä. Asia edellyttää perustuslaintasoista sääntelyä. Kolmanneksi, seurannassa on tullut esille kysymys siitä, tulisiko perustuslaissa säätää mahdollisuudesta asettaa eduskunnan apulaisoikeusasiamiehille sijainen. Neljänneksi, eduskunnassa on vireillä selvitys valtioneuvoston tarkastajien ja valtiovarainvaliokunnan hallinto- tarkastusjaoston toimintojen yhdistämisestä erikoisvaliokunnan tapaan toimivaksi tutkinta- ja valvontaorganisaatioksi. Tällainen muutos valtioneuvoston tarkastajien asemaan edellyttäisi perustuslain tarkistamista.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Majuri, Tuula, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7687, tuula.majuri@om.fi

Eerola, Risto, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

5. Taustatietoja

Uusi Suomen perustuslaki (731/1999) tuli voimaan 1.3.2000. Samaan aikaan tehtiin useita uuden perustuslain voimaantulosta johtuvia tarkistuksia myös muuhun lainsäädäntöön. Oikeusministeriö on seurannut ja koordinoinut uuden perustuslain täytäntöönpanoa sekä avustanut muita ministeriöitä niiden hallinnonalaan kuuluvien lainsäädäntötarkistusten valmistelussa. Oikeusministeriössä laadittiin keväällä 2001 ensimmäinen seurantaraportti perustuslakiuudistuksen toimeenpanosta. Syyskuussa 2001 oikeusministeriö asetti työryhmän laatimaan selvitystä perustuslain toimeenpanosta. Työryhmän mietintö valmistui marraskuussa 2002, jonka jälkeen hallitus antoi asiasta eduskunnalle selvityksen pääministerin ilmoituksen (PI 4/2002 vp) muodossa. Perustuslain seurantatyöryhmän toimeksiannosta laadittiin myös neljä erillisselvitystä eräistä keskeisistä asiakokonaisuuksista.

6. Aikataulu

7. Taloudelliset vaikutukset

Hankkeella ei ole sanottavia taloudellisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

OM005:00/2001

1.2 KANSALAISTEN OSALLISTUMISEN EDISTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on laatia arviomuistio kansanäänestyksen mahdollisista kehittämistarpeista sekä katsaus muiden pohjoismaiden demokraatia-hankkeista viime vuosikymmeniltä ja niiden merkityksestä Suomen kannalta. Selvitysten pohjalta päätetään myöhemmin tarvittavista jatkotoimista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Selvitys perustuslakiuudistuksen toimeenpanosta. Oikeusministeriön työryhmämietintö 2002:7. Suksi, Markku, Kansanäänestys valtiollisen tason osallistumisen muotona. Vertaileva katsaus Euroopan maiden valtiosääntöjen pohjalta. Julkaisussa Oikeusministeriön työryhmämietintö 2002:8, s. 15-80.

Martikainen, Tuomo — Wass, Hanna, Äänettömät yhtiömiehet. Tutkimus osallistumisesta vuosien 1987 ja 1999 eduskuntavaaleihin. Tilastokeskus, Vaalit 2002:1.

3. Keskeinen sisältö

Perustuslakiuudistuksessa säilytettiin säännökset neuvoo-antavan kansanäänestyksen mahdollisuudesta entisellään. Tuolloin ei pidetty mahdollisena arvioida kokonaisvaltaisesti sääntelyn toimivuutta ja kehittämistarpeita ainoastaan yhden, Suomen liittymisestä Euroopan unioniin järjestetyn kansanäänestyksen perusteella. Valtiollista kansanaloitetta Suomessa ei ole. Kansanäänestysinstituutio on ollut viime vuosina huomion kohteena useissa Euroopan maissa. Perustuslain seurantatyöryhmä katsoikin, että perustuslain ratkaisuja kansalaisten suoran osallistumisen mahdollisuuksista valtiollisella tasolla tulisi arvioida uudelleen pitkällä aikavälillä myös Suomessa ja että asiasta tulisi käynnistää lisäselvitykset lähitulevaisuudessa.

Muissa pohjoismaissa, erityisesti Ruotsissa, on kuluneina vuosikymmeninä ollut useita demokratia-hankkeita ja laadittu laajoja valta-tutkimuksia. Suomessa ei ole ollut vastaavia hankkeita. Pohjoismaisen aineiston läpikäyminen kotimaisten kehittämissuunnitelmien näkökulmasta on tarpeen.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Aarnio, Eero J., lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7694, eero.aarnio@om.fi

Majuri, Tuula, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7687, tuula.majuri@om.fi

Mutanen, Anu, tutkija, oikeusministeriö

5. Taustatietoja

Suomen valtiollinen järjestelmä perustuu edustukselliseen demokratiaan, joka saa merkittävää täydennystä muista kansalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksista, kuten neuvoo-antavasta kansanäänestyksestä. Viimeaikaisessa keskustelussa on korostunut voimakkaasti tarve kehittää ja tehostaa kansalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia eri muodoissaan. Keskustelun taustalla on yhtäältä huoli kansalaisten äänestysaktiivisuuden laskusta sekä pyrkimys säilyttää kansalaisten luottamus poliittista päätöksentekojärjestelmää ja hallintoa kohtaan ja toisaalta tavoite kehittää uusia kansalaisten vaikutus- ja toimintatapoja.

Kansalaisten osallistumismahdollisuuksia ja niiden kehittämistä on viime aikoina arvioitu useassa eri yhteydessä niin Euroopan unionissa ja sen jäsenvaltioissa kuin eräissä muissa kansainvälisissä järjestöissä. Suomessa on kiinnitetty huomiota kansalaisten osallistumiseen sekä keskushallinnossa (Keskushallintohankkeen Kuule kansalaista -osahanke) että kunnallishallinnossa (ns. Osallisuus-hanke, Valtioneuvoston selonteko kansalaisten suoran osallistumisen kehittymisestä VNS 1/2002 vp). Valtionhallinnon viestintää pyritään tehostamaan osallistumisen edellytysten parantamiseksi (Valtionhallinnon viestintä 2000-luvulla. VNK julkaisu 2001/5). Kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia on parannettu myös lainsäädännöllä (esim. julkisuus- ja ympäristölainsäädäntö).

Nykyiset perustuslain säännökset neuvoo-antavasta kansanäänestyksestä pohjautuvat kansanäänestyskomitean mietintöön vuodelta 1983 (KM 1983:25).

6. Aikataulu

Selvitykset valmistuvat vuoden 2003 aikana.

7. Taloudelliset vaikutukset

Hankkeella ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

1.3 SUHTEELLISUUDEN TOTEUTUMINEN EDUSKUNTAVAALEISSA

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on selvittää kysymykset suhteellisuuden toteutumisessa eduskuntavaaleissa olevista ongelmista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Vaalitoimikunta 2000:n mietintö (KM 2001:8)

Yhteenvedo puolueiden kannanotoista 21.2.2002

Muistio ”Suhteellisuuden parantaminen eduskuntavaaleissa” 10.6.2002

Muistio ”Eduskuntavaalien suhteellisuuden parantaminen” 14.10.2002

3. Keskeinen sisältö

Vaalitoimikunta 2000 tutki viittä erilaista suhteellisuuden parantamismallia, mutta ei päässyt yksimielisyyteen siitä, minkä mallin avulla suhteellisuuden parantaminen tulisi toteuttaa. Se kannatti kuitenkin asian jatkovalmistelua.

Toimikunnan mietinnöstä saatiin lausunnot kymmeneltä puoluekisteriin merkityltä puolueelta. Puolueiden kannat hajosivat merkittävästi. Puolueilta, maakuntien liitoilta, Suomen Kuntaliitolta ja Sitoutumattomat ry:ltä pyydettiin lausuntoa 10.6.2002 päivätyistä muistiosta, jossa esiteltiin neljä eri mallia suhteellisuuden parantamiseksi. Lausunnoissa esitetyt kannat hajaantuivat edelleen merkittävästi.

Asia oli sittemmin esillä hallituksen iltakoulussa 16.10.2002, jossa sitä käsiteltiin uuden 14.10.2002 päivätyen muistion pohjalta. Kun yksimielisyyttä ei voitu saavuttaa, asian jatkovalmistelusta päätettiin toistaiseksi luopua.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Aarnio, Eero J., lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7694, eero.aarnio@om.fi

Jääskeläinen, Arto, kehittämisspällikkö, oikeusministeriö, p. 1606 7572,

arto.jaaskelainen@om.fi

5. Taustatietoja

Eduskunnan vastaukseen hallituksen esitykseen HE 48/1998 vp sisältyvä lausuma, eduskunnan vastaukseen EV 262/1998 vp hallituksen esitykseen HE 1/1998 vp sisältyvä lausuma, Paavo Lipposen II hallituksen ohjelma, perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 5/1998 vp, PeVL 32/1998 vp.

6. Aikataulu

Hankkeen jatkovalmistelusta päätetään kevään 2003 eduskuntavaalien jälkeen.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM0077:00/06/06/2000/15.03.2000

1.4 EU:N VAALISÄÄDÖKSET JA SEN VAIKUTUKSET KANSALLISEEN VAALILAINSÄÄDÄNTÖÖN

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriön asiantuntijat avustavat Suomen edustajia neuvoston yleisten asioiden työryhmässä käsiteltäessä Euroopan unionissa vireillä olevia europarlamenttivaaleja ja Euroopan

parlamentin jäsenten asemaa koskevia asioita. Sitä mukaa kuin asioissa päädytään ratkaisuun, joka edellyttää Suomen lainsäädännön muutoksia, käynnistetään muutosten valmistelutyö.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Euroopan parlamentin päätöslauselma 15.7.1998 (A4-0212/98)

Euroopan parlamentin päätöslauselma 3.12.1998 (A4-0426/98)

3. Keskeinen sisältö

EY:n vaalisäädöksen uudistamiseen ja EP:n ohjesäännön antamiseen liittyvät lainvalmistelutehtävät.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Aarnio, Eero J., lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7694, eero.aarnio@om.fi

Jääskeläinen, Arto, kehittämisspäällikkö, oikeusministeriö, p. 1606 7572, arto.jaaskelainen@om.fi

5. Taustatietoja

Europarlamenttivaaleja koskevat säännökset sisältyvät Suomessa vaalilakiin (714/1998). Ns. kaksoismandaatin haittavaikutusten ehkäisemisestä on säädetty Suomen perustuslain (731/1999) 28 §:n 1 momentissa. Lakiin Suomesta Euroopan parlamenttiin valitun edustajan palkkiosta ja eläkkeestä (1184/1994) sisältyvät Euroopan parlamentin jäsenten palkkiota ja eläkettä koskevat säännökset.

Euroopan parlamentti teki päätöslauselmallaan 15.7.1998 (A4-0212/98) esityksen *säädökseksi edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä, välittömällä vaaleilla kaikille jäsenvaltioille yhteisten periaatteiden mukaisesti*.

Esitys perustui Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 190 artiklan 4 kohtaan. Annettavan säädöksen tarkoitus oli korvata voimassa oleva vuodelta 1976 oleva EY:n vaalisäädös.

Yli neljä vuotta kestäneen valmistelun jälkeen neuvosto muutti vaalisäädöstä päätöksillään 25.6. ja 23.9.2002 päättäen samalla vuoden 1976 vaalisäädöksen uudesta konsolidoidusta sisällöstä.

Suomen lainsäädännön kannalta päätös merkitsee tarvetta muuttaa vaalilain 164 §:ään sisältyvää Euroopan parlamentin jäsenyyden kanssa yhteensopimattomien toimien listaa. Listaan tulevat päätöksen mukaan lisättäviksi Euroopan yhteisöjen ensimmäisen asteen tuomioistuimen tuomarin, julkisasiamiehen ja kirjaajan toimet, Euroopan keskuspankin johtokunnan jäsenen toimi ja Euroopan yhteisöjen oikeusasiamiehen toimi. Lisäksi listaan tulee tehdä eräitä muita, lähinnä teknisiä muutoksia.

Päätöslauselmallaan 3.12.1998 Euroopan parlamentti on tehnyt esityksen *Euroopan parlamentin jäsenten ohjesäännöksi*. Päätöslauselmallaan 5.5.1999 parlamentti on vahvistanut uudelleen esityksensä, ja vuoden 1999 kesäkuun europarlamenttivaaleissa valittu uusi parlamentti on puolestaan vahvistanut esityksen päätöslauselmallaan 27.10.1999. Ohjesäännön keskeinen sisältö koskisi Euroopan parlamentin jäsenten palkkio-, eläke- ja muiden taloudellisten etuisuuksien uudelleen järjestelyä.

Esitys perustuu perustamissopimuksen 190 artiklan 5 kohtaan. Euroopan parlamentti voi vahvistaa ohjesäännön saatuaan komission lausunnon ja neuvoston yksimielisen suostumuksen. Joulukuussa 2000 sopimuskohtaa muutettiin Nizzan päätöksellä siten, että neuvoston päätöksen

tekemiseen riittää määräenemmistö päätös. Parlamentin jäsenten palkkioiden ja eläkkeiden verotuksesta päätetään kuitenkin vastaisuudessa neuvostossa yksimielisesti.

Asia on ollut valmisteltavana yleisten asiain työryhmässä. Asiassa ei ole kuitenkaan voitu edetä, kun Euroopan parlamentti ei ole hyväksynyt neuvoston esittämiä muutoksia ohjesääntöön. Asian käsittely kuitenkin jatkuu yleisten asiain työryhmässä.

6. Aikataulu

Vaalilain muutokset sisältävä hallituksen esitys on määrä antaa eduskunnalle keväätistuntokaudella 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

EU/240998/0627

EU/070199/0021

1.5 SANANVAPAUDEN KÄYTTÄMISTÄ JOUKKOViestinnässä KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on, että sananvapauden käyttämistä koskeva uusi lainsäädäntö soveltuisi saman sisältöisenä kaikkeen joukkoviestintään tallennus-, julkaisu- ja jakelutekniikasta riippumatta (ns. välineneutraalisuuden periaate). Tarvittavat säännökset koskisivat myös uusia viestimiä ja joukkoviestinnän uusia muotoja. Sääntelyllä selkeytettäisiin julkaisu- ja ohjelmatoiminnan harjoittajien sekä muiden sananvapautta joukkoviestinnässä käyttävien yksilöiden oikeuksia, velvollisuuksia ja vastuuta.

2. Valmisteluvaiheeseen liittyvät asiakirjat

Sananvapautoimikunnan mietintö (KM 1997:3)

Työryhmän toimeksianto 26.7.2000

Luonnos hallituksen esitykseksi sananvapauden käyttämistä koskevaksi lainsäädännöksi 14.6.2001 (virkamiestyöryhmän ehdotus)

HE 54/2002 vp

3. Keskeinen sisältö

Esityksen mukaan säädettäisiin uusi laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä. Uusi laki sisältäisi säännökset muun muassa vastine- ja oikaisuoikeudesta sekä anonyymien ilmaisun suojasta. Lailla annettaisiin julkaistun viestin sisältöön perustuvaa rikos- ja vahingonkorvausoikeudellista vastuuta koskevia säännöksiä sekä joukkoviestintää varten tarpeellisia erityissäännöksiä toimivaltaisesta tuomioistuimesta, pakkokeinoista ja seuraamuksista. Laki sisältäisi säännöksen myös vastaavan toimittajan rikosoikeudellisesta vastuusta. Esityksen mukaan oikeusministeriölle nykyisin kuuluva painokannevalta siirrettäisiin valtakunnansyyttäjälle. Lisäksi laki sisältäisi verkkoviestintää koskevat erityissäännökset viestin lähettäjän selvittämistä ja viestin jakelun väliaikaista keskeyttämistä varten.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Eerola, Risto, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7740, risto.eerola@om.fi

Hannula, Ilari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7724, ilari.hannula@om.fi

5. Taustatietoja

Uusi laki sisältäisi perustuslain 12 §:n 1 momentin sananvapaussäännöksen lakivarauksessa edellytetyt tarkempia säännöksiä sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä. Hallituksen esityksen pohjana on sananvapaustoimikunnan laatima ehdotus laiksi sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle keväällä 2002. Uudistus tulee voimaan aikaisintaan syksyllä 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksen taloudelliset vaikutukset liittyvät lähinnä lakiehdotuksessa tarkoitettujen verkkojulkaisujen tulemiseen tallentamisvelvollisuuden piiriin.

8. Muut tiedot

DN:o 2694/061/95

OM0481:00/06/01/2000

1.6 NAAMIOITUMINEN MIELENOSOITUKSESSA

1. Tavoite ja tehtävät

Mielenosoitusten järjestämisestä ja niihin osallistumisesta säädetään kokoontumislaisissa (530/1999). Osallistuminen mielenosoitukseen naamioituneena ei ole nykyisin kiellettyä. Hankkeen tavoitteena on laatia arviomuistio, jossa selvitetään sääntelytilannetta erityisesti muissa pohjoismaissa sekä arvioidaan naamioitumista koskevaa sääntelytarvetta ja -tapaa. Arviomuistion pohjalta päätetään myöhemmin tarpeellisista jatkotoimista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Lakialoite 164/2002 vp

3. Keskeinen sisältö

Viimeaikaisten käytännön kokemusten mukaan on ollut havaittavissa, että joissakin mielenosoituksissa on naamioituneena (kasvot peitettynä) esiintymistä saatettu käyttää rikoksentehtäviin pelkästään tunnistamisen estämiseksi. Joidenkin osanottajien naamioituminen on myös voinut johtaa alkujaan rauhanomaisten ja laillisin menettelyin etenevien mielenosoitusten ”kaappaamiseen”. Eräissä Euroopan valtioissa on naamioituminen kokoontumisissa kielletty lainsäädännössä. Vuonna 1999 kokoontumislakia säädettäessä edellä mainittuja ongelmia ei ollut vielä näköpiirissä eikä asian sääntelyä pidetty tuolloin perusteltuna. Tilanne on kuitenkin nopeasti muuttunut, vaikei Suomessa olekaan vielä kokemuksia laajoiksi mellakoiksi kääntyneistä mielenosoituksista. Vuoden 2002 valtiopäivillä tehtiin lakialoite naamioitumisen kieltämisestä järjestyslaissa (LA 164/2002 vp, ed. Petri Salo ym.). Asian sääntelyn selvittäminen myös Suomessa on tarpeen.

4. Organisointi

Valmistelija:

Majuri, Tuula, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7687, tuula.majuri@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Arviomuistio valmistuu vuoden 2003 keväällä.

7. Taloudelliset vaikutukset

Hankkeella ei ole sanottavia taloudellisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

2. HALLINTOMENETTELY JA HALLINTOLAINKÄYTTÖ

2.1 HALLINTOMENETTELYLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tarkoituksena on uudistaa hallintomenettelyä koskeva lainsäädäntö ja koota se yhteen lakiin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hankkeen yhteydessä on julkaistu kolme raporttia: Hallintomenettelylaista hallintolakiin. Lähtökohtia ja suuntaviivoja, oikeusministeriö, lainvalmisteluosaston julkaisu 4/1997 ja Hallintomenettelylaista hallintolakiin. Muutostarpeita, oikeusministeriö, lainvalmisteluosaston julkaisu 2/2000 sekä Eija Mäkinen, Hallintosopimusten sääntelytarpeesta, oikeusministeriö, lainvalmisteluosaston julkaisu 2/2001.

Lausuntotiivistelmä ehdotuksesta hallintolaiksi ja laiksi hallintolainkäyttölain muuttamisesta (oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2002:2)

Hallituksen esitys Eduskunnalle hallintolaiksi ja laiksi hallintolainkäyttölain muuttamisesta (HE 72/2002 vp)

3. Keskeinen sisältö

Hallintolaissa säädetään viranomaisten toimintaan sovellettavista hyvän hallinnon perusteista. Laissa vahvistetaan viranomaisen harkintavaltaa ohjaavat keskeiset periaatteet. Laissa säädetään asioinnin järjestämisen lähtökohdista, viranomaisilta edellytettävästä hyvästä kielenkäytöstä ja aikaisempaa laajemmasta neuvontavollisuudesta.

Keskeiset menettelyvaatimukset koskevat muun ohella asianosaisaseman perusteita, hallintoasian vireilletuloa ja asian käsittelyä. Esteellisyysäännökset tarkistetaan sukulaisuusesteellisyyden osalta, minkä lisäksi laissa säädetään esteellisyyksymyksen ratkaisemisesta. Laissa edellytetään asian käsittelyä ilman aiheetonta viivästystä ja käsittelyaika-arvion antamista asianosaisen pyynnöstä. Katselmuksen toimittamisesta ja tarkastuksesta säädetään aikaisempaa tarkemmin. Asianosaisen kuulemista ja päätöksen perustelemista koskevia poikkeuksia supistetaan. Viranomaisen oikaisumahdollisuus laajennetaan koskemaan menettelyvirheitä. Oikaisumenettelyn käyttöä rajataan toisaalta ajallisesti siten, että oikaisua tulee hakea tai sen tulee muutoin tulla vireille viiden vuoden kuluessa päätöksestä. Lakiin otetaan säännökset hallintoasian päätökseen liitettävästä valitusosoituksesta sekä päätösten tiedoksiantamisesta.

Uusi hallintolaki korvaa hallintomenettelylain (598/1982), asiakirjain lähettämisestä annetun lain (74/1954) ja tiedoksiannosta hallintoasioissa annetun lain (232/1966). Hallintolainkäyttölakiin (586/1996) tehdään hallintolaista johtuvat muutokset.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Niemivuo, Matti, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, p. 1606 7690, matti.niemivuo@om.fi
Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7674,

eija.siitari-vanne@om.fi

Keravuori, Marietta, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7707,

marietta.keravuori@om.fi

Hankkeen tukena on ollut lainsäädäntöjohtaja Matti Niemivuon puheenjohtajana toiminut asiantuntijaryhmä.

5. Taustatietoja

Hanke liittyy perustuslain 21 §:ään, jossa edellytetään hyvän hallinnon takeet turvattavan lailla.

Sähköistä viranomaisasiointia koskeva lainsäädäntöhanke (HE 17/2002 vp) on valmisteltu hallintolakiyhankkeesta erillisenä, koska sähköisen viranomaisasioinnin soveltamisala on hallintolakiyhanketta laajempi.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 24.5.2002. Hallintolaki ja laki hallintolainkäyttölain muuttamisesta ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1.1.2004.

7. Taloudelliset vaikutukset

Hankkeella ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia. Kuitenkin voidaan arvioida, että ajanmukaistettu ja yhteen säädökseen koottu hallintomenettelyn perusteita koskeva sääntely luo helpomman ja selkeämmän toimintaympäristön niin yksityishenkilöille kuin yrityksille ja muille yhteisöille ja näin vähentää osaltaan hallintoasioinnista aiheutuvia kustannuksia.

8. Muut tiedot

Dno 2609/41/95

OM0135:00/06/01/1998

2.2 HALLINTOLAIN TÄYTÄNTÖÖNPANO – MUUT LAINSÄÄDÄNTÖMUUTOKSET, KOULUTUS, TIEDOTUS JA SEURANTA

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on hallintolain täytäntöönpanemiseksi huolehtia siitä, että muuta hallinto-oikeudellista lainsäädäntöä muutetaan vastaamaan hallintolakia ja että lainsäädännöstä poistetaan mahdollisesti hallintolain kanssa ristiriidassa olevat säännökset.

Hallintolain täytäntöönpanoon kuuluu myös huolehtiminen hallintolain edellyttämästä tiedotuksesta, koulutuksesta ja seurannasta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallituksen esitys hallintolaiksi ja laiksi hallintolainkäyttölain muuttamisesta (HE 72/2002 vp)

3. Keskeinen sisältö

Oikeusministeriö huolehtii hallintolain koulutuksesta yhdessä koulutuksesta vastaavien yhteistyötahojen kanssa (HAUS, Suomen Kuntaliitto ja julkisoikeudellista opetusta antavat yliopistot). Oikeusministeriö huolehtii hallintolain edellyttämästä tiedotuksesta käyttäen tehokkaita ja helposti saavutettavia tiedotustapoja.

Oikeusministeriö huolehtii muiden hallinnonalojen kanssa neuvotellen siitä, että muiden ministeriöiden hallinnonaloilla tehdään tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Oikeusministeriö seuraa ja yhteensovittaa lainsäädäntömuutosten sisältöä sekä valmistelee omaa hallinnonalaansa koskevat tarvittavat lainsäädäntömuutokset.

Oikeusministeriö organisoi hallintolain seurannan siten, että seuraavan vaalikauden loppupuolella voidaan informoida eduskuntaa hallintolain täytäntöönpanosta.

4. Organisointi

Hallintolain täytäntöönpanosta huolehditaan virkatyönä sekä käyttäen hyväksi muita yhteistyötahoja. Seuranta järjestetään laajapohjaisesti eri hallinnonalojen, toimijoiden ja asiantuntijoiden yhteistyönä.

Valmistelijat:

Niemivuo, Matti, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, p. 1606 7690, matti.niemivuo@om.fi

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7674,

eija.siitari-vanne@om.fi (virkaavana 1.3. - 31.12.2003)

Suviranta, Outi, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7679, outi.suviranta@om.fi

Keravuori, Marietta, tutkija, oikeusministeriö, p. 1606 7707, marietta.keravuori@om.fi

5. Taustatietoja

Oikeusministeriö on pyytänyt keväällä 2002 muilta hallinnonaloilta alustavat arviot lainsäädännön muutostarpeista.

6. Aikataulu

Koulutus on aloitettu syksyllä 2002 ja sitä jatketaan tarpeen mukaan.

Tiedotus aloitetaan 2003. Tiedotus pyritään järjestämään keskitetysti samaan aikaan voimaan tulevan kielilain kanssa.

Kiireellisiä ja välttämättömiä muutoksia edellyttävät hallituksen esitykset annetaan eduskunnalle keväällä 2003, jotta hallituksen esitykset ehditään käsitellä ja lainmuutokset saattaa voimaan yhtä aikaa hallintolain kanssa 1.1.2004 alkaen. Muut lainsäätömuutokset toteutetaan seuraavan vaalikauden aikana.

Seuranta aloitetaan lain voimaantulon jälkeen.

7. Taloudelliset vaikutukset

Lainsäädäntömuutosten osalta kuten edellä kohdassa 2.1.

8. Muut tiedot

2.3 JULKISOIKEUDELLISIA SAAMISIA KOSKEVAN YLEISEN HALLINTO-OIKEUDELLISEN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Valmistellaan hallituksen esitys, joka koskee julkisoikeudellisten saatavien vanhentumista, korkoa ja kuittausta sekä perusteettoman edun palautusta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministeriössä virkatyönä suoritettuja selvityksiä aihealueesta 1980- ja 1990-luvulla. Hallintolakihankkeen asiakirjat.

3. Keskeinen sisältö

Viime vuosina on uudistettu muun ohella korkolainsäädäntöä ja vanhentumislainsäädäntöä sekä tehty merkittäviä muutoksia ulosottolainsäädäntöön. Julkisoikeudellisten saamisten osalta on merkittävästi uudistettu lähinnä vain harkinnanvaraisia valtionavustuksia koskevaa lainsäädäntöä. Muiden julkisoikeudellisten saamisten osalta oikeudelliset peruskysymykset, kuten saatavan vanhentumissääntely, korkoseuraamukset, kuittausedellytykset sekä perusteettoman edun palauttamista koskeva sääntely on voimassa olevassa lainsäädännössä säännelty epäyhtenäisesti ja puutteellisesti.

Lainsäädännön uudistuksella pyritään ratkaisemaan näitä kysymyksiä oikeusjärjestyksen jo tapahtuneeseen kehittämistyöhön soveltuvalla tavalla sekä ottaen huomioon julkisoikeudellisiin saamisiin liittyvät erityissääntely- ja oikeusturvatarpeet.

4. Organisointi

Hanketta valmistelemaan asetetaan toimikunta, koska hankkeella on hallinnonalat ylittäviä vaikutuksia.

Valmistelijat:

Suviranta, Outi, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7679, outi.suviranta@om.fi

Keravuori, Marietta, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7707, marietta.keravuori@om.fi

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7674, eija.siitari-vanne@om.fi (virkaavana 1.3. - 31.12.2003)

5. Taustatietoja

Julkisoikeudellisten saamisten erityiskysymykset on erotettu hallintolakahankkeen valmistelusta erilliseksi myöhemmin toteutettavaksi hankkeeksi.

6. Aikataulu

Tavoitteena on antaa hallituksen esitys eduskunnalle seuraavan vaalikauden aikana.

7. Taloudelliset vaikutukset

Taloudellisia vaikutuksia ei voida täsmentää tässä vaiheessa.

8. Muut tiedot

2.4 UHKASAKKOLAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Uhkasakkolain (1113/1990) mukaan uhkasakon asettanut viranomainen voi tuomita uhkasakon maksettavaksi.

Hankkeessa on tavoitteena selvittää, voidaanko hallinnossa käytettävien uhkasakkojen tuomitsemistoiminta keskittää hallintoviranomaisten sijasta hallintotuomioistuimiin, jolloin päätöksenteko saatettaisiin jo ensi asteessa hallintolainkäytön piiriin. Tavoitteena on lisäksi tarkistaa uhkasakkolain ja erityislainsäädännön väliset suhteet ristiriitaisten ja tarpeettomien säännösten karsimiseksi.

Hankkeesta laaditaan arviomuistio, koska hankkeen vaikutukset ulottuvat eri hallinnonaloille. Jatkotoimista päätetään saadun palautteen perusteella.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Viranomaisten menettely harkittaessa uhkasakon tuomitsemista on hallintomenettelyä, jonka oikeusturvatakeet eivät ole niin kattavia kuin hallintolainkäytössä. Hallintolainkäyttölakiin (586/1996) sisältyvät muun ohella säännökset asianosaisen oikeudesta suullisen käsittelyyn ja todistajien välittömästä kuulemisesta. Näitä menettelytapoja, jotka eivät ole hallintoviranomaisen käytettävissä, voitaisiin käyttää hallintotuomioistuimen tuomitessa uhkasakon maksettavaksi.

Erityislainsäädännön perusteella uhkasakon asettamis- ja tuomitsemistoimivalta voi kuulua hyvin erityyppisille viranomaisille aina ministeriöistä kunnallisiin viranomaisiin saakka. Käytetystä viittaamistavasta ja erityissääntelystä riippuen uhkasakon tuomitsemista koskevasta päätöksestä valitetaan ensi asteena joko hallinto-oikeuteen tai korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Useimmissa tapauksissa muutoksenhakutie on kaksiportainen.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt lausunnossaan 5/1997 vp huomiota siihen, että kielto valittaa erikseen uhkasakon asettamista koskevasta päätöksestä on hallitusmuodon 16 §:n (nykyisen perustuslain 21 §:n) vastainen. Erityislainsäädäntöön sisältyy lukuisia vastaavia kieltoja.

4. Organisointi

Hanketta valmistellaan virkatyönä.

Valmistelija:

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7674,
eija.siitari-vanne@om.fi (virkaavana 1.3. - 31.12.2003)

Halila, Leena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7674, leena.halila@om.fi

5. Taustatietoja

Hanke liittyy hallintolainkäyttöjärjestelmän yleiseen kehittämiseen.

6. Aikataulu

Arviomuistio valmistuu vuonna 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

Hankkeella ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

2.5 OIKEUDENKÄYNNIN JULKISUUS HALLINTOLAINKÄYTÖSSÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on laatia oikeudenkäynnin julkisuus -toimikunnan mietinnön (KM 2002:1) ja siitä saatujen lausuntojen pohjalta ehdotus hallintolainkäytössä sovellettaviksi oikeudenkäynnin julkisuutta koskeviksi säännöksiksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Ehdotuksen tulee olla mahdollisimman yhdenmukainen yleisiä tuomioistuimia koskevan sääntelyn kanssa. Lähtökohtana tulee olla julkisuusperiaatteen edistäminen hallintolainkäytössä, mutta ehdotusta laadittaessa huomioon tulee ottaa myös hallintolainkäytössä käsiteltävien asiaryhmien erityispiirteet.

4. Organisointi

Valmistelua varten on 18.12.2002 asetettu työryhmä.

Puheenjohtaja:

lainsäädäntöneuvos Arja Manner, oikeusministeriö p. 1606 7692, arja.manner@om.fi

Jäsenet:

hallintoneuvos Esa Aalto, korkein hallinto-oikeus

hallinto-oikeustuomari Janne Aer, Helsingin hallinto-oikeus

lainsäädäntöneuvos Eija Siitari-Vanne, oikeusministeriö

dosentti, hallinto-oikeustuomari Veijo Tarukannel, Hämeenlinnan hallinto-oikeus

markkinaoikeustuomari Irma Telivuo, markkinaoikeus

tiedottajalakimies Kaius Vuoristo, vakuutus-oikeus

Pysyvät asiantuntijat:

tietohallintojohtaja Kari Kujanen, oikeusministeriö

lainsäädäntöneuvos Asko Välimaa, oikeusministeriö

lainsäädäntöneuvos Anna-Riitta Wallin, oikeusministeriö

5. Taustatietoja

Hanke liittyy kokonaisuuteen, johon kuuluu oikeudenkäynnin julkisuutta koskevien säännösten valmistelu yleisissä tuomioistuimissa ja hallintolainkäytössä.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 18.12.2002 - 30.4.2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

Hankkeella ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

OM030:00/2002

OM 38/41/2002

2.6 TOIMEENTULOTURVAN MUUTOKSENHAKUJÄRJESTELMÄN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on kehittää toimeentuloturva-asioiden (sosiaalivakuutus- ja sosiaaliavustusasioiden) muutoksenhakujärjestelmää kokonaisuutena, johon kuuluvat muutoksenhaun eri vaiheet.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimeentuloturvan muutoksenhaku. Toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean mietintö. KM 2001:9.

Vakuutusosoikeuden organisaation uudistaminen. Työryhmän ehdotus 14.9.2001.

Hallituksen esitys vakuutusosoikeuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi (HE 101/2002 vp).

3. Keskeinen sisältö

Toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean ehdotuksen mukaan kaikissa sosiaalivakuutus- ja sosiaaliavustasioissa olisi kaksiasteinen muutoksenhakujärjestelmä, jossa ensimmäisenä valitusasteena toimisivat muutoksenhakulautakunnat ja toisena valitusasteena vakuutusosoikeus.

Komitean ehdotuksen mukaan muutoksenhakulautakuntia olisi neljä: eläketurvan muutoksenhakulautakunta, toimeentuloturvan muutoksenhakulautakunta, työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta ja tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta.

Hallituksen esityksessä vakuutusosoikeuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi ehdotetaan, että vakuutusosoikeutta koskeva lainsäädäntö uudistetaan. Uudessa vakuutusosoikeuslaissa säädettäisiin vakuutusosoikeuden osastojaosta, henkilöstöstä ja ratkaisukokoonpanoista eri asiaryhmissä sekä lainvoimaisen päätöksen poistamisesta ja purkamisesta.

4. Organisointi

Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7692, arja.manner@om.fi

5. Taustatietoja

Muutoksenhakua toimeentuloturva-asioissa on selvitetty myös hallintotuomioistuimikunnassa (Alueelliset hallinto-oikeudet. KM 1997:4), selvitysmies Pentti Arajärven muistiossa (Toimeentuloturva koskevan lainsäädännön selkeyttäminen. STM:n monisteita 1998:17) sekä oikeusministeriön toimeksiannosta Tampereen yliopiston julkisoikeuden laitoksella laaditussa selvityksessä (Juha Salomaa: Toimeentuloturvaetuuksien muutoksenhakujärjestelmä. Tampereen yliopisto 1998).

6. Aikataulu

Eduskunta on joulukuussa 2002 hyväksynyt hallituksen esityksen 101/2002 vp vakuutusosoikeuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi. Lakeja ei ole vielä vahvistettu. Tarkoitus on, että lait tulevat voimaan 1.5.2003.

Muutoksenhakulautakuntien osalta uudistuksen yksityiskohtainen valmistelu edellyttää jatkotyötä useilla hallinnonaloilla. Muutoksenhakulautakuntien uudistaminen tulee aikanaan vaikuttamaan myös vakuutusosoikeutta koskevaan sääntelyyn. Toteuttamisaikataulua on lähemmin arvioitava jatkotyössä.

7. Taloudelliset vaikutukset

Kokonaisuutena arvioiden uudistuksella ei välittömästi ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, mutta muutokset on otettava vastaisuudessa huomioon valitusviranomaisten voimavaroja tarkasteltaessa.

8. Muut tiedot

OM0768:00/06/06/1999

2.7 MENETTELY TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKETTÄ JA TAPATURMA- VAKUUTUSTA KOSKEVIEN VALITUSTEN KÄSITTELYSSÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on kartoittaa valitusten käsittelyssä noudatettavan menettelyn mahdollisia tarkistamistarpeita asianosaisen oikeusturvan näkökulmasta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Selvityksen tekeminen oikeusturvan toteutumisesta työkyvyttömyyseläkettä ja tapaturmavakuutusta koskevien valitusten käsittelyssä. Muistio 20.5.2002/AM.

3. Keskeinen sisältö

4. Organisointi

Sakslin, Maija, vastaava tutkija, oikeustieteen lisensiaatti
Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7692, arja.manner@om.fi

5. Taustatietoja

Oikeusministeriö on 27.5.2002 määrännyt vastaava tutkija, oikeustieteen lisensiaatti Maija Sakslinin suostumuksensa mukaisesti toimimaan asiantuntijana tehtävänäään laatia selvitys perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumisesta työkyvyttömyyseläkettä ja lakisääteistä tapaturmavakuutusta koskevien valitusten käsittelyssä.

6. Aikataulu

Tutkija Maija Sakslinille annettu asiantuntijamääräys on voimassa 30.6.2003 saakka.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 3/41/2003

2.8 HALLINTOLAINKÄYTÖN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on arvioida hallintolainkäytön toimivuutta, ongelmia ja kehittämistarpeita.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallintolainkäytön kehittämistarpeita. Hallintolainkäytön horisontaaliryhmän väliraportti 1.5.2000.

Hallintolainkäytön kehittäminen. Hallintolainkäytön horisontaaliryhmän loppuraportti 30.11.2001.

3. Keskeinen sisältö

Kehittämishanke käsittää useita osakysymyksiä:

- hallintolainkäytön organisatorinen kehittäminen (erillisten muutoksenhakuelinten asema, muutoksenhaun hajauttaminen kaikille hallinto-oikeuksille, KHO:n asema muutoksenhakuelimenä)
- hallintolainkäyttölain prosessuaalisten säännösten kehittäminen
- oikeuskeinot viranomaisen passiivisuutta vastaan.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Niemivuo, Matti, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, p. 1606 7690, matti.niemivuo@om.fi

Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7692, arja.manner@om.fi

Suviranta, Outi, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7679, outi.suviranta@om.fi

Halila, Leena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7674, leena.halila@om.fi

5. Taustatietoja

Hallintolainkäyttölaki (586/1996) tuli voimaan 1.12.1996. Laki perustuu oikeusministeriössä valmisteltuun hallituksen esitykseen 217/1995 vp laiksi hallintolainkäytöstä ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi. Hallintolainkäytön horisontaaliryhmän loppuraportti valmistui marraskuussa 2001.

6. Aikataulu

Julkaisu ”Kysymyksiä hallinnon oikeusturvajärjestelmän kehittämisestä” valmistuu vuoden 2003 aikana. Se liittyy oikeusministeriön julkaisuun ”Oikeuspolitiikan strategia ja kehitysnäkymiä vuosiksi 2003 - 2012.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM0587:0/6/1/1999

3. JULKISUUS JA TIETOSUOJA

3.1 JULKISUUSLAINSÄÄDÄNNÖN TÄYTÄNTÖÖNPANON SEURANTA

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on selvittää julkisuus- ja salassapitolainsäädännön kokonaisuudistuksen (621-699/1999) täytäntöönpanoa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Eduskunnan hallintovaliokunnan mietintö (HaVM 31/1998 vp) sekä eduskunnan vastaus (EKV 303/1998).

3. Keskeinen sisältö

Eduskunta edellytti julkisuuslainsäädännön kokonaisuudistusta säädettäessä, että uudistuksen täytäntöönpanoa seurataan. Seurannan avulla kerätään tietoja lainsäädännön soveltamisesta ja toimivuudesta käytännössä mm. oikeus- ja hallintokäytännön kartoituksen avulla.

4. Organisointi

Uudistuksen vaikutuksien arvioimiseksi tuotetaan erillisselvityksiä, joista merkittävin osa laaditaan Oikeuspoliittisessa tutkimuslaitoksessa. Seurannan tukena toimii yhteistyöryhmä:

Puheenjohtaja:

Vararehtori Teuvo Pohjolainen (Joensuun yliopisto)

Jäsenet:

Professori Timo Konstari (Helsingin yliopisto)

Johtaja Lea Mäntyniemi (Vakuutusyhtiöiden keskusliitto)

Yksikön päällikkö Kaija Majoinen (Suomen Kuntaliitto)

Tiedottaja Paula Grönlund (valtioneuvoston kanslia, tiedotusyksikkö)

Toimittaja Olli Ainola (Yleisradio)

Professori Jyrki Tala (Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos)

Hallitusneuvos Miliza Vasiljeff (valtiovarainministeriö, hallinnon kehittämisosasto)

Hallintoneuvos Pirkko Ignatius (korkein hallinto-oikeus)

Lainsäädäntöneuvos Anna-Riitta Wallin (oikeusministeriö)

Sihteereinä toimivat Leena Vettenranta oikeusministeriöstä sekä tutkija Christa Salovaara Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta.

Valmistelijat:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7693,
anna-riitta.wallin@om.fi

Vettenranta, Leena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7695,
leena.vettenranta@om.fi

5. Taustatietoja

Julkisuus- ja salassapitolainsäädäntö on uudistettu kokonaan säätämällä uusi viranomaisten toiminnan julkisuutta koskeva laki (621/1999) ja siihen liittyvä muu lainsäädäntö (622-699/1999), jotka tulivat voimaan 1.12.1999. Lain aiheuttamat muutokset tietojärjestelmiin on tehtävä viiden vuoden kuluessa lain voimaantulosta (L 638/2000).

Uudessa laissa otetaan huomioon, että julkisuusperiaatteen mukainen tiedonsaantioikeus on säädetty perusoikeudeksi. Viranomaisilla on velvollisuus edistää tiedon saamista viranomaisten asiakirjoista. Laissa on yleiset säännökset salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta.

Eduskunta edellytti uudistukseen kuuluvia lakeja hyväksyessään, että hallitus tarkkaan seuraa uudistuksen tavoitteiden toteutumista sekä uuden lainsäädännön soveltamista ja toimivuutta sekä antaa eduskunnalle uudistuskokonaisuutta koskevan seikkaperäisen selonteon viimeistään vuoden 2003 aikana.

6. Aikataulu

Seurantaan liittyvien selvitysten on määrä olla valmiita viimeistään 31.8.2003 mennessä.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 034:00/2001

OM 4359/41/2001

3.2 MAKSUPERUSTEET JULKISUUTTA TOTEUTETTAESSA

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on yhdenmukaistaa maksujen perusteita annettaessa asiakirjoja ja tietoaineistoja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain perusteella.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä on selvittää, mitä hinnoitteluperiaatteita sovelletaan valtionhallinnossa pantaessa täytäntöön viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sekä miten sovellettava hinnoittelu vastaa julkisuuslainsäädännön kokonaisuudistuksen valmistelun tavoitteita. Työryhmän tulee lisäksi arvioida, mikä olisi tarkoituksenmukaisin keino toteuttaa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn tiedonsaannin maksullisuus valtionhallinnossa lakia säädettäessä suunnitellulla tavalla sekä tehdä ehdotuksensa asiasta.

4. Organisointi

Työryhmä:

Puheenjohtaja: Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7693, anna-riitta.wallin@om.fi

Jäsenet:

Taipale, Hannu, lainsäädäntöneuvos, valtiovarainministeriö

Vettenranta, Leena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7695,

leena.vettenranta@om.fi

5. Taustatietoja

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaan jokaisella on oikeus saada kopio viranomaisen julkisesta asiakirjasta. Jos asiakirja on vain osittain salassa pidettävä, kopio on annettava asiakirjan julkisesta osasta. Julkisuuslakia valmisteltaessa lähtökohtana oli,

että kopion antamisessa julkisuuslain perusteella on kysymys maksuperustelaisissa tarkoitettusta julkisoikeudellisesta suoritteesta, josta maksu määrätään omakustannusarvon mukaan.

Nyttemmin on käynyt ilmi, että valtion viranomaisten suoritetuotannon hinnoittelua koskevia maksuperustelain säännöksiä on sovellettu siten, että pääosassa maksuasetuksia tiedon antaminen asiakirjasta on luettu liiketaloudellisesti hinnoiteltaviin suoritteisiin. Näissä tapauksissa asiakirjojen kopiomaksut voivat muodostua suuremmiksi kuin julkisuuslakia säädettäessä tarkoitettiin.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika: 31.3.2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

DN:o 6/41/2001 OM

3.3 LUOTTOTIETOLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on laatia luottotietoja koskeva lainsäädäntö, joka koskisi myös yrittäjien ja yhteisöjen luottotietoja.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Tehtävänä on selvittää yleisen luottotietolainsäädännön kehittämiseen liittyvien toimenpiteiden tarve sekä laatia hallituksen esityksen muotoon laadittu säädösehdotus. Sääntelyn tulee kattaa henkilöluottotiedot, yrityksiä koskevat luottotiedot ja yrityshenkilöitä koskevat luottotiedot. Lisäksi selvitetään, miten ns. positiivisten luottotietojen rekisteröintiä koskevaa sääntelyä voidaan kehittää ottaen huomioon ns. kulutusluottodirektiivin 87/102/ETY vireillä oleva kokonaistarkistus sekä sen aikataulu.

4. Organisointi

Valmistelua varten on asetettu työryhmä.

Puheenjohtaja:

lainsäädäntöneuvos Anna-Riitta Wallin (oikeusministeriö)

Jäsenet:

lakimies Minna Helle (Akava)

johtaja Antti Maijala (Teollisuus ja työnantajat)

lakimies Elli Myllylä (Suomen Pankkiyhdistys)

johtaja Lea Mäntyniemi (Vakuutusyhtiöiden keskusliitto)

ylitarkastaja Heikki Partanen (tietosuojavaltuutetun toimisto)

johtaja Anja Peltonen (Kuluttajavirasto)

asiamies Matti Räisänen (Kaupan keskusliitto)

johtava lakimies Tuula Sario (Suomen kuluttajaliitto)

johtaja Rauno Vanhanen (Suomen yrittäjät)

Sihteerit:

lainsäädäntöneuvos Leena Vettenranta, oikeusministeriö
ylitarkastaja Heikki Partanen, ylitarkastaja, tietosuojavaltuutetun toimisto

Pysyvä asiantuntija:

Matti Rudanko, professori, Helsingin kauppakorkeakoulu

Valmistelijat:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7693,
anna-riitta.wallin@om.fi

Vettenranta, Leena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7695,
leena.vettenranta@om.fi

5. Taustatietoja

Nykyisin on yksityiskohtaisemmin säädetty vain kuluttajan asemassa olevia henkilöitä koskevista luottotiedoista. Henkilötietolain (581/1999) soveltamisesta yrittäjänä tai muutoin yrityselämässä toimiviin vallitsee erilaisia käsityksiä, ei ole.

6. Aikataulu

Työryhmän tulee saada valmiiksi pääpiirteinen ehdotus uudistuksen toteuttamisesta 31.1.2003. Siitä on tarkoitus kuulla eri tahoja. Työryhmän lopullisen mietinnön on määrä valmistua huhtikuun lopulla vuonna 2004. Työryhmä kuulee lausuntokierroksen jälkeen tapahtuvan valmistelun aikana eri asiantuntija- ja etutahoja tarkoituksena saavuttaa mahdollisimman laaja yksimielisyys uudistuksen konkreettisesta sisällöstä. Tämä voinee onnistuessaan merkitä sitä, että uudistusta koskeva hallituksen esitys on annettavissa vuoden 2003 vaaleissa valittavan eduskunnan käsiteltäväksi.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

10/41/2002 OM

OM 011:00/2002

3.4 SELVITYS VIRANOMAISTEN VÄLISTÄ TIETOJENVAIHTOA KOSKEVASTA LAINSÄÄDÄNNÖSTÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Julkisuus- ja salassapitolainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä voitiin vain rajoitetusti yhtenäistää salassa pidettävien tietojen luovuttamista viranomaisten välillä koskevia säännöksiä. Tarkoituksena on selvittää tarpeet ja mahdollisuudet säännellä erityisesti viranomaisten välisen tietojenvaihdon kehittämisestä keskitetyin yleissäännöksin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

4. Organisointi

Valmistelija:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7693,
anna-riitta.wallin@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Selvitys on tarkoitus käynnistää vuoden 2003 aikana.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

3.5 VALTIONHALLINNON TIETOHALLINNON OHJAUKSEN TEHOSTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on laajentaa tehostaa valtion tietohallinnon ohjausta säätämällä tarkemmin viranomaisten velvollisuuksista huolehtia tietojärjestelmien yhteensopivuudesta, yhteisestä asiakäsittelyjärjestelmistä ja yhteisestä tietoverkkopalvelujen antamisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Tietohallinnon normiohjauksen ja sitä koskevan lainsäädännän tarve. Valtiovarainministeriön työryhmämuistioita 13/2001.

3. Keskeinen sisältö

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain hyvää tiedonhallintatapaa koskevaa 18 §:ää muutettaisiin siten, että valtion viranomaisilla olisi velvollisuus käyttää yhteensopivia tietojenkäsittelyjärjestelmiä, liittyä yhteisiin asiakäsittelyjärjestelmiin ja osallistua yhteisten tietoverkkopalvelujen antamiseen asetuksella säädettävissä tapauksissa.

4. Organisointi

Valmistelija:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7693,
anna-riitta.wallin@om.fi

5. Taustatietoja

Valtiovarainministeriö asetti toukokuussa 2002 työryhmän valmistelemaan esityksen laiksi valtionhallinnon tietohallinnon järjestämisestä ja ohjauksesta. Työryhmä katsoi laatimiensa selvitysten perusteella, ettei erillisen tietohallintolain säätäminen ole tarpeen, vaan että tarvittava tietohallinnon ohjaus voidaan saada aikaan muuttamalla lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta. Mainitun lain 18 § 2 momentti sisältää säännökset oikeudesta antaa asetuksella tarkempia säännöksiä hyvää tiedonhallintatapaa ja tietoturvallisuutta koskevista asioista.

6. Aikataulu

Uudistus toteutetaan osana muita julkisuuslain muutoksia vuoden 2003 aikana.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

3.6 TIETOSUOJALAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on laatia perusmuistio tietosuojalainsäädännön nykytilasta, säädöspoliittisista linjauksista sekä tarvittavista lainsäädäntö- ja muista toimenpiteistä. Säädöspoliittisia linjauksia tehtäessä tavoitteena on, että eri hallinnonalojen erityissäädökset ovat yhdensuuntaiset henkilötietolain ja EU:n henkilötietodirektiivin kanssa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

4. Organisointi

Valmistelijat:

Vettenranta, Leena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7695,

leena.vettenranta@om.fi

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7693,

anna-riitta.wallin@om.fi

Eerola, Risto, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7740. risto.eerola@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Perusmuistio tulee laatia 30.5.2003 mennessä.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 2/41/2003

4. KIELELLISET JA KULTTUURISET OIKEUDET

4.1 KIELILAIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on uudistaa kielilaki ja siihen liittyvä sääntely. Uudistuksen tavoitteena on kielilainsäädännön ajanmukaistaminen ja selkeyttäminen sekä maan kaksikielisyyden edistäminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komitean asettamispäätös OM0469:00/06/06/1999/26.8.1999
Kielilakikomitean mietintö suomeksi ja ruotsiksi (KM 2001:3)
HE 92/2002 vp.

3. Keskeinen sisältö

Esitys sisältää ehdotuksen Suomen kansalliskieliä, suomea ja ruotsia, koskevaksi uudeksi kielilainaksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi. Ehdotetulla kielilainalla kumottaisiin vuodelta 1922 oleva saman niminen laki. Uusi laki koskisi suomea ja ruotsia, muista kielistä säädettäisiin erikseen. Lain soveltamisalan piiriin kuuluisivat viranomaiset ja muutkin julkista tehtävää hoitavat. Kielilaki olisi yleislaki, jota erityislainsäädäntö täydentäisi. Ehdotuksen mukaan kielellisen jaotuksen perustana olisi edelleenkin yksikieliset ja kaksikieliset kunnat. Viranomaisten olisi oma-aloitteisesti huolehdittava kielellisten oikeuksien turvaamisesta. Lakiehdotukseen sisältyvät yksityiskohtaiset säännökset eri tilanteita varten oikeudesta käyttää suomea ja ruotsia viranomaisissa. Edelleen laissa säädettäisiin lainsäädännön ja tiedottamisen kielestä. Lakiehdotukseen sisältyy erityisiä säännöksiä puolustusvoimien joukko-osastojen, Suomen ulkomaanedustustojen ja vankeinhoitolaitoksen kielestä. Laissa säädettäisiin myös julkiselle vallalle velvollisuus edistää kielellisiä oikeuksia. Oikeusministeriön tehtäväksi tulisi seurata kielilain täytäntöönpanoa ja soveltamista. Valtioneuvosto antaisi vaalikausittain eduskunnalle kertomuksen kielilainsäädännön soveltamisesta ja kielellisten oikeuksien toteutumisesta.

Esitys sisältää ehdotuksen laiksi julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta. Laki korvaisi vuodelta 1922 peräisin olevan valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain. Uusi laki koskisi paitsi valtion virkamiehiä myös kuntien ja kuntayhtymien sekä itsenäisten julkisoikeudellisten laitosten virkamiehiltä vaadittavaa kielitaitoa. Lakiin sisältyy säännökset muun muassa viranomaisten velvollisuudesta huolehtia henkilöstönsä kielitaidosta, kielitaitovaatimuksista ilmoittamisesta ja niiden asettamisesta, erivapaudesta sekä suomen ja ruotsin kielen tutkinnoista.

Esitykseen sisältyvät lisäksi ehdotukset muutoksiksi oikeudenkäymiskaareen, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettuun lakiin, esitutkintalakiin, sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annettuun lakiin, potilaan asemasta ja oikeuksista annettuun lakiin, sosiaalihuoltolakiin, kansanterveyslakiin, erikoissairaanhoidon lakiin ja kuntajakolakiin.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Palmgren, Sten, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7745, sten.palmgren@om.fi

Tallroth, Paulina, lainsäädäntösihteerin, oikeusministeriö, p. 1606 7726, paulina.tallroth@om.fi

5. Taustatietoja

Pääministeri Paavo Lipposen II hallituksen ohjelmaan sisältyy kannanotto kielilain uudistamisesta ja tämän perusteella valtioneuvosto käynnisti kielilain ja siihen liittyvän lainsäädännön uudistamisen.

6. Aikataulu

Hallitus on antanut esityksen uudeksi kielilaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi 28.6.2002 (HE 92/2002 vp). Tarkoitus on, että eduskunta päättäisi esityksestä ennen vaalikauden päättymistä ja että uudistus tulisi voimaan vuoden 2004 alusta.

7. Taloudelliset vaikutukset

Uudistuksesta aiheutuu varsin merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, joita on kuitenkin vaikeata yksityiskohtaisesti arvioida. Hallituksen esityksessä on eritelty kustannuksia aiheuttavia tekijöitä.

8. Muut tiedot

OM0469:00/06/06/1999

OM 16/04/2002

4.2 SAAMEN KIELEN KÄYTTÄMISESTÄ VIRANOMAISISSA ANNETUN LAIN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on korjata ne puutteet, jotka johtuvat nykyisen saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annetun lain (516/1991) toimimattomuudesta, ja sovittaa saamelaiden kielelliset oikeudet perustuslain uudistuneisiin säännöksiin ja kansainvälisessä oikeudessa tapahtuneeseen kehitykseen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Saamelaiskäräjien asettamispäätös 11.6.1997 ja päätös 5.10.2000

Saamelaiskäräjien ehdotus uudeksi saamen kielilaiksi 20.2.2002

Lausuntotiivistelmä 31.7.2002. Lausuntoja ja selvityksiä 2002:16

Oikeusministeriössä laadittu luonnos uudeksi laiksi saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa 16.12.2002

3. Keskeinen sisältö

Saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annetun lainsäädännön tarkistaminen.

4. Organisointi

Jatkovalmistelu toteutetaan saamelaiskäräjien ehdotuksen ja siitä annettujen lausuntojen sekä saamelaiskäräjien kanssa käytävien neuvottelujen pohjalta virkatyönä oikeusministeriössä.

Valmistelija:

Aarnio, Eero J., lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7694, eero.aarnio@om.fi

5. Taustatietoja

Saamelaiskäräjät asetti 11.6.1997 työryhmän laatimaan hallituksen esityksen muotoon ehdotusta siitä, miten saamelaiden kielellisten perusoikeuksien ja kielellisten ihmisoikeuksien

toteutuminen turvattaisiin nykyistä paremmin saamelaisten kielilaisissa (*saamen kielilain uudistamistyöryhmä*). Saamelaiskäräjien pyynnöstä oikeusministeriö nimesi työryhmään yhden jäsenen. Työryhmän työ oli alunperin määrä saada päätökseen vuoden 1998 loppuun mennessä. Saamelaiskäräjät on sittemmin työryhmän esityksestä kuitenkin jatkanut sen määräaikaan marraskuulle 2001. Saamelaiskäräjät on hyväksynyt ehdotuksen 14.12.2001 ja luovuttanut sen oikeusministeriölle 20.2.2002. Ehdotuksesta pyydettiin lausunto 128 taholta ja saatiin 87 taholta. Lausunnoista on laadittu tiivistelmä. Luonnos uudeksi laiksi on valmisteltu tämän jälkeen virkатыönä oikeusministeriössä.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys valmistellaan oikeusministeriössä virkатыönä saamelaiskäräjien ehdotuksen ja siitä annettujen lausuntojen pohjalta. Se on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2003. Tavoitteena on, että laki tulisi voimaan samanaikaisesti kielilain kanssa vuoden 2004 alusta.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

DN:o 2661/062/97 OM

4.3 MAAHAN JA LUONTAISELINKEINOIHIN LIITTYVIEN OIKEUKSIEN JÄRJESTÄMINEN SAAMELAISTEN KOTISEUTUALUEEN VALTIONMAILLA

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on valmistella ehdotus maahan, veteen, luonnonvaroihin ja perinteisiin luontaiselinkeinoihin liittyvien oikeuksien järjestämisestä saamelaisten kotiseutualueen valtionmailla. Ehdotuksen tulee täyttää ne vähimmäisvaatimukset, jolla Kansainvälisen Työjärjestön (ILO) alkuperäiskansasopimuksen ratifioinnin esteet voidaan poistaa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan asettamispäätös OM0644:00/06/06/2000/22.11.2000

Juhani Wirilander, Lausunto maanomistusoloista ja niiden kehityksestä saamelaisten kotiseutualueella 8.8.2001

Toimikunnan mietintö KM 2001:14 3.12.2001

Lausuntoyhteenveto ja tiivistelmä 3.5.2002

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi saamelaisten kotiseutualueen luonnonhoitoalueen neuvottelukunnasta ja laiksi Metsähallituksesta annetun lain muuttamisesta 18.6.2002

Lausuntoyhteenveto ja tiivistelmä, 18.9.2002

Tarjouspyyntö 22.10.2002 oikeudellis-historialliseksi tutkimukseksi koskien entisten Kemin ja Tornion Lappien alueen asutus- ja väestöhistoriaa, maankäyttöä ja maanomistusoloja.

3. Keskeinen sisältö

Saamelaistoimikunnan tuli selvittää ja tehdä ehdotus siitä, miten saamelaisten kotiseutualueella valtion mailla voidaan yhtäältä turvata saamelaisten alkuperäiskansan oikeudet ylläpitää ja kehittää kulttuurimuotoaan ja perinteisiä elinkeinojaan ja toisaalta ottaa huomioon paikalliset elinolosuhteet ja niiden kehittämistarpeet. Toimikunnan ehdotuksen valmistelua jatkettiin virkатыönä oikeusministeriössä. Luonnos hallituksen esitykseksi asiaa koskevaksi laiksi

(18.6.2002, www.om.fi/14510.htm) lähetettiin lausuntokierrokselle ja lausunnoista on laadittu yhteenveto. Tutkimus koskien entisten Kemin ja Tornion Lappien alueen asutus- ja väestöhistoriaa, maankäyttöä ja maanomistusoloja on käynnistetty. Oulun ja Lapin yliopistojen yhteisen tutkimusryhmän määräaika päättyy 31.12.2004.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Ekroos, Marja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7706, marja.ekroos@om.fi

Kurkinen, Mirja, hallitusneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7621, mirja.kurkinen@om.fi

5. Taustatietoja

Suomen lainsäädännön ei ole katsottu vastaavan (ILO:n alkuperäiskansasopimus n:o 169/1989) yleissopimuksen määräyksiä lähinnä saamelaisten maahan kohdistuvien oikeuksien osalta. Oikeusministeriö on pyrkinyt aktiivisesti selvittämään asiaa.

Oikeusministeriö päätti 25.5.1999 kutsua hallintoneuvos Pekka Vihervuoren selvittämään maahan, veteen ja luonnonvaroihin sekä perinteisiin elinkeinoihin liittyvää asiakokonaisuutta saamelaisten kotiseutualueella. Selvitysmies Vihervuori luovutti laatimansa selvityksen oikeusministerille 11.10.1999.

Saamelaistoimikunnan tuli tältä pohjalta edelleen selvittää ja tehdä ehdotus siitä, miten saamelaisten kotiseutualueella valtion mailla voidaan yhtäältä turvata saamelaisen alkuperäiskansan oikeudet ylläpitää ja kehittää kulttuurimuotoaan ja perinteisiä elinkeinojaan ja toisaalta ottaa huomioon paikalliset elinolosuhteet ja niiden kehittämistarpeet.

6. Aikataulu

Ns. Lapin maa-oikeustutkimuksen määräaika päättyy 31.12.2004. Hallituksen esityksen valmistelua jatketaan.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM0644:00/06/06/2000/22.11.2000

5. AHVENANMAA

5.1 AHVENANMAAN ITSEHALLINTOLAIN MUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on itsehallintolain toimivuuden parantaminen ja lain selkeyttäminen lähinnä Euroopan unioniin liittyvissä asioissa. Ahvenanmaan vaikutusmahdollisuuksia maakunnan toimivaltaan liittyvien EU-asioiden valmistelussa parannettaisiin. Itsehallintolain terminologiaa muutettaisiin siten, että se paremmin vastaisi uutta perustuslakia.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Ahvenanmaatyöryhmän mietintö. Oikeusministeriön lainvalmisteluosaston julkaisu 3/1999. Ahvenanmaatyöryhmän mietinnöstä saadut lausunnot. Hallituksen esitys 18/2002 vp. Perustuslakivaliokunnan mietintö (PeVM 7/2002 vp – HE 18/2002 vp).

3. Keskeinen sisältö

Lain 9 a luku, joka koskee EU-asioiden kansallista valmistelua ja maakunnan osallistumista siihen, ehdotetaan uudistettavaksi kokonaisuudessaan. Maakunnan osallistumismahdollisuuksia parannetaan. Maakuntalakien voimaantuloa voitaisiin kiirehtiä tietyissä poikkeustapauksissa. Maakunnan asetuksenantovaltaa koskevaa säännöstä muutettaisiin uutta perustuslakia vastaavaksi. Kansainvälisten sopimusten hyväksymismenettelyä yksinkertaistettaisiin tietyissä tapauksissa. Lakiin ehdotetaan tehtäväksi useita teknisluontoisia muutoksia, mm. uuden perustuslain sekä maakuntahallituksen nimenmuutoksen johdosta.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Palmgren, Sten, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7745, sten.palmgren@om.fi
Suviranta, Outi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

5. Taustatietoja

Uusi Ahvenanmaan itsehallintolaki (1144/1991) tuli voimaan 1.1.1993. Lain soveltamisessa on havaittu joitakin sellaisia ongelmia, jotka tulisi ratkaista lakia muuttamalla. Oikeusministeriö asetti 17.12.1997 työryhmän valmistelevaan ehdotuksen Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamiseksi. Työryhmä on aikaisemmin antanut osamietinnön, jonka pohjalta hallituksen esitys 147/1998 vp on annettu eduskunnalle. Esitys liittyi uuteen perustuslakiin. Laki tuli voimaan 1.3.2000. Työryhmä on luovuttanut loppumietintönsä 17.6.1999. Mietintö on ollut lausunnolla. Oikeusministeriössä on laadittu luonnos hallituksen esitykseksi, joka on lähetetty lausunnolle 16.1.2001. Saatujen lausuntojen johdosta käsittelyä jatkettiin valtioneuvoston kanslian, ulkoasiainministeriön, valtiovarainministeriön ja oikeusministeriön sekä Ahvenanmaan maakuntahallituksen välillä käydyillä neuvotteluilla.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys (18/2002 vp) annettiin maaliskuussa 2002. Asia on käsiteltävä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

DN:o 3719/08/97

OM0129:00/06/01/1998

5.2 ASETUS VALTION VIRKAMIESTEN KIELITAITOVAATIMUKSISTA AHVENANMAAN MAAKUNNASSA

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriössä valmistellaan ehdotus asetukseksi valtion virkamiesten kielitaitovaatimuksista Ahvenanmaan maakunnassa sekä siihen liittyväksi työjärjestykseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Asetuksella selkeytettäisiin sääntelyä niin, että valtion virkamiesten kielitaitovaatimuksista Ahvenanmaan maakunnassa koskisi Ahvenanmaan itsehallintolain 42 §:n 1 momentin edellyttämällä tavalla oma kielisäännöstö. Tämän seurauksena Ahvenanmaa ei tältä osin kuuluisi kielilain soveltamisalan piiriin.

Valtion virkamiesten kielitaitovaatimuksia ryhmitettäisiin Ahvenanmaan maakunnan erityistarpeet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisella tavalla sekä mahdollistettaisiin kielikokeet Ahvenanmaalla.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Palmgren Sten, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7745, sten.palmgren@om.fi

Tallroth Paulina, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö

5. Taustatietoja

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 42 §:n 1 momentin mukaan valtion palveluksessa olevien kielitaidosta säädetään maakuntahallituksen suostumuksin asetuksella.

6. Aikataulu

Hanke on lykätty odottamaan kielilain ja siihen liittyvän lainsäädännön uudistamiseen liittyvien ehdotusten valmistumista.

7. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole mainittavia taloudellisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

6. HENKILÖ-, PERHE- JA PERINTÖOIKEUS

6.1 HEDELMÖITYSHOIDOT (Ihmisen keinoalkuinen lisääntyminen)

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on saada aikaan lainsäädäntö, jossa säännellään hedelmöityshoitojen käytön edellytykset sekä toimenpiteen osapuolten ja hoidon avulla syntyneen lapsen oikeudellinen asema.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministeriön työryhmän mietintö, Lainvalmisteluosaston julkaisu 12/1988

Oikeusministeriön työryhmän mietintö 1990

Laintarkastuskunnan lausunto 4/1991

Luonnos hallituksen esitykseksi 24.6.1993

Stakesin mietintö 14/1996

Oikeusministeriön työryhmän mietintö 1997

HE 76/2002 vp 5.6.2002

PeVL 59/2002 vp 18.12.2002

StVL 14/2002 vp 15.1.2003

3. Keskeinen sisältö

Laissa säädettäisiin sukusolujen ja alkioden käytöstä hedelmöityshoidossa, hedelmöityshoidon antamisen edellytyksistä, sukusolujen ja alkioden luovuttamisesta hedelmöityshoitoa varten, sijaissynnytyksestä ja hoidon tuloksena syntyneen lapsen tiedonsaantioikeudesta. Isyyslakiin lisättäisiin säännökset hedelmöityshoidon avulla syntyneen lapsen isyydestä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7665, markku.helin@om.fi

Söderlund, Désirée, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7663,

desiree.soderlund@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on eduskunnan käsiteltävänä.

7. Taloudelliset vaikutukset

Vähäisiä vaikutuksia valtion talousarvion sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa.

8. Muut tiedot

135/41/87

OM144:00/06/01/1998

6.2 PERINTÖKAAREN VELKAVASTUUSÄÄNNÖSTEN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Kuolinpesän osakkaiden velkavastuuta koskevien perintökaaren 21 luvun säännösten uudistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeustieteen tohtori Tapani Lohen arviomuistio 15.12.1999

Lausuntotiivistelmä 15.2.2001

Työryhmän mietintö 12.12.2001

Lausuntotiivistelmä 28.8.2002

3. Keskeinen sisältö

Työryhmä ehdottaa, että kuolinpesän osakkaiden henkilökohtaisesta velkavastuusta pääsääntöisesti luovutaan. Pesänselvittäjän toimivaltuuksia lisättäisiin niin, että pesänselvittäjä voisi päättää varojen jakamisesta velkojien kesken ylivelkaisessa kuolinpesässä silloinkin, kun varojen jaosta ei voida sopia velkojien kanssa.

4. Organisointi

Valmistelijat

Lehtimäki, Liisa, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7719, liisa.lehtimaki@om.fi

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7665, markku.helin@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Työryhmän mietinnöstä on pyydetty lausunnot 15.2.2002 mennessä. Hallituksen esitys annettaneen syksyllä 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM00/06/01/2000

6.3 SUOMEN KANSAINVÄLISEN PERHELAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tarkoituksena on uudistaa ja ajanmukaistaa Suomen kansainvälinen perhe- ja perintölainsäädäntö.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän periaatemuistio (OM:n lainvalmisteluosaston julkaisu 5/1994)

HE 44/2001 vp 27.4.2001

Laki avioliittolain muuttamisesta, laki eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annetun lain eräiden säännösten kumoamisesta, laki perintökaaren muuttamisesta, laki rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain 13 ja 14 §:n muuttamisesta (1226-1229/2001)

Valtioneuvoston asetus avioliittoasetuksen muuttamisesta (139/2002)

Valtioneuvoston asetus eräistä kansainvälisluontoisista suhteista annetun lain soveltamisesta annetun asetuksen eräiden säännösten kumoamisesta (140/2002)

3. Keskeinen sisältö

Hanketta on tarkoitus jatkaa selvittämällä edellytykset käynnistää Suomen kansainvälisen isyyslainsäädännön uudistaminen.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7665, markku.helin@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Avoin.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

6.4 VERITUTKIMUSLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTUS

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on nykyaikaistaa veritutkimuksia koskeva laki.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö 2.1.2001

Lausuntotiivistelmä 20.6.2001

3. Keskeinen sisältö

Laissa säädettäisiin nykyaikaisten lääketieteellisten keinojen käyttämisestä isyyden selvittämisessä ja lisättäisiin mahdollisuuksia vahvistaa lapsen ja isän välinen sukulaisuussuhde. Uhkasakkoa ja noutamista koskevia säännöksiä täsmennettäisiin. Isyyslakiin tehtäisiin lain johdosta tarvittavat muutokset.

4. Organisointi

Valmistelijat

Söderlund, Désirée, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7663, desiree.soderlund@om.fi

5. Taustatietoja

Laki eräistä veri- ja muita periytyviä ominaisuuksia koskevista tutkimuksista eli ns. veritutkimuslaki tuli voimaan 1.10.1976. Lain voimaantulon jälkeen lääketieteelliset keinot selvittää lapsen ja isän biologista sukulaisuutta ovat kehittyneet. Uhkasakkoa ja pakkokeinoja koskeva lainsäädäntö on uudistettu. Perusoikeusuudistus on korostanut tarvetta tarkistaa veritutkimuslain säännösten riittävyyttä ja asianmukaisuutta. Veritutkimuslain uudistaminen aiheuttaa tarpeen tarkistaa eräitä isyyslain säännöksiä.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annettaneen keväällä 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM192:00/06/01/2000

6.5 KUOLLEEKSI JULISTAMISESTA ANNETUN LAIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Kuolleeksi julistamisesta annetun lain uudistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 28.5.2002

Työryhmän mietintö 28.11.2002 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2002:22)

3. Keskeinen sisältö

Tarkoituksena on nykyaikaistaa kuolleeksi julistamisesta annettu laki siten, että kuolleeksi julistamisen edellytykset vastaisivat nykyajan vaatimuksia ja että kuolleeksi julistamista koskevia asioita käsittelevät tehtävään tarkoituksenmukaisesti soveltuvat viranomaiset. Samalla menettely on taattava riittävä oikeusturva niille henkilöille, joiden kuolleeksi julistamista haetaan.

4. Organisointi

Valmistelija

Antila, Tuomo, vanhempi oikeussihteeri, Korkein oikeus, puh. 12381, tuomo.antila@om.fi

5. Taustatietoja

Laki kuolleeksi julistamisesta on annettu 23.4.1901 minkä jälkeen sitä ei ole kattavasti tarkistettu. Oikeusministeriön asettama työryhmä katsoi 11.1.2001 mietinnössään, joka koski eräiden hakemusasioiden siirtämistä käräjäoikeuksista maistraatteihin, että väestötietojärjestelmän ylläpitoon liittyvät kuolleeksi julistamisasiat on perusteltua siirtää käräjäoikeuksista maistraatteihin. Työryhmä esitti myös arvioitavaksi syyttäjälaitoksen tehtävät näissä kysymyksissä ja kuulusmenettelyn nykyaikaistamisen. Mietinnöstä annetuissa lausunnoissa kannatettiin yleisesti työryhmän ehdotusta asioiden siirtämisestä ja pidettiin kuolleeksi julistamisesta annetun lain kokonaisuudistusta tarpeellisena.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyi 31.12.2002. Työryhmän mietinnöstä on pyydetty lausunnot 31.1.2003 mennessä.

Hallituksen esitys annettaneen syksyllä 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

14/41/2002

OM015:00/2002

6.6 EU-ASETUSEHDOTUS TUOMIOISTUIMEN TOIMIVALLASTA YM. AVIOLIITTOA JA LAPSEN HUOLTOA KOSKEVISSA ASIOISSA

1. Tavoite ja tehtävät

Tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa avioliittoa ja lapsen huoltoa koskevista asioista koskevan neuvoston asetuksen valmistelu.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2002) 222 lopullinen

U 31/2002 vp 19.6.2002

LaVL 23/2002 vp 20.11.2002

3. Keskeinen sisältö

Komissio teki toukokuussa 2002 ehdotuksen neuvoston asetukseksi tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja lapsen huoltoa koskevista asioista. Komissio ehdottaa, että nk. Bryssel II -asetus kumotaan ja korvataan uudella asetuksella, joka sisältäisi paitsi Bryssel II -asetuksessa nykyisin olevat säännökset avioeroa, asumuseroa ja avioliiton pätemättömäksi julistamista koskevista asioista myös säännökset lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta sekä lapsikaappauksesta. Lisäksi komissio ehdottaa nk. Bryssel I -asetuksen muuttamista elatusapua koskevien asioiden osalta.

4. Organisointi

Valmistelijat

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7665, markku.helin@om.fi

5. Taustatietoja

Komission ehdotus liittyy työhön, jota Euroopan yhteisössä on tehty ns. todellisen oikeudellisen alueen luomiseksi lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevista asioista. Työ perustuu Tampereella lokakuussa 1999 pidetyn Eurooppa-neuvoston päätelmiin.

6. Aikataulu

Komission ehdotus on käsiteltävänä neuvoston siviilioikeusasioiden komiteassa.

Puheenjohtajamaa Kreikka on ilmoittanut pyrkivänsä yhteiseen kantaan keväällä 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

6.7 EU-SÄÄDÖS AVIOEROIHIN SOVELLETTAVASTA LAISTA

1. Tavoite ja tehtävät

Avioeroihin sovellettavaa lakia koskevan yhteisösäätelyn tarpeen arvioiminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

8838/00 JUSTCIV 66, 8839/00 JUSTCIV 67

3. Keskeinen sisältö

Selvitetään, olisiko avioeroihin sovellettavasta laista mahdollista laatia yhteisöoikeudellinen säädös ("Rooma III-säädös"). Säätely täydentäisi ns. Bryssel II -asetusta, joka voimaantultuaan

säänteleä toimivaltaisen tuomioistuimen määräytymistä avioeroasioissa sekä avioeroon liittyvien tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa.

4. Organisointi

Valmistelijat

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7665, markku.helin@om.fi
Leinonen, Antti T., lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustamiseksi laaditun EU:n neuvoston ja komission toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Eurooppa-neuvoston vahvistaman toimintasuunnitelman mukainen aikataulu viisi vuotta. Alustava keskustelu neuvoston työryhmässä käyty keväällä 2000. Tällä hetkellä ei valmistelua vireillä.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

6.8 LASTEN SUOJELUA KOSKEVA SOPIMUS

1. Tavoite ja tehtävät

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Sopimukseen liittyviä asiakirjoja on Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin verkko-osoitteessa <http://www.hcch.net/e/conventions>.

3. Keskeinen sisältö

Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin 18. istunnossa lokakuussa 1996 valmistui yleissopimus lasten suojelusta (Convention on jurisdiction, applicable law, recognition, enforcement and co-operation in respect of parental responsibility and measures for the protection of children). Sopimuksessa on kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvia määräyksiä lapsen huollosta, tapaamisoikeudesta ja holhouksesta sekä lastensuojelusta. Sopimuksessa on myös viranomaisten kansainvälistä yhteistoimintaa koskeva luku.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7665, markku.helin@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Suomi ei ole toistaiseksi allekirjoittanut sopimusta. Jatkotoimista päätetään myöhemmin. Sopimuksen ratifiointi on tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa avioliittoa ja yhteisten lasten huoltoa koskevissa asioissa koskevan ns. Bryssel II -asetuksen antamisen jälkeen siirtynyt osittain Euroopan yhteisön toimivaltaan.

Komissio teki syksyllä 2001 aloitteen päätökseksi, jolla jäsenvaltiot valtuutetaan allekirjoittamaan sopimus yhteisön puolesta, ja se hyväksyttiin neuvostossa joulukuussa 2002.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM149:00/06/01/1998

6.9 AIKUISTEN SUOJELUA KOSKEVA SOPIMUS

1. Tavoite ja tehtävät

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Sopimukseen liittyviä asiakirjoja on Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin verkko-osoitteessa <http://www.hcch.net/e/conventions>.

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimuksen sisällöstä päätettiin Haagissa 20.9.-2.10.1999 pidetyssä erityiskomission istunnossa, jolla oli diplomaattikonferenssin luonne. Yleissopimus (Convention on jurisdiction, applicable law, recognition, enforcement and co-operation in respect of the protection of adults) koskee sellaisten aikuisten suojelua, jotka henkilökohtaisten kykyjensä heikentymisen tai riittämättömyyden vuoksi eivät kykene itse huolehtimaan eduistaan.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7665, markku.helin@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Suomi ei ole toistaiseksi allekirjoittanut sopimusta. Jatkotoimista päätetään myöhemmin.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

6.10 LASTEN OIKEUKSIEN KÄYTTÖÄ KOSKEVA EUROOPPALAINEN YLEISSOPIMUS

1. Tavoite ja tehtävät

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

ETS no. 160. Yleissopimukseen liittyviä asiakirjoja on Euroopan neuvoston verkko-osoitteessa <http://conventions.coe.int/treaty/EN>

3. Keskeinen sisältö

Euroopan neuvostossa tehtiin 25.1.1996 yleissopimus lasten oikeuksien käyttämisestä.

Sopimus koskee lapsen kuulemista ja lapsen oikeutta saada edustaja lasta koskeviin oikeudenkäynteihin sekä tuomioistuimen ja lapsen edustajan tehtäviä näissä oikeudenkäynneissä.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7665, markku.helin@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Suomi on allekirjoittanut sopimuksen 25.1.1996. Sopimuksen voimaansaattamista tarkoittavan lainsäädännön valmistelua ei ole aloitettu.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM151:00/06/01/1998

7. VELVOITEOIKEUS JA KULUTTAJANSUOJA

7.1 HENKILÖVAHINGOT

1. Tavoite ja tehtävät

Henkilövahinkojen ja elatuksen menetyksen korvaamista koskevien vahingonkorvauslain säännösten täsmällisen muutostarpeen selvittäminen ja tarvittavien säädösehdotusten laatiminen. Tavoitteena selkeä ja johdonmukainen sääntely, joka osaltaan parantaa sekä vahinkoa kärsineen että vahinkoa aiheuttaneen oikeusturvaa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Selvitys vahingonkorvauslain uudistustarpeesta 23.6.1998

Lausuntotiivistelmä huhtikuu 1999

Toimikunnan asettamispäätös 12.4.2000

Toimikunnan mietintö, 11.12.2001 (KM 2001:11)

Lausuntotiivistelmä 31.5.2002 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2002:10)

3. Keskeinen sisältö

Toimikunnan mietinnössä ehdotetaan henkilövahinkojen korvaamista koskevien vahingonkorvauslain säännösten selkeyttämistä ja johdonmukaistamista. Erilaisista vahingoista tuomittavien korvausten tasoja pyrittäisiin yhtenäistämään muun muassa säätämällä korvausten määräämisen perusteista nykyistä täsmällisemmin ja perustamalla erityinen henkilövahinkoasiain neuvottelukunta. Lisäksi vahinkoa kärsineen ja hänen läheistensä korvausoikeudellista suojaa ehdotetaan eräiltä osin laajennettavaksi.

4. Organisointi

Valmistelija

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7713, antti.leinonen@om.fi

5. Taustatietoja

Oikeusministeriön 1998 teettämässä selvityksessä ja siitä saadussa palautteessa pidettiin tarpeellisena useiden vahingonkorvauslain alaan kuuluvien kysymysten tarkempaa selvittämistä ja tarvittaessa sääntelyn uudistamista. Ensivaiheessa päätettiin ryhtyä valmistelemaan henkilövahinkojen ja elatuksen menetyksen korvaamista koskevan sääntelyn uudistamista, koska uudistamistarve on jo tehtyjen selvitysten perusteella käynyt ilmeiseksi.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annettaneen syksyllä 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM238:00/06/2000

7.2 PUHTAAN VARALLISUUSVAHINGON KORVAAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Puhtaan varallisuusvahingon korvaamista koskevien vahingonkorvauslain säännösten soveltamisessa ilmenneiden ongelmien ja säännösten muutostarpeen selvittäminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Selvitys vahingonkorvauslain uudistustarpeesta 23.6.1998

Lausuntotiivistelmä huhtikuu 1999

Asiantuntijan määrääminen 23.7.2002

Selvitys puhdasta varallisuusvahinkoa koskevan sääntelyn uudistamistarpeesta, (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2002:26)

3. Keskeinen sisältö

Laaditaan yksilöity selvitys puhtaan varallisuusvahingon korvaamista koskevan vahingonkorvauslain 5 luvun 1 §:n tulkinnassa ilmenneistä ongelmista ja perusteltu näkemys säännöksen tarkistustarpeesta. Lisäksi kartoitetaan erityislakeihin sisältyvien asiaa koskevat säännökset ja arvioidaan puhtaan varallisuusvahingon korvaamista koskevan sääntelykokonaisuuden johdunmukaisuus.

4. Organisointi

Valmistelija

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7713, antti.leinonen@om.fi

5. Taustatietoja

Oikeusministeriön 1998 teettämässä selvityksessä ja siitä saadussa palautteessa pidettiin tarpeellisena useiden vahingonkorvauslain alaan kuuluvien kysymysten tarkempaa selvittämistä ja tarvittaessa sääntelyn uudistamista. Puhtaan varallisuusvahingon korvaamista koskeva selvitystyö on toinen vaihe uudistuksessa, jonka ensimmäisessä vaiheessa on valmisteltu ehdotukset vahingonkorvauslain henkilövahinkoa koskevan sääntelyn uudistamisesta (ks. kohta 8.1).

6. Aikataulu

Selvitys lähetettiin laajalle lausuntokierrokselle, jonka määräaika päättyy 30.4.2003. Sen jälkeen päätetään mahdollisista jatkotoimista.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

7.3 EU-SÄÄDÖS SOPIMUKSEEN PERUSTUMATTOMIIN VELVOITTEISIIN SOVELLETTAVASTA LAISTA (ns. Rooma II)

1. Tavoite ja tehtävät

Sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan yhteisösäädöksen valmistelu.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

U 82/1998 vp, 10.12.1998

LaVL 13/1998 vp, 26.1.1999

SuV P 47/1998 vp

3. Keskeinen sisältö

Yhteisösäädöksessä säädettäisiin siitä, minkä valtion lain mukaan muuta kuin sopimukseen perustuvaa korvausvastuuta on arvioitava silloin, kun tapauksella on liittymä kahteen tai useampaan valtioon.

4. Organisointi

Valmistelija

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7713, antti.leinonen@om.fi
Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen toimintasuunnitelman toimeenpanoon. Perustamissopimuksen 67 artiklan mukaista virallista ehdotusta yhteisön säädökseksi ei vielä ole tehty.

6. Aikataulu

Komissio on toukokuussa 2002 julkaissut kotisivuillaan luonnoksen asetusehdotukseksi (http://europa.eu.int/comm/justice_home/index_en.htm), josta saattoi lähettää kommentteja komissioon 15.9.2002 mennessä. Komissio järjesti asiasta kuulemistilaisuuden 5.1.2003. Komissio antanee ehdotuksensa keväällä 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

1641/45/98

OM453:00/06/01/1998

7.4 YLEISSOPIMUS LIIKUTELTAVIIN LAITTEISIIN KOHDISTUVISTA KANSAINVÄLISISTÄ OIKEUKSISTA

1. Tavoite ja tehtävät

Liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvia kansainvälisiä oikeuksia (Convention on International Interests in Mobile Equipment) koskevan yleissopimuksen sekä ensivaiheessa lentokalustoa koskevan pöytäkirjan valmistelu ja hyväksyminen. Parhailaan valmistellaan myös rautateiden liikkuvan kaluston sekä avaruusesineiden vakuuskäyttöä koskevia pöytäkirjoja.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Tausta-asiakirjoja on verkko-osoitteessa <http://www.icao.org> (sen jälkeen valinta Diplomatic Conference).

3. Keskeinen sisältö

Tarkoituksena luoda kansainvälinen rekisteri, johon voitaisiin merkitä liikuteltavaan kalustoon kohdistuvia kansainvälisiä vakuusoikeuksia. Tavoitteena on lieventää lentokaluston rahoituksessa ilmenneitä käytännön ongelmia rahoittajien asemaa vahvistamalla. Rahoitusriskin pienentyminen alentaisi luoton hintaa ja muita rahoituskuluja ja rahoituksen transaktiokustannuksia.

4. Organisointi

Valmistelija

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7713, antti.leinonen@om.fi

5. Taustatietoja**6. Aikataulu**

Yleissopimus ja lentokalustoa koskeva pöytäkirja hyväksyttiin diplomaattikonferenssissa Etelä-Afrikassa marraskuussa 2001. Eräät yleissopimuksen ja pöytäkirjan määräyksistä kuuluvat yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan. Komissio antoi 17.12.2002 ehdotuksen neuvoston päätökseksi yleissopimuksen ja pöytäkirjan hyväksymisestä yhteisön puolesta. Selvitys Suomen tarpeesta ratifioida yleissopimus ja pöytäkirja valmistellaan ja lähetetään lausunolle keväällä 2003.

Rautateiden liikkuvan kaluston vakuuskäyttöä koskevan pöytäkirjan osalta seuraava UNIDROIT'n ja OTIFin yhteisesti järjestämä hallitusten välinen valmisteluistunto järjestetään toukokuussa 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset**8. Muut tiedot**

3284/45/2001

7.5 LENTOLIIKENTEEN YLIVARAUSTILANNETTA KOSKEVAN EU-ASETUKSEN UUDISTAMINEN**1. Tavoite ja tehtävät**

Lentoliikenteen ylivaraustilanteissa noudatettavaa menettelyä ja maksettavia korvauksia koskevan asetuksen (neuvoston asetus 295/91 sitä korvausjärjestelmää koskevista yhteisistä säännöistä, jota sovelletaan, jos matkustajalta säännöllisessä lentoliikenteessä evätään pääsy lennolle) uudistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2001) 784

U 8/2002 vp 7.3.2002

LiVL 5/2002 26.4.2002

3. Keskeinen sisältö

Lentomatkustajien asemaa parannettaisiin mm. laajentamalla asetuksen soveltamisalaa, korottamalla vakiokorvauksia ja lisäämällä matkustajille annettavaa informaatiota.

4. Organisointi

Valmistelija

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7713, antti.leinonen@om.fi

5. Taustatietoja

Komissio antoi ensimmäisen ehdotuksensa 30.1.1998 (KOM(98) 41 lopull.). Neuvoston yhteinen kanta oli hyväksyttävissä liikenneministerineuvostossa 30.11.-1.12.1998, mutta se

kaatui Espanjan ja Ison-Britannian väliseen kiistaan Gibraltarin asemasta. Joulukuussa 2001 komissio antoi uuden, aikaisemman ehdotuksensa korvaavan asetusehdotuksen. Poliittinen yhteisymmärrys neuvostossa saavutettiin joulukuussa 2002.

6. Aikataulu

Asia on EU:n parlamentin käsiteltävänä.

7. Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetuista muutoksista aiheutuisi suomalaisille lentoyhtiöille lisäkustannuksia.

8. Muut tiedot

6/41/2002

OM004:00/2002

7.6 SAATAVIEN SIIRTO KANSAINVÄLISESSÄ KAUPASSA

1. Tavoite ja tehtävät

Yleissopimuksen ensisijaisena tavoitteena on luoda oikeudelliset puitteet lähinnä USA:ssa laajasti käytössä oleville rahoitusmuodoille. Rahoituksen vakuutena käytettäisiin saatavia, jotka siirretään rahoittajalle (esimerkiksi myyjän saatava ostajalta). Saatavat voitaisiin siirtää edelleen useitakin kertoja peräkkäin. Tarkoituksena on kehittää säännöstö, jonka avulla voidaan varmistaa, ettei siirto heikennä velallisen asemaa. Samalla pyritään turvaamaan muiden velkojien oikeudet.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Yleissopimukseen liittyviä tausta-asiakirjoja on verkko-osoitteessa <http://www.uncitral.org>. (sen jälkeen valinnat "travaux préparatoires" ja "international payments").

3. Keskeinen sisältö

Soveltamisalan määritelmän ja käytettyjen termien määrittelyn lisäksi sopimus sisältää määräykset saatavien siirron vaikutuksista (muoto, massasiirto, siirtohetki, sopimusoikeudelliset rajoitukset ja vakuuksien siirto), osapuolten oikeuksista ja velvollisuuksista sekä velallisen aseman turvaamisesta.

4. Organisointi

Avoin

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Yleissopimus hyväksyttiin UNCITRALin 34. istunnossa Wienissä heinäkuussa 2001. Syksyllä 2001 YK:n yleiskokous hyväksyi sen YK:n yleissopimukseksi ja avasi jäsenvaltioiden allekirjoitettavaksi. Suomi ei ole vielä päättänyt allekirjoittamisesta.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM451:00/06/01/1998

7.7 SAATAVIEN VANHENTUMISTA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on nykyaikaistaa vanhentumista koskeva lainsäädäntö sisällöllisesti, kielellisesti ja lainsäädäntöteknisesti.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan asettamispäätös 8.12.1999

Toimikunnan mietintö 5.6.2001 (KM 2001:4)

Lausuntotiivistelmä 22.10.2001

HE 187/2002 vp 18.10.2002

3. Keskeinen sisältö

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki velkojen vanhentumisesta sekä laki julkisesta haasteesta. Esityksen mukaan vanhentumisaika lyhennettäisiin nykyisestä kymmenestä vuodesta kolmeen vuoteen. Vanhentumisaika alkaisi kulua velan erääntymisestä tai siitä, kun velkoja voisi esittää maksuvaatimuksen. Vanhentumisen katkaiseminen olisi edelleen vapaamuotoista. Katkaisusta alkaisi kulua uusi kolmen vuoden vanhentumisaika.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan useiden erityisvanhentumissäännösten kumoamista. Lakien ehdotetaan tulevan voimaan vuonna 2003. Uusia säännöksiä sovellettaisiin myös aikaisemmin syntyneisiin velkoihin. Ne voisivat vanhentua uuden lain mukaan kuitenkin vasta kolmen vuoden siirtymäajan jälkeen.

Toimikunnan mietinnössä ehdotettiin myös, että velka vanhentuisi lopullisesti 15 vuoden kuluttua siitä, kun velasta on annettu lainvoimainen tuomio. Siltä varalta, ettei tuomiota haeta, ehdotettiin, että velka vanhentuisi 20 vuoden kuluttua sen erääntymisestä. Näitä ehdotuksia ei otettu hallituksen esitykseen.

4. Organisointi

Valmistelija

Jokela, Marjut, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7703, marjut.jokela@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Hallituksen esitys eduskunnan käsiteltävänä.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM742:00/06/06/1999

7.8 RAHOITUSVAKUUSJÄRJESTELYISTÄ ANNETUN DIREKTIIVIN TÄYTÄNTÖÖNPANO

1. Tavoite ja tehtävät

Rahoitusvakuus- järjestelyistä annetun direktiivin 2002/47/EY täytäntöönpano.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi rahoitusvakuusjärjestelyistä (2002/47/EY) 6.6.2002.

3. Keskeinen sisältö

Direktiivi koskee arvopapereiden ja tilirahan käyttöä vakuutena rahoitusmarkkinoilla. Direktiivissä on säännöksiä muun muassa vakuuksien realisoinnista, omistusoikeuden siirtoon perustuvista vakuuksista, velvoitteiden nettouttamisesta, takaisinsaannista ja sovellettavasta laista. Keskeisenä tavoitteena on yhdenmukaistaa ja yksinkertaistaa vakuuskäytäntöä kansainvälisessä rahoitustoiminnassa ja arvopapereiden säilytyksessä sekä varmistaa vakuuksien pysyvyys maksukyvyttömyysmenettelyissä. Direktiivi ei koske yksityishenkilöitä ja sen soveltamisalaa voidaan kansallisesti muutoinkin rajoittaa mm. niin, että direktiiviä ei sovelleta asunto- ja kiinteistöosakeyhtiön osakkeisiin tai vakuudenantajan tuotantotoimintaan liittyviin arvopapereihin.

Työryhmän tehtävänä on valmistella ehdotus direktiivin täytäntöön panemiseksi tarvittavasta lainsäädännöstä. Ehdotus on laadittava hallituksen esityksen muotoon.

4. Organisointi

Puheenjohtaja

Jokela, Marjut, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7703, marjut.jokela@om.fi

Jäsenet

Karjalainen, Jarkko, hallitussihteeri, valtiovarainministeriö

Kontkanen, Erkki, johtaja, Suomen Pankkiyhdistys r.y.

Ijäs, Hannu, lakimies, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto ry

Tuokila, Marja, erityisasiantuntija oikeusministeriö

Pysyvät asiantuntijat

Mähönen, Jukka, professori, Turun yliopisto

Nieminen, Maritta, lakimies, Suomen Pankki

Lauha, Janne, johtaja, HEX Oyj

Sihteeri

Tuokila, Marja, erityisasiantuntija, oikeusministeriö

5. Taustatietoja

Direktiivi on pantava täytäntöön 27.12.2003 mennessä.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyy 30.4.2003

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot
OM 21/41/2002
OM031:00/2001

7.9 SÄHKÖISEN KAUPANKÄYNNIN OIKEUSSÄÄNTÖJEN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

UNCITRALin sähköisen kaupankäynnin työryhmä (Working Group on Electronic Commerce) käsittelee sähköiseen kaupankäyntiin liittyviä oikeudellisia kysymyksiä. UNCITRALin täysistunnossa heinäkuussa 2001 annettiin työryhmälle tehtäväksi ryhtyä valmistelemaan sähköistä sopimuksetekoa koskevaa kansainvälistä yleissopimusta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

UNCITRALin sihteeristön valmisteleva työasiakirja A/CN.9/WG.IV/WP.95 on verkko-osoitteessa <http://www.uncitral.org> (sen jälkeen valinnat Working Groups -> Working Group IV -> Electronic Commerce).

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimukseen on tarkoitus ottaa keskeisiä sähköiseen sopimuksetekoon liittyviä säännöksiä, kuten säännöksiä sopimuksen syntymiseen vaikuttavista seikoista (tarjouskehotus, tarjous, vastaus), osapuolen koti- tai liikepaikan määrittämisestä, muotovaatimusten täyttämistä sähköisesti, osapuolten tiedonantovelvollisuuksista sekä sähköisten sopimusehtojen saatavuudesta.

4. Organisointi

Valmistelija

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7672, marjo.lahelma@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Työryhmä aloitti yleissopimuksen valmistelun maaliskuussa 2002. Seuraavan kerran sopimusta käsiteltäneen toukokuussa 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM174:00/06/01/1998

7.10 RAHOITUSPALVELUJEN ETÄMYYNNISTÄ KULUTTAJILLE ANNETUN DIREKTIIVIN TÄYTÄNTÖÖNPANO

1. Tavoite ja tehtävät

Rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevan direktiivin täytäntöön panemiseksi tarvittava lainsäädäntö.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/65/EY kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä ja neuvoston direktiivin 90/619/ETY sekä direktiivien 97/7/EY ja 98/27/EY muuttamisesta.

Työryhmän asettamispäätös 22.11.2002

3. Keskeinen sisältö

Direktiivin säännökset koskevat talletuksia, luottoja, sijoituksia, vakuutuksia ja muita rahoituspalveluja, joita tarjotaan kuluttajalle jonkin viestimen välityksellä niin, että myös sopimus tehdään viestimellä osapuolten olematta yhtäaikaan läsnä. Keskeisimmät säännökset koskevat elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvollisuutta ja kuluttajan oikeutta peruuttaa sopimus.

4. Organisointi

Puheenjohtaja

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7672, marjo.lahelma@om.fi

Jäsenet

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Tanninen, Seppo, lainsäädäntöneuvos, valtiovarainministeriö

Turunen, Juhani, hallitussihteeri, sosiaali- ja terveysministeriö

Kurki-Suonio, Ilona, lakimies, Kuluttajavirasto

Virta, Jari, toimistopäällikkö, Rahoitustarkastus

Turunen, Päivi, tarkastaja, Vakuutusvalvontavirasto

Savikko, Markku, toimitusjohtaja, Arvopaperivälittäjien yhdistys/Suomen Sijoitusrahasto-yhdistys ry

Leppiniemi, Jarmo, puheenjohtaja, Osakesäästäjien Keskusliitto ry

Sario, Tuula, johtava lakimies, Suomen Kuluttajaliitto

Myllylä, Elli, lakimies, Suomen Pankkiyhdistys r.y.

Lappi, Timo, toimitusjohtaja, Suomen Suoramarkkinointiliitto ry

Mäntyniemi, Lea, johtaja, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto ry

Pysyvät asiantuntijat

Luukkonen, Irene, johtaja, Kuluttajien Vakuutustoimisto

Sirén, Erik, johtaja, Pankkialan Asiakasneuvontatoimisto

Sihteerit

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Uotila, Sina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

5. Taustatietoja

Direktiivi on pantava kansallisesti täytäntöön 9.10.2004 mennessä.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyy 30.11.2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 34/41/2002

OM026:00/2002

7.11 EU-ASETUSEHDOTUS MYYNNINEDISTÄMISESTÄ SISÄMARKKINOILLA

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on edistää sisämarkkinoiden toimintaa poistamalla myynninedistämiskeinoja, kuten alennuksia, kylkiäisiä ja markkinointiarpajaisia koskevat kansalliset yleiset kiellot ja hyväksymällä muiden myynninedistämistä rajoittavien kansallisten säännösten osalta lainsäädäntöjen vastavuoroisen tunnustamisen periaate.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2001) 546 lopullinen

U 87/2001 vp 20.12.2001

TaVL 1/2002 vp 1.3.2002

3. Keskeinen sisältö

Asetusehdotuksessa kielletään jäsenvaltioita ja ei-julkisia sääntelyelimiä asettamasta yleistä kieltoa käyttää myynninedistämistä tai siihen liittyvää kaupallista viestintää. Jäsenvaltiot ja ei-julkiset sääntelyelimet eivät myöskään saisi rajoittaa palvelujen vapaata tarjontaa tai tavaroiden vapaata liikkumista sillä perusteella, että myynninedistämiskeinoja käytetään. Myynninedistäjän olisi markkinoinnissaan annettava määrättyt tiedot myynninedistämiskeinoista ja niihin liittyvistä tarjouksista. Lasten ja nuorten suojelemiseksi säädetään eräistä myynninedistämisen rajoituksista.

4. Organisointi

Valmistelija

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7672, marjo.lahelma@om.fi

5. Taustatietoja

Ehdotus täydentää komission samana päivänä antamaa vihreää kirjaa kuluttajansuojasta Euroopan unionissa (KOM(2001) 531 lopullinen). Vihreän kirjan tarkoituksena oli käynnistää laaja keskustelu EU:n kuluttajansuojapolitiikan tulevasta suunnasta, ja siinä esitettiin vaihtoehtoja yhteisön kuluttajansuojalainsäädännön, erityisesti markkinointilainsäädännön kehittämiseksi. Komissio antoi kesäkuussa 2002 vihreän kirjan seurannasta tiedonannon, jonka pohjalta komissiossa on ryhdytty valmistelemaan hyvää markkinointitapaa koskevaa puitedirektiiviä sekä erillistä säädöstä valvontaviranomaisten yhteistyöstä.

6. Aikataulu

Käsittely neuvoston työryhmässä alkoi tammikuussa 2002. Kreikka on ilmoittanut puheenjohtajana pyrkivänsä asiasta poliittiseen yhteisymmärrykseen toukokuun 2003 kilpailukykyneuvostossa.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM3642/45/2001

7.12 EU-KULUTUSLUOTTODIREKTIIVIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on mahdollistaa entistä avoimempien ja tehokkaampien kulutusluottomarkkinoiden luominen ja toisaalta taata sellainen kuluttajansuojan taso, jonka avulla luottojen vapaa liikkuvuus voidaan toteuttaa parhaalla mahdollisella tavalla sekä luotonantajien että kuluttajien kannalta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2002)443 lopullinen

U 64/2002 vp 7.11.2002

TaVL 18/2002 vp 12.12.2002

3. Keskeinen sisältö

Komission tarkoituksena on laajentaa kulutusluottoja koskevien säännösten soveltamisalaa. Lisäksi tavoitteena on mm. luotonantajan tiedonantovelvollisuutta koskevien säännösten tarkistaminen sekä luotonantajan tiedonsaannin parantaminen. Ehdotuksessa on säännöksiä myös perinnästä ja vakuussopimuksista.

4. Organisointi

Valmistelija

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7514,

katri.kummoinen@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Direktiiviehdotuksen ensimmäinen lukeminen on saatu päätökseen neuvoston kuluttajansuojatyöryhmässä. Ehdotus kuuluu Kreikan puheenjohtajakauden prioriteetteihin kuluttajansuojan alalla. Käsittelystä on tarkoitus antaa ministereille tilannekatsaus maaliskuun 2003 kilpailukykyneuvostossa. Alustavien suunnitelmien mukaan ehdotuksesta on tarkoitus käydä suuntaviivakeskustelu tai pyrkiä poliittiseen yhteisymmärrykseen toukokuun 2003 kilpailukykyneuvostossa.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM40/461/2002

7.13 ASUNTOKAUPPALAIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on vuonna 1995 voimaan tulleen asuntokauppalain tarkistaminen niin, että lain toimivuuden seurannassa ilmi tulleet epäkohdat voidaan poistaa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Tiivistelmä OM:n tiedusteluun saaduista vastauksista 20.5.2001.

Työryhmän asettamispäätös 12.2.2002.

3. Keskeinen sisältö

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7672, marjo.lahelma@om.fi

Jäsenet:

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7514

Kaakkola, Jukka, lakimies, Kuluttajavirasto

Simonen, Irja, ylitarkastaja, Kuluttajavalituslautakunta

Palviainen, Kirsi, oikeustieteen kandidaatti, Rakennusteollisuus RT

Terho, Juha, lakimies, Suomen Kiinteistöliitto

Nevala, Tapio, lakimies, Suomen Kiinteistönvälittäjäliitto

Leino, Tero, lakimies, Suomen Kuluttajaliitto

Myllylä, Elli, Suomen Pankkiyhdistys

Pysyvät asiantuntijat:

Närö, Jaana, johtaja, Asuntokiinteistö- ja rakennuttajaliitto ASRA

Ijäs, Hannu, lakimies, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto

Sihteeri:

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

5. Taustatietoja

Oikeusministeriö tiedusteli syksyllä 2000 asuntokauppalain tavoitteiden toteutumista yleisesti sekä mahdollisia puutteita, epäselvyyksiä ja muita ongelmia, joita säännösten käytännön soveltamisessa on tullut ilmi. Saaduista vastauksista laadittiin tiivistelmä, jonka pohjalta ministeriössä järjestettiin kuulemistilaisuus.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyy 31.3.2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

2/41/2002

OM007:00/2002

7.14 ARVO-OSUUKSIEN VÄLILLISTÄ HALLINTAA KOSKEVIIN ESINEOIKEUDELLISIIN KYSYMYKSIIN SOVELLETTAVAA LAKIA KOSKEVA YLEISSOPIMUS

1. Tavoite ja tehtävät

Yleissopimuksen tavoitteena on poistaa epävarmuus siitä, mikä laki ratkaisee välittäjän hallussa olevien arvopapereiden omistusoikeuden luovutukseen ja vakuuskäyttöön liittyvät (esineoikeudelliset) kysymykset. Oikeudellinen epävarmuus koskee erityisesti sellaisia arvopapereita, joita hallitaan eri valtioiden rajat ylittävissä moniportaisissa ketjuissa (indirect holding system).

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Yleissopimus on Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin verkkosivuilla osoitteessa <http://www.hcch.net/e/conventions/text36e.html>.

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimuksessa lainvalinnan pääsääntö perustuu nk. prima -periaatteelle (place of the relevant intermediary). Tämän mukaan yleissopimuksen tarkoitamiin kysymyksiin sovelletaan sen valtion lakia, jonka säilytys sopimuksen osapuolet ovat valinneet edellyttäen kuitenkin, että välittäjällä on siinä valtiossa yleissopimuksen tarkoittama toimisto.

Yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvat arvopaperit, joihin liittyvät oikeudet merkitään välittäjän ylläpitämälle tilille. Yleissopimus koskee arvopapereita, joita hallitaan moniportaisissa ketjuissa, ja arvopapereita, joissa sijoittajalla on suora esineoikeus arvopaperiin ja välitön suhde liikkeeseenlaskijaan (direct holding system, mm. Suomen arvo-osuusjärjestelmään kuuluvat arvopaperit). Suomen arvo-osuusjärjestelmässä yleissopimuksen tarkoitamana välittäjänä pidettäisiin arvopaperikeskusta.

4. Organisointi

Valmistelijat

Tuokila, Marja, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, puh. 1606 7673, marja.tuokila@om.fi

Leinonen, Antti, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7713, antti.leinonen@om.fi

5. Taustatietoja

Yleissopimus kuuluu keskeisiltä osin Euroopan yhteisön toimivaltaan.

6. Aikataulu

Yleissopimuksen teksti hyväksyttiin Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssissa 13.12.2002. EU:n siviilioikeuskomiteassa käsiteltäneen keväällä 2003 jäsenvaltioiden liittymistä sopimukseen.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM028/00/2001

8. YHTIÖOIKEUS

8.1 OSAKEYHTIÖLAIN UUDISTAMISTYÖRYHMÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö asetti 16.2.2001 työryhmän valmistelemaan osakeyhtiölain kokonaisuudistusta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministeriössä 7.7.2000 laadittu muistio.

Työryhmän asettamispäätös 16.2.2001.

Seurantaryhmän asettamispäätös 7.5.2001.

3. Keskeinen sisältö

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano:

Puheenjohtaja

Airaksinen, Manne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7661,
manne.airaksinen@om.fi

Jäsenet

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Vanhanen, Rauno, johtaja, Suomen Yrittäjät ry

Timonen, Pekka, neuvotteleva virkamies, kauppa- ja teollisuusministeriö

Merilampi, Pekka, laamanni, Asianajotoimisto Merilampi Marttila Laitasalo oy

Hanski, Marja, Corporate General Counsel, Executive Vice President, Uponor Oyj

Sihteeri

Pulkkinen, Pekka, erityisasiantuntija oikeusministeriö, puh. 1606 7702

Sivutoiminen sihteeri

Rasinaho, Vesa, lakimies, Asianajotoimisto Roschier Holmberg Oy

Seurantaryhmän kokoonpano:

Puheenjohtaja

Nuolimaa, Risto, professori, Tampereen yliopisto

Jäsenet

Jääskeläinen, Tarja, lainsäädäntöneuvos, valtiovarainministeriö

Rinkineva, Marja-Leena, vanhempi hallitussihteeri, kauppa- ja teollisuusministeriö

Koikkalainen, Olli, ylijohdaja, Patentti- ja rekisterihallitus

Markkula, Kimmo, rikostarkastaja, Keskusrikospoliisi

Linnainmaa, Leena, osastopäällikkö, Keskuskauppakamari

Tolppanen, Susanna, lakimies, Helsinki Exchanges Group Ltd Oy

Ahvenniemi, Juha, toiminnanjohtaja, Kirjapainotoimistojen Liitto ry

Blummé, Nils, KHT-tilintarkastaja, KHT-Yhdistys ry

Leppiniemi, Jarmo, professori, Osakesäästäjien Keskusliitto ry

Maijala, Antti, osastopäällikkö, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto ry

Vanhanen, Rauno, johtaja, Suomen Yrittäjät ry
Suonperä, Arjo, lakimies, palkansaajakeskusjärjestöt/SAK
Ranin, Ursula, lakiasiainjohtaja, Nokia Oyj
Leppänen, Timo, toimitusjohtaja, Kajaanin Tilitaito Oy

Pysyvä asiantuntija
professori Kari S. Tikka, Helsingin yliopisto

5. Taustatietoja

Voimassa oleva osakeyhtiölaki tuli voimaan vuonna 1980. Lakia on muutettu useaan otteeseen. Laajin muutos on vuonna 1997 voimaan tullut osittaisuudistus, jossa laki saatettiin vastaamaan Euroopan yhteisöjen lainsäädäntöä.

Oikeusministeriössä valmistui 7.7.2000 laaja arvio osakeyhtiölain muutostarpeista. Muistiossa tarkastellaan osakeyhtiölainsäädäntöön vaikuttavia muutostekijöitä sekä ehdotetaan osakeyhtiölain uudistamista siten, että se olisi nykyistä joustavampi. Muistiossa myös yksilöidään useita muutettavia asiakokonaisuuksia. Muistiosta pyydettiin lausunnot yli 50 eri taholta. Lausunnoissa pidettiin tilanearvioita yleisesti ottaen oikeana ja suhtauduttiin myönteisesti esitettyyn suunnitelmaan osakeyhtiölain kokonaisuudistuksen toteuttamisesta. Lausunnoissa korostettiin tarvetta samalla yhteensovittaa yhtäältä osakeyhtiölainsäädäntöä sekä toisaalta vero- ja arvopaperimarkkinalainsäädäntöä.

6. Aikataulu

Työryhmän ja seurantaryhmän määräaika päättyy 31.3.2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM014:00/2001

8.2 EUROOPPAYHTIÖ-ASETUKSEN EDELLYTTÄMÄT LAINSÄÄDÄNTÖTOIMENPITEET

1. Tavoite ja tehtävät

Niiden kansallisten, lähinnä kotipaikan vaihtoa ja kaupparekisteriä koskevien säännösten muuttaminen, joita asetuksen täytäntöönpano edellyttää.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Neuvoston asetus EY/2157/2001 eurooppayhtiön (SE) säännöistä

3. Keskeinen sisältö

Asetuksella luotiin uusi ylikansallinen osakeyhtiömuoto, eurooppayhtiö. Sääntely perustuu olennaisesti yhtiön kotipaikan lainsäädännölle, joten eri valtioihin perustuvat eurooppayhtiöt tulevat sääntelyltään poikkeamaan toisistaan. Asetus sisältää lähinnä eurooppayhtiön perustamiseen liittyviä määräyksiä. Ehdotukseen liittyy työntekijöiden osallistumista koskeva direktiivi.

4. Organisointi

Valmistelijat

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7664,
jyrki.jauhiainen@om.fi

Airaksinen, Manne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7661,
manne.airaksinen@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Asetus ja siihen liittyvä direktiivi tulevat voimaan 8.10.2004.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM192:00/09/01/1998

8.3 EU:N RAJAT YLITTÄVIÄ JULKISTEN OSAKEYHTIÖIDEN SULAUTUMISIA KOSKEVA DIREKTIIVIEHDOTUS (10. yhtiöoikeudellinen direktiivi)

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on edistää yhteismarkkinoiden toimintaa poistamalla esteet eri jäsenvaltioista olevien julkisten osakeyhtiöiden sulautumiselta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(84) 727 lopullinen

Y 12/1994

TaVL 12/1994 vp 18.10.1994

KOM(2001) 763 lopull.

3. Keskeinen sisältö

Komissio valmistelee uutta ehdotusta, jonka sisältö ei vielä ole selvillä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7664,
jyrki.jauhiainen@om.fi

Airaksinen, Manne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7661,
manne.airaksinen@om.fi

5. Taustatietoja

Direktiiviehdotus sisältyy komission 11.12.2001 antamaan tiedonantoon ajankohtaisuutensa menettäneiden ehdotusten poistamisesta. Komissiossa laaditaan uutta ehdotusta. Direktiivin hyväksymistä vaikeuttanevat kysymykset henkilöstön aseman ja verotuksen järjestämisestä. Rajat ylittäviä sulautumisia koskevien verodirektiivien tultua voimaan ongelmaksi jäänevät erot eri maiden yhtiöverotuksessa.

6. Aikataulu

Uusi direktiiviehdotus annettaneen keväällä 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM195:00/09/01/1998

OM 3/453/2003

8.4 EU-ASETUSEHDOTUS EUROOPPALAISEKSI KESKINÄISEKSI YHTIÖKSI

1. Tavoite ja tehtävät

Asetuksen tarkoituksena on luoda uusi ylikansallinen keskinäinen yhtiömuoto. Tavoitteena on helpottaa rajat ylittävää yritystoimintaa EU-alueella ja vähentää rajat ylittävään toimintaan liittyviä hallinnollisia ja lainsäädännöllisiä esteitä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(93) 252 lopullinen

KOM(93) 252 lopullinen

Y 15/1994 vp

3. Keskeinen sisältö

Ehdotus perustuu olennaisesti yhtiön kotipaikan lainsäädännölle, joten eri valtioihin perustuvat keskinäiset eurooppayhtiöt tulevat sääntelyltään poikkeamaan toisistaan. Asetus sisältää lähinnä keskinäisen eurooppayhtiön perustamiseen liittyviä määräyksiä. Ehdotukseen liittyy henkilöstön edustusta koskeva direktiiviehdotus, jonka osalta valmisteluvastuu on työministeriöllä. Lopullinen sisältö tulee melko pitkälle vastaamaan eurooppayhtiötä koskevaa asetusta.

4. Organisointi

Valmistelijat

Airaksinen, Manne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7661,

manne.airaksinen@om.fi

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7664,

jyrki.jauhiainen@om.fi

5. Taustatietoja

Ehdotusta on käsitelty neuvoston työryhmässä syyskaudella 1996. Oikeusministeriö on järjestänyt ehdotuksesta kuulemistilaisuuden.

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittelyaikataulusta ei ole tietoa.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM193:00/09/01/1998

8.5 EU-ASETUSEHDOTUS EUROOPPAOSUUSKUNNASTA

1. Tavoite ja tehtävät

Asetuksen tarkoituksena on luoda ylikansallinen, EU-alueella toimiva osuuskuntamuoto, eurooppaosuuskunta. Tavoitteena on poistaa ne lainsäädännölliset esteet, jotka rajoittavat ja vaikeuttavat ylikansallista osuustoimintaa EU-alueella sekä luoda eurooppaosuuskunnalle toimiva ja tehokas hallinnollinen rakenne.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(93) 252 lopullinen

KOM(93) 252 lopullinen

Y 15/1994 ja siihen liittyvät OM:n jatkokirjeet 8.11.1995, 28.5.2001 ja 28.9.2001

3. Keskeinen sisältö

Viimeisin puheenjohtajan ehdotus perustuu osittain SCE:n kotipaikan osuuskuntia koskevalle kansalliselle lainsäädännölle, jota ei ole harmonisoitu. Asetusehdotuksessa on aineellisia säännöksiä SCE:n perustamisesta, vähimmäispääomasta, säännöistä, kotipaikasta ja sen siirtämisestä ja SCE:n rekisteröinnistä sekä SCE:n jäsenistä, sijoittajista, jäsenten kokouksesta, toimielimistä ja niiden jäsenten vastuusta, edustamisesta, tilinpäätöksestä ja tilintarkastuksesta, osuuksista ja niiden palautuksesta, ylijäämän ja muiden varojen jakamisesta, SCE:n purkamisesta ja SCE:n muuttamisesta kansallisessa laissa säännellyksi osuuskunnaksi. SCE-asetuksen lopullinen sisältö tulee melko pitkälti vastaamaan eurooppayhtiötä (SE) koskevaa asetusta.

SCE-asetusehdotukseen liittyy työntekijöiden osallistumista koskeva direktiiviehdotus, jonka osalta valmisteluvastuu on työministeriöllä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Airaksinen, Manne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7661,
manne.airaksinen@om.fi

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7664,
jyrki.jauhiainen@om.fi

Pulkkinen, Pekka, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, puh. 1606 7702,
pekka.t.pulkkinen@om.fi

5. Taustatietoja

Asetusehdotuksesta ja siihen liittyvästä työntekijöiden osallistumista koskevasta direktiivistä on päästy yhteisymmärrykseen työllisyys- ja sosiaalipolitiikkaneuvostossa 3.6.2002. Koska asetusta ja direktiiviä koskevat säädösluonnokset ovat muuttuneet olennaisesti käsittelyn kuluessa, mm. oikeusperustan osalta, on päätetty myös Euroopan parlamentin uudelleen kuulemisesta.

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittelyä jatkettaneen parlamentin annettua lausuntonsa keväällä 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

Asetuksella ei olisi valtiontaloudellisia vaikutuksia. Asetus mahdollistaisi suomalaisten osuuskuntien siirtymisen pois Suomesta ja lisäisi jäsenvaltioiden välistä kilpailua yrityksistä.

8. Muut tiedot

OM188:00/08/01/1998

8.6 EU-ASETUSEHDOTUS EUROOPPAYHDISTYKSESTÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Asetuksen tarkoituksena on luoda ylikansallinen, EU-alueella toimiva uusi voittoa tavoittelematon yhdistysmuoto, eurooppayhdistys, jolla helpotetaan rajat ylittävää yhdistystoimintaa EU:n sisällä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(93) 252 lopullinen

KOM(93) 252 lopullinen

Y 15/1994

3. Keskeinen sisältö

Ehdotus perustuu olennaisesti yhdistyksen kotipaikan lainsäädännölle, jota ei ole harmonisoitu. Viimeisessä julkistamattomassa eurooppayhdistystä (EA) koskevassa asetusehdotuksessa on aineellisia säännöksiä EA:n perustamisesta, oikeushenkilöasemasta, säännöistä, kotipaikasta ja sen siirtämisestä ja rekisteröinnistä, EA:han sovellettavasta laista, EA:n jäsenistä ja jäsenten kokouksesta, toimielimistä ja niiden jäsenten vastuusta, edustamisesta, tilinpäätöksestä ja tarkastuksesta, ylijäämän ja muiden varojen jakamisesta, EA:n purkamisesta ja EA:n muuttamisesta kansallisessa laissa säännellyksi yhdistykseksi.

EA-asetuksen lopullinen sisältö tulee vastaamaan suurelta osin eurooppaosuuskuntaa (SCE) koskevaa asetusehdotusta. EA:n sisäisten suhteiden määrittely perustuu kuitenkin pääosin EA:n sääntöihin ja kansalliseen sääntelyyn.

4. Organisointi

Valmistelijat

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7664,

jyrki.jauhiainen@om.fi

Airaksinen, Manne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7661,

manne.airaksinen@om.fi

5. Taustatietoja

Asetuksen hyväksyminen on pääasiassa viivästynyt sen vuoksi, että vuodesta 1996 lähtien EU:ssa pidettiin yleisesti tärkeämpänä saattaa voimaan eurooppayhtiötä ja -osuuskuntaa koskevat asetukset ja niihin liittyvät työntekijöiden osallistumista koskevat direktiivit, joihin liittyi merkittäviä erimielisyyksiä. SE:tä ja SCE:tä koskevan kiistan ratkaiseminen helpottaa työntekijäosallistumisen järjestämistä EA:ssä.

Asetusta valmisteleavassa neuvoston työryhmässä osa jäsenvaltioista epäilee asetuksen tarpeellisuutta. EU-tasoisien yhtiöoikeudellisen sääntelyn tarvetta arvioivassa ns. Winterin raportissa asetusehdotus on vähiten tärkeiden hankkeiden ryhmässä.

6. Aikataulu

Yli kuuden vuoden tauon jälkeen asetuksen käsittelyä jatketaan neuvoston työryhmässä keväällä 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

Asetuksella ei olisi valtiontaloudellisia vaikutuksia. Asetus mahdollistaisi suomalaisten rekisteröityjen yhdistysten ja muiden voittoa tavoittelemattomien oikeushenkilöiden siirtymisen pois Suomesta.

8. Muut tiedot

OM191:00/09/01/1998

OM 1/453/2003

9. ESINE- JA YMPÄRISTÖOIKEUS

9.1 KULJETUSVÄLINEITÄ KOSKEVIEN KIINNITYSJÄRJESTELMIEN YHTENÄISTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Yhtenäisen lain säätäminen kuljetusvälineiden velkakiinnitykseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan mietintö (KM 1993:44)

3. Keskeinen sisältö

Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki alusten, ilma-alusten sekä ajoneuvojen kiinnittämistä ja panttaamista velan vakuudeksi. Uudella lailla korvattaisiin nykyiset, eri kuljetusvälineitä koskevat erillislait. Kiinnityskelpoisia olisivat rekisteröidyt ja tyypillisesti elinkeinotoiminnassa käytettävät kuljetusvälineet. Ehdotuksen mukaan kuljetusvälineiden kiinnittämisessä siirrytään panttikirjajärjestelmään, joka on jo käytössä kiinteistöjen osalta. Ehdotetussa laissa olisi säännöksiä muun muassa kiinnitysmenettelystä ja valtion vahingonkorvausvastuusta sekä panttioikeuden sisällöstä.

4. Organisointi

Valmistelija

Jokela, Marjut, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7703, marjut.jokela@om.fi

5. Taustatietoja

Kuljetusvälineiden velkakiinnitystoimikunnan mietintö (KM 1993:44). Mietintö on ollut lausuntokierroksella ja siitä on tehty tiivistelmä.

Ks. 8.4 Yleissopimus liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvista kansainvälisistä oikeuksista.

6. Aikataulu

Jatkovalmistelun aikataulusta ei ole päätetty.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

1984/061/91

OM196:00/06/01/1998

9.2 VESILAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Vesilakiin (264/1961) liittyvien uudistustarpeiden selvittäminen ja ehdotusten tekeminen tarpeellisiksi katsomista ehdotuksista lain uudistamiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan asettamispäätös 22.3.2000

3. Keskeinen sisältö

Toimikunta kiinnittää työssään erityistä huomiota

- vesivarojen käytössä tapahtuneista muutoksista aiheutuvaan tarpeeseen tarkistaa vesilain eri lukujen säännöksiä;
- uusimman kansainvälisen vesioikeuden periaatteiden sekä Euroopan yhteisön uusimman lainsäädännön ja ohjausjärjestelmien sovittamiseen Suomen vesilainsäädäntöön;
- vesitaloushankkeiden lupaharkinnan yhtenäistämismahdollisuuksiin sekä vanhojen vesitalous hankkeiden lupien tarkistamisen edellytyksiin;
- vesitaloushankkeiden toteutus- ja ylläpitokustannusten jakamiseen sekä vesioikeudellisten yhteisöjen sääntelyn ajanmukaistamiseen;
- lain rakenteellisiin ja säädösteknisiin uudistamistarpeisiin;
- vesiasian käsittelystä perittävien maksujen uudistamistarpeisiin; sekä
- yhteiskunnan ja talouden muutoksista aiheutuvaan mahdolliseen tarpeeseen muutoin tarkistaa vesivarojen käytön sääntelyä.

4. Organisointi

Toimikunnan kokoonpano:

Puheenjohtaja

Kotkasaari, Timo, ylijohtaja, osastopäällikkö, maa- ja metsätalousministeriö

Varapuheenjohtaja

Mäkinen, Simo, hallitusneuvos, lainsäädäntöjohtaja, ympäristöministeriö

Jäsenet

Ekroos, Marja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7706, marja.ekroos@om.fi

Kaatra, Kai, vesihallintojohtaja, maa- ja metsätalousministeriö

Kaarikivi-Laine, Ulla, hallitusneuvos, ympäristöministeriö

Räisänen, Seppo, johtaja, Itä-Suomen ympäristölupavirasto

Tornberg, Markku, johtaja, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto

Palosaari, Meeri, ympäristönsuojeluasiamies, Teollisuuden- ja Työntantajain Keskusliitto

Eränkö, Leena, ympäristölakimies, Suomen Kuntaliitto

Kuronen, Ilpo, luonnonsuojelupäällikkö, Suomen Luonnonsuojeluliitto

Pysyvät asiantuntijat

Vihervuori, Pekka, hallituneuvos, korkein hallinto-oikeus

Kainlauri, Pekka, ylituomari, Vaasan hallinto-oikeus

Hollo, Erkki. J., professori, Helsingin yliopisto

Teräsvirta, Heikki, johtaja, Etelä-Savon ympäristökeskus

Hellsten Kaj, lakiasianpääällikkö, Energia-alan Keskusliitto ry FINERGY

Sihteerit

Tolvanen, Jukka Pekka, ylitarkastaja, maa- ja metsätalousministeriö

Taina, Tuire, lakimies, maa- ja metsätalousministeriö

Leinonen, Petri, esittelijä, korkein hallinto-oikeus

5. Taustatietoja

Vesilakia on muutettu osittaistarkistuksin useaan otteeseen. Lainsäädännössä tapahtuneiden muutosten johdosta on tullut tarpeelliseksi tarkistaa ja ajanmukaistaa laki kokonaisuudessaan.

6. Aikataulu

Toimikunnan alkuperäinen määräaika päättyi 1.6.2002. Määräaika jatkettu 31.5.2004 saakka.

7. Taloudelliset vaikutukset

Hankkeella ei ole mainittavia taloudellisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

OM191:00/06/06/2000

10. MAKSUKYVYTTÖMYYSLAINSÄÄDÄNTÖ

10.1 KONKURSSILAIN KOKONAISUUDISTUS

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on valmistella ehdotus uudeksi konkurssilaksi, joka täyttäisi nykyajan talous- ja yhteiskuntaelämän tarpeet.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän ehdotus 21.1.2002. Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2/2002.

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän ehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi uusi konkurssilaki, joka korvaisi vuodelta 1868 olevan konkurssisäännön siihen tehtyine lukuisine muutoksineen. Uusi laki olisi konkurssia koskeva laaja täytäntöönpano-oikeudellinen yleislaki. Lakiehdotus sisältää säännökset muun muassa konkurssin alkamisen edellytyksistä, konkurssivelallisen asemasta, konkurssimenettelyn eri vaiheista, konkurssisaatavista, konkurssihallinnosta sekä konkurssipesään kuuluvan omaisuuden hoidosta ja myynnistä. Ehdotus ei aiheuta merkittäviä muutoksia konkurssimenettelyyn taikka velkojien tai velallisen asemaan. Raukeavien konkurssien vaihtoehdoksi ehdotetaan julkisselvitystä, jossa konkurssi siirtyy velkojien hallinnosta konkurssi-asiamiehen määräämän julkisselvittäjän vastuulle.

4. Organisointi

Valmistelija

Lehtimäki, Liisa, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7719, liisa.lehtimaki@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Työryhmän 21.1.2002 valmistuneesta mietinnöstä on pyydetty lausunnot 22.3.2002 mennessä. Hallituksen esitys annettaneen keväällä 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

Ehdotettavalla lainsäädännöllä voi olla vaikutuksia valtion talousarvioon siten, että vähävaraisia tai varattomia konkurssipesiä selvitetään entistä useammin valtion varoista.

8. Muut tiedot

1846/41/87

(571/41/82)

OM206:00/06/01/1998

10.2 JULKISSELVITYKSEN KÄYTTÖÖNOTTO

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on selvittää konkurssissa käyttöönotettavaksi ehdotetun julkisselvityksen taloudellisia ja organisatorisia vaikutuksia.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 11.6.2002

Työryhmän mietintö 4.12.2002, (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2002:25)

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän ehdotuksessa uudeksi konkurssilaiksi (Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2/2002) ehdotetaan konkurssin raukeamisen rinnalle luotavaksi kokonaan uudenlainen menettely, julkisselvitys. Julkisselvityksessä konkurssihallinto lakkaisi ja konkurssimenettely jatkuisi välittömästi konkurssiasiamiehen määräysvallassa. Pesän hallintoa hoitaisi konkurssiasiamiehen tehtävään määräämä julkisselvittäjä. Työryhmän tehtävänä oli laatia selvitys julkisselvityksen vaikutuksista valtion talouteen sekä sen vaatimista henkilö- ja muista resursseista.

4. Organisointi

Valmistelija

Lehtimäki, Liisa, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7719, liisa.lehtimaki@om.fi

5. Taustatietoja

Jatkovalmistelu tapahtuu konkurssilainsäädännön kokonaisuudistuksen osana (ks 12.1).

6. Aikataulu

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

19/41/2002

OM018:00/2002

10.3 VAPAAEHTOISTEN VELKASOVINTOJEN SEURANTARYHMÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Seurantaryhmän tehtävänä on kerätä tietoa pankkien tekemistä vapaaehtoisista velkasovinnoista ja edistää ohjelma-asiakirjan mukaisen tarkoituksen toteuttamista. Ohjelma-asiakirjan tavoitteena on, että sen tarkoittamilla toimenpiteillä voidaan ratkaista pääosa jäljellä olevista yksityishenkilöiden velkaongelmista, jotka ovat peräisin 1990-luvun lamasta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 28.5.2002

3. Keskeinen sisältö

4. Organisointi

Puheenjohtaja

Kansliapäällikkö Kirsti Rissanen, oikeusministeriö

Varapuheenjohtaja

Toimitusjohtaja Markus Fogelholm, Suomen Pankkiyhdistys r.y.

Jäsenet

Lainsäädäntöneuvos Ilkka Harju, valtiovarainministeriö

Ylijohtaja Bo Göran Eriksson, kauppa- ja teollisuusministeriö

Toiminnanjohtaja Leena Veikkola, Takuu-Säätiö
Ylijohtaja/kuluttaja-asiamies Erik Mickwitz, kuluttajavirasto
Johtava velkaneuvoja Aulikki Pentikäinen, Espoon kaupunki

Sihteeri

Lainsäädäntöneuvos Marjut Jokela, oikeusministeriö, puh. 1606 67703, marjut.jokela@om.fi

5. Taustatietoja

Suomen Pankkiyhdistys r.y., oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö sekä Takuu-Säätiö allekirjoittivat 2.5.2002 vapaaehtoisia velkasovintoja koskeva ohjelma-asiakirjan. Sovintoon ovat liittyneet myös Suomen Perintätoimistojen Liitto ry ja eräät liittoon kuulumattomat perintätoimistot. Edistääkseen velkasovintojen aikaansaamista osapuolet sopivat myös täytäntöönpanon seuraamiseksi perustettavasta erillisestä seurantaryhmästä. Ohjelma-asiakirjan mukaan edustettuina ovat kaikki edellä mainitut osapuolet, minkä lisäksi siihen kutsutaan Kuluttajaviraston edustaja. Ohjelma-asiakirjassa sovittiin, että puheenjohtajan seurantatyöryhmälle asettaa oikeusministeriö ja varapuheenjohtajan Suomen Pankkiyhdistys r.y.

6. Aikataulu

Seurantaryhmän määräaika päättyy 31.12.2004.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

12/41/2002

OM017:00/2002

10.4 ULOSOTTOLAIN KOKONAISUUDISTUS

1. Tavoite ja tehtävät

Ulosottolainsäädäntöä uudistetaan virkamiestyönä laajahkoin osittaisuudistuksin.

Ulosottolainsäädännön kokonaisuudistuksessa on tarkoitus koota ulosottolakiin tärkeimmät täytäntöönpanoa koskevat säännökset ja yhtenäistää eri saatavalajeja koskeva menettely.

Kokonaisuudistuksen keskeisenä tavoitteena on aikaansaada säännökset, joiden avulla ulosotto olisi tuloksellinen, nopea ja edullinen sekä velallisen omatoimista suoritusta tukeva.

Tehokkuustavoitteeseen pääsemiseksi pyritään löytämään keinot, joissa otetaan huomioon velallisen hyväksyttävä vähimmäistoimeentulo sekä asianosaisten oikeusturva, ihmisoikeudet ja perusoikeudet.

Kokonaisuudistuksen 2. vaiheen esitys (HE 216/2001 vp) on annettu eduskunnalle 30.11.2001. Esityksellä pyritään erityisesti vähentämään ulosoton pitkäkestoisuudesta velalliselle koituvia haittoja. Menettelyssä siirryttäisiin velalliskohtaiseen asioiden hoitoon, jossa yhden velallisen kaikki ulosottoasiat keskitettäisiin samalle ulosottomiehelle. Tavoitteena on lisäksi edistää sähköistä asiointia sekä muutoinkin uudistaa ulosottomenettelyä aikaisempaa joustavammaksi, edullisemmaksi sekä hakijoille erilaisia täytäntöönpanovaihtoehtoja tarjoavaksi. Uudistus tulee voimaan 1.3.2004.

Kokonaisuudistuksen 3. vaiheen valmistelu on parhaillaan käynnissä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Ehdotus hallituksen esitykseksi ulosottolain muuttamisesta 11.5.2000

Lausuntopyyntö 25.5.2000, 1770/41/2000

Tiivistelmä lausunnoista 17.11.2000

Hallituksen esitys 216/2001 vp

3. Keskeinen sisältö

Uudistuksen 2. vaihe käsittää yleisten menettelysäännösten uudistamisen. Ulosottolain 1 luvusta uudistettaisiin ulosottomiehen esteellisyyttä koskevat säännökset sekä lisättäisiin yleinen säännös täytäntöönpanon asianmukaisuudesta sekä ulosottorekisteriä koskevat säännökset.

Nykyisin tyhjänä olevaan ulosottolain 2 lukuun otettaisiin täytäntöönpanon perustetta koskevat säännökset eli lainvoimaa vailla olevan tuomion täytäntöönpantavuuden edellytykset ja ulosotoperusteen määräaikaisuutta koskevat säännökset. Määräaikaisuutta koskevilla säännöksillä pyritään estämään elinikäinen ulosotto.

Ulosottolain 3 luku uudistettaisiin kokonaan. Siihen otettaisiin vireillepanoa, velalliskohtaista käsittelyä, väliaikaista täytäntöönpanotointa, täytäntöönpanotoimituksen aikaa ja paikkaa sekä julkisuutta koskevat säännökset samoin kuin säännökset, jotka koskevat ulosottomiehen päätöstä, ilmoituksia ja tiedoksiantoa, vakuutta, viranomaisten välistä tietojenvaihtoa, pakkokeinoja, takaisinsaantikannetta sekä asian siirtämistä ns. passiivirekisteriin.

Uuteen 6 a lukuun sijoitettaisiin häätöä ja muita erityisiä täytäntöönpanomuotoja koskevat säännökset. Häätöä koskevissa säännöksissä velallisen omaisuutta pyrittäisiin suojaamaan aikaisempaa tehokkaammin.

Uudistus liittyy läheisesti ulosottolaitoksen atk-järjestelmän uudistamiseen.

Vireillä olevassa kokonaisuudistuksen 3. vaiheessa uudistetaan ulosmittausta koskevat säännökset (ulosottolain 4 luku) sekä realisointi- ja tilityssäännökset (ulosottolain 5 ja 6 luku).

4. Organisointi

Valmistelijat

Linna, Tuula, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7718, tuula.linna@om.fi

Leppänen, Tatu, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7678, tatu.leppanen@om.fi

5. Taustatietoja

Uudistuksen 1. vaihe on tullut voimaan 1.12.1996. Tällöin uudistettiin ulosottoviranomaisia ja muutoksenhakua ulosottoasioissa koskevat säännökset (197/1996), lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annettu laki (619/1996) sekä lakkautettiin ulosotonhaltija (818/1996).

Lisäksi on toteutettu ulosottomenettelyn tehostamista koskeva uudistus (171/1997), velallisen erottamisesta koskeva uudistus (378/1997), veroulosottolain 9 §:n muutos (793/1998), elatusavun perintää koskeva uudistus (673-677/1998) sekä keinotekoisiiin järjestelyihin perustuvaa ulosoton välttämistä koskeva uudistus (481/1999).

Kokonaisuudistuksen 4. vaiheessa on tarkoitus uudistaa verojen ulosottoa koskevat erityislain säännökset. Tarkoitus on yhtenäistää verojen ulosottoa koskevat säännökset ulosottolain säännösten kanssa ja mahdollisesti liittää niitä koskevat säännökset ulosottolakiin.

Laki sakon täytäntöönpanosta (672/2002) tuli voimaan 1.10.2002.

Vanhentumistoimikunnan mietintö (2001:4) ja siitä saadut lausunnot on otettu huomioon kokonaisuudistuksen 2. vaiheen valmistelussa.

6. Aikataulu

2. vaiheen voimaantulo avoinna.

3. vaiheen ehdotus lausunnolle vuonna 2003.

Kokonaisuudistuksen jäljellä olevat vaiheet vuoden 2005 loppuun mennessä

7. Taloudelliset vaikutukset

Ulosoton uuden atk-järjestelmän vaatimat menot vuosina 2000-2002 ovat yhteensä 5,7 miljoonaa euroa. Menot on tarkoitus kattaa oikeusministeriön hallinnonalalle budjetoiduista varoista.

8. Muut tiedot

11. RIKOSOIKEUS

11.1 RIKOSLAIN YLEINEN OSA

11.1.1 HALLITUKSEN ESITYS RIKOSOIKEUDEN YLEISIÄ OPPEJA KOSKEVIEN SÄÄNNÖSTEN UUDISTAMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Eduskunnalle on annettu huhtikuussa 2002 hallituksen rikoslain yleiseen osaan säännösten uudistamiseksi. Uudistuksen tavoitteena on ottaa lakiin nykyistä kattavammin rikoslain yleisten oppien säännökset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallituksen esitys 44/2002 vp
PeVL 31/2002 vp
LaVM 28/2002 vp

3. Keskeinen sisältö

Esityksen mukaan uudistettaisiin rikosoikeudellisen vastuun edellytyksiä, vastuuvapausperusteita, yritystä, osallisuutta ja rangaistuksen määräämistä koskevat säännökset.

4. Organisointi

Valmistelija
Lindstedt, Jukka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725, jukka.lindstedt@om.fi

5. Taustatietoja

Esitys on osa rikoslain kokonaisuudistusta.

6. Aikataulu

Asiantuntijoiden kuuleminen eduskunnan lakivaliokunnassa on päättynyt. Eduskunnan on tarkoitus käsitellä hallituksen esitys ennen vuonna 2003 pidettäviä eduskuntavaaleja.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

DN:o 862/41/80
OM0489:00/06/01/2000

11.1.2 HALLITUKSEN ESITYS RIKOSOIKEUDELLISTA VANHENTUMISTA KOSKEVIEN SÄÄNNÖSTEN UUDISTAMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Hallituksen esitys rikosoikeudellista vanhentumista koskevien säännösten uudistamiseksi annettiin 18.6.1999. Uusi hallituksen esitys annettiin 27.4.2001.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallituksen esitys 27/1999 vp ja 45/2001 vp
PeVL 27/2001 vp

3. Keskeinen sisältö

Uudistettu lainsäädäntö perustuisi keskeisiltä osin nykyisiin lakeihin. Tärkein uudistus olisi mahdollisuus jatkaa vanhentumisaikaa eräissä tapauksissa.

4. Organisointi

Valmistelija

Lindstedt, Jukka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725, jukka.lindstedt@om.fi

5. Taustatietoja

Esitys on osa rikoslain kokonaisuudistusta. Esityksessä 45/2001 vp ehdotetut lait perustuvat hallituksen esitykseen 27/1999 vp annettuun eduskunnan vastaukseen 6/2001 vp sisältyviin lakeihin, jotka tasavallan presidentti jätti vahvistamatta ja jotka ovat sen vuoksi palautuneet eduskunnan käsiteltäviksi.

6. Aikataulu

Eduskunnan perustuslakivaliokunta antoi esityksestä 45/2001 vp lausunnon kevätkaudella 2001 (PeVL 27/2001 vp). Eduskunnan lakivaliokunta ei ole vielä alkanut käsitellä esitystä.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

DN:o 2100/04/99

OM0221:00/06/01/1998

11.1.3 EHDOTUS KONFISKAATIOTA KOSKEVAKSI EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI

1. Tavoite ja tehtävät

Puheenjohtajavaltio Tanska on tehnyt ehdotuksen puitepäätöksen tekemiseksi rikoksen tuottaman hyödyn ja rikoksella saadun omaisuuden sekä rikoksentekovälineiden menetetyksi tuomitsemisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

15488/1/02 DROIPEN 91 REV 1

U 38/2002 vp

U LaVL 17/2002 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätöksen tarkoituksena on tehostaa menetetyksi tuomitsemista (konfiskaatiota) siitä, mitä edellyttävät Euroopan neuvostossa vuonna 1990 tehty rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista koskeva yleissopimus sekä 26.6.2001 tehty Euroopan unionin neuvoston puitepäätös rahanpesusta, rikoksentekovälineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn tunnistamisesta, jäljittämisestä, jäädyttämisestä tai takavarikoimisesta ja menetetyksi tuomitsemisesta.

4. Organisointi

Valmistelija

Lindstedt, Jukka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725, jukka.lindstedt@om.fi

5. Taustatietoja**6. Aikataulu**

Puitepäätöksestä on päästy poliittiseen yhteisymmärrykseen OSA-neuvoston kokouksessa 19.12.2002.

7. Taloudelliset vaikutukset**8. Muut tiedot****11.2 RIKOSLAIN ERITYINEN OSA****11.2.1 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI RASISMIN JA MUUKALAISVIHAN VASTAISESTA TOIMINNASTA****1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on rasismiin ja muukalaisvihaan perustuvia rikoksia koskevien jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentäminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2001) 664 lopullinen
15490/1/02 DROIPEN 92 REV 1
U 7/2002 vp
PeVL 26/2002 vp
LaVL 6/2002 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätösluonnos sisältää velvollisuuden säätää rangaistavaksi puitepäätöksessä määritellyt rasismiin ja muukalaisvihaan liittyvät rikokset sekä määritellä rangaistukset ja rangaistusten koventamisperusteet. Oikeushenkilön rangaistusvastuu tulisi ulottaa näihin tekoihin ja oikeushenkilöön kohdistuvista rangaistuksista säädettäisiin puitepäätöksessä. Ehdotuksessa on myös syytetoimien käynnistämistä ja lainkäyttövaltaa koskevat artiklat.

4. Organisointi

Valmistelija

Hannula, Ilari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7724, ilari.hannula@om.fi

5. Taustatietoja

EU on vuonna 1996 hyväksynyt yhteisen toiminnan (96/443/YOS) rasismiin ja muukalaisvihan vastaisesta toiminnasta, jonka nyt valmisteltavana oleva puitepäätösehdotus tulee korvaamaan. Puitepäätös tulee täydentämään rodusta ja etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen direktiiviä (2000/43/EY).

6. Aikataulu

Komissio teki ehdotuksensa 12 päivänä joulukuuta 2001. Asian käsittely on alkanut 24.1.2002 aineellinen rikosoikeus -työryhmässä. Puitepäätöksen odotetaan tulevan hyväksytyksi helmikuussa 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

11.2.2 HALLITUKSEN ESITYS RIKOSLAIN TÄYDENTÄMISESTÄ SÄÄNNÖKSELLÄ, JOSSA KRIMINALISOIDAAN RIKOLLISJÄRJESTÖN TOIMINTAAN OSALLISTUMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Hallituksen esitys rikollisjärjestön toimintaan osallistumisen säätämisestä rangaistavaksi annettiin joulukuussa 1999. Esityksellä pantaisiin täytäntöön rikollisjärjestöön osallistumisen kriminalisoimista koskeva EU:n yhteinen toiminta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

EU:n yhteinen toiminta EYVL N:o L 351, 29.12.1998

sisäasiainministeriön kirje 3.4.1996 DN:o 2/600/96 (OM:n DN:o 1289/42/96)

U 42/1997 vp

Hallituksen esitys 183/1999 vp

PeVL 10/2000 vp

HaVL 18/2000 vp

LaVM 26/2002 vp

3. Keskeinen sisältö

Rikollisjärjestön toimintaan osallistumisesta ehdotetaan otettavaksi rikoslain 17 luvun 1 a §:ään uusi itsenäinen tunnusmerkistö. Rikokseen liitettäisiin myös oikeushenkilön rangaistusvastuu.

4. Organisointi

Valmistelijat

Lindstedt, Jukka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725, jukka.lindstedt@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Eduskunnan lakivaliokunta on käsitellyt hallituksen esityksen.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

DN:o 4378/04/99

11.2.3 KANSAINVÄLISEN JÄRJESTÄYTYNEEN RIKOLLISUUDEN VASTAISEN YK:N YLEISSOPIMUKSEN (NS.PALERMON SOPIMUS) HYVÄKSYMINEN JA VOIMAANSAATTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on antaa esitys, jolla Palermon sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatetaan voimaan.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö - YK:n järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen ns. Palermon sopimuksen hyväksyminen. Oikeusministeriön julkaisusarja. Lausuntoja ja selvityksiä 2002:27

3. Keskeinen sisältö

Tarkoitus on hyväksyä ja saattaa voimaan Palermon sopimus.

4. Organisointi

Työryhmän puheenjohtaja

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh.1606 7705,
katariina.jahkola@om.fi

Työryhmän jäsenet

Joutsen, Matti, yksikön johtaja, oikeusministeriö, puh.1606 7778, matti.joutsen@om.fi

Leikas, Leena, työryhmän sihteeri, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 67722,
leena.leikas@om.fi

Jaakko Halttunen, lähetystöneuvos, ulkoasiainministeriö

Jaana Kivistö, kihlakunnansyyttäjä, Helsingin syyttäjävirsto

Robin Lardot, apulaispäällikkö, keskusrikospoliisi

Jouni Välkki, rikosylitarkastaja, sisäasiainministeriö

5. Taustatietoja

Suomi allekirjoitti sopimuksen Palermossa 12.12.2000. Oikeusministeriö asetti 8.10.2002 työryhmän laatimaan ehdotuksen Palermon sopimuksen hyväksymistä ja voimaansaattamista koskeväksi hallituksen esitykseksi. Ehdotuksesta on pyydetty lausunnot maaliskuun 15 päivään 2003 mennessä.

6. Aikataulu

Tarkoitus on antaa hallituksen esitys eduskunnalle keväällä 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

DN:o 27/41/2002

11.2.4 RIKOSLAIN 23 LUVUN SÄÄNNÖSTEN MUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Lainmuutoksen tarkoitus on vähentää huumausaineiden käytön lisääntymisestä aiheutuvia haittoja tieliikenteessä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Huumeiden nollaraja liikenteessä, työryhmän mietintö 2001. Oikeusministeriö

Tiivistelmä lausunnoista, OM lausuntoja ja selvityksiä 2002:6

Hallituksen esitys 90/2002 vp

Laki rikoslain 23 luvun muuttamisesta (1198/2002)

Laki tieliikennelain 76 §:n muuttamisesta (1199/2002)

3. Keskeinen sisältö

Rikoslain 23 luvun liikennejuopumussäännöksiä muutetaan niin, että käyttöön otetaan huumausaineiden vaikutuksen alaisena ajamista koskeva niin sanottu nollaraja. Samalla tarkistetaan liikennejuopumussäännöksissä säädettyä rikoksentekijän veren ja uloshengitysilman alkoholipitoisuutta koskevaa suhdelukua.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7709, lena.andersson@om.fi

5. Taustatietoja

Valtioneuvosto on 18 päivänä tammikuuta 2001 hyväksynyt tieliikenteen turvallisuuden parantamista koskevan periaatepäätöksen. Päätöksessä valtioneuvosto on hyväksynyt Suomelle pitkällä aikavälillä liikenneturvallisuusvision, jonka mukaan tieliikennejärjestelmä on suunniteltava siten, ettei kenenkään tarvitse kuolla eikä loukkaantua vakavasti liikenteessä. Valtioneuvosto hyväksyi tämän liikenneturvallisuustavoitteen saavuttamiseksi 30 kohtaisen toimenpideohjelman vuosille 2001-2005. Valtioneuvosto toteaa periaatepäätöksen kohdassa 14, että mahdollisuudet ottaa käyttöön huumeiden nollaraja tulee selvittää.

6. Aikataulu

Lait tulevat voimaan 1.2.2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM013:00/2001

11.2.5 EU:N DIREKTIIVIEHDOTUS YHTEISÖN TALOUDELLISTEN ETUJEN RIKOSOIKEUDELLISESTA SUOJASTA

1. Tavoite ja tehtävät

Komissio on 23.5.2001 tehnyt ehdotuksen direktiiviksi yhteisön taloudellisten etujen rikosoikeudellisesta suojaamisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM (2001) 272

U 57/2001 vp

LaVL 18/2001 vp

3. Keskeinen sisältö

EU:n jäsenvaltioiden hallitusten välisessä yhteistyössä on hyväksytty yleissopimus Euroopan taloudellisten etujen suojaamisesta sekä siihen liittyvät kolme pöytäkirjaa. Ehdotuksen tarkoituksena on, että direktiiviin sisällytettäisiin jäsenvaltioiden hyväksymiin neljään yleissopimukseen liittyvät kriminalisointivelvoitteet. Direktiivi ei siis sisältäisi uusia kriminalisointivelvoitteita, vaan se siirtäisi jo hyväksytyjen yleissopimusten aineellista rikosoikeutta koskevan sisällön direktiiviin eli I pilariin.

4. Organisointi

Valmistelija

Innanen, Tanja, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, p. 1606 7585, tanja.innanen@om.fi

5. Taustatietoja

Suomi on saattanut kansallisesti voimaan kaikki hallitusten välisessä yhteistyössä jo hyväksytyt yhteisön taloudellisia etuja suojaavat yleissopimukset. Mainituista yleissopimuksista kolme on tullut kansainvälisesti voimaan.

6. Aikataulu

Asian käsittely on alkuvaiheessa.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

11.2.6 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI LAHJONNAN TORJUMISESTA YKSITYISELLÄ SEKTORILLA

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on lähentää jäsenvaltioiden lainsäädäntöä yksityisen sektorin lainsäädännön alalla vahvistamalla vähimmäissäännökset sille, mitä jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä on pidettävä rangaistavina tekoina tällä alalla, sekä niistä määrättäville rangaistuksille.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

5282/03 DROIPEN 2

U 39/2002 vp

LaVM16/2002 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätösluonnos sisältää velvollisuuden säätää rangaistavaksi puitepäätöksessä määritellyt lahjuksen antamista ja ottamista yksityisellä sektorilla koskevat rikokset sekä määritellä niiden rangaistukset. Oikeushenkilön rangaistusvastuu tulisi ulottaa näihin tekoihin ja oikeushenkilöön kohdistuvista seuraamuksista säädettäisiin puitepäätöksessä. Ehdotuksessa on myös lainkäyttövaltaa koskevat artiklat.

4. Organisointi

Valmistelija

Hannula, Ilari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh 1606 7724, ilari.hannula@om.fi

5. Taustatietoja

Puitepäätöksellä on tarkoitus korvata neuvoston 22.12.1998 hyväksymä yhteinen toiminta lahjonnasta yksityisellä sektorilla (98/742/YOS, EYVL L 358, 31.12.1998 s. 2).

Laki lahjontaa koskevan Euroopan neuvoston rikosoikeudellisen yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta on annettu 12.7.2002 (603/2002).

Sopimukseen sisältyvät myös yksityisen sektorin lahjontaa koskevat säännökset. Sopimuksen vaatimat rikoslain muutokset tulivat voimaan 1.10.2002 (604/2002). Sopimus tuli voimaan 1.2.2003.

6. Aikataulu

Asiassa on päästy poliittiseen yhteisymmärrykseen joulukuussa 2002. Puitepäätöksen odotetaan tulevan hyväksytyksi helmikuussa 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset**8. Muut tiedot**

78/03/2002

**11.2.7 LAITTOAMAN MAAHANTULON AVUSTAMISTA KOSKEVA EU:N
PUITEPÄÄTÖS JA DIREKTIIVI****1. Tavoite ja tehtävät**

Puheenjohtajavaltio Ranska teki aloitteen puitepäätöksen ja direktiivin tekemiseksi laittomassa maahantulossa ja maassa oleskelussa avustamisen ehkäisemiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

U 66/2000 vp

LaVL 15/2000 vp

Direktiivi 2002/90/EY, EYVL 5.12.2002 L 328/17-18

Puitepäätös 2002/946/YOS, EYVL 5.12.2002 L 328/1-3

3. Keskeinen sisältö

Direktiivissä määritellään avustaminen laittomassa maahantulossa sekä maassa oleskelussa. Puitepäätöksessä veloitetaan jäsenvaltiot säätämään laittoman maahantulon avustamisesta rikosoikeudellisia seuraamuksia. Teon rangaistavuuden tulee koskea sekä luonnollisia että juridisia henkilöitä.

4. Organisointi

Valmistelija

Lindstedt, Jukka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725, jukka.lindstedt@om.fi

5. Taustatietoja**6. Aikataulu**

Jäsenvaltioiden on toteutettava direktiivin ja puitepäätöksen edellyttämät toimenpiteet ennen 5.12.2004. Toimenpiteet valmistellaan ihmiskauppaa koskevia rangaistussäännöksiä ja eräitä muita rikoslainmuutoksia valmisteleivassa työryhmässä (ks. 13.2.9).

7. Taloudelliset vaikutukset**8. Muut tiedot**

3665/02/2000

11.2.8 IHMISKAUPPAA KOSKEVAT RANGAISTUSSÄÄNNÖKSET JA ERÄÄT MUUT RIKOSLAIN MUUTOKSET

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö asetti 28.11.2002 työryhmän, jonka tehtävänä on ensimmäisessä vaiheessa laatia ehdotus ihmiskauppaa koskeviksi rangaistussäännöksiksi sekä paritusta koskevan rikosoikeudellisen sääntelyn muutoksiksi. Lisäksi työryhmän on selvitettävä, onko tarpeen säätää seksuaalipalvelujen ostaminen tai myyminen rangaistavaksi teoksi. Toisessa vaiheessa työryhmän on valmisteltava laittoman maahantulon järjestämistä ja lapsipornografiaa koskevien sääntelyjen muutokset. Lisäksi työryhmän on toisessa vaiheessa valmisteltava YK:n kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen yleissopimuksen ensimmäisen ja toisen lisäpöytäkirjan kansallinen täytäntöönpano.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

YK:n kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen yleissopimuksen ensimmäinen ja toinen lisäpöytäkirja

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja lasten myynnistä, lapsiprostitutiosta ja lapsipornografiasta

EU:n neuvoston puitepäätös ihmiskaupan torjunnasta, 2002/629/YOS, EYVL 1.8.2002 L 203/1—4

EU:n neuvoston direktiivi laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja maassa oleskelussa avustamisen määrittelystä, 2002/90/EY, EYVL 5.12.2002 L 328/17—18

EU:n neuvoston puitepäätös rikosoikeudellisten puitteiden vahvistamisesta laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja maassa oleskelussa avustamisen ehkäisemistä varten, 2002/946/YOS, EYVL 5.12.2002 L 328/1—3

Ehdotus EU:n neuvoston puitepäätökseksi lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian torjumisesta (ks. 13.2.10).

3. Keskeinen sisältö

Työryhmä valmistelee ehdotuksen ihmiskauppaa koskeviksi rangaistussäännöksiksi, joilla pannaan täytäntöön Suomen kansainväliset velvoitteet, sekä tekee paritusta ja seksuaalipalvelujen ostamista nuorelta koskevaan sääntelyyn tarvittavat muutokset. Samalla valmistellaan uusi rangaistussäännös parituksen törkeästä tekemuodosta ja selvitetään muutkin paritusta koskevan rangaistussäännöksen ja pakkokeinoja koskevien säännösten muutostarpeet. Työryhmää selvittää, onko tarpeen säätää seksuaalipalvelujen ostaminen tai myyminen rangaistavaksi teoksi. Työryhmä valmistelee myös laittoman maahantulon järjestämistä ja lapsipornografiaa koskeviin sääntelyihin Suomen kansainvälisten velvoitteiden edellyttämät muutokset.

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

lainsäädäntöneuvos Jukka Lindstedt, oikeusministeriö, puh. 1606 7725, jukka.lindstedt@om.fi

Jäsenet:

lähetystöneuvos Jaakko Halttunen, ulkoasiainministeriö

ylikomisario Mikko Lampikoski, sisäasiainministeriö

neuvotteleva virkamies Leila Räsänen, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö

valtionsyyttäjä Päivi Hirvelä, Valtakunnansyyttäjänvirasto

käräjätuomari Ulla Lahtinen, Helsingin käräjäoikeus

asianajaja Kirsi Tarvainen

Sihteeri:

EU-lainsäädäntösihteeri Leena Leikas, oikeusministeriö, puh. 1606 7722, leena.leikas@om.fi

Pysyvä asiantuntija:
tutkija Sakari Melander, Helsingin yliopisto

5. Taustatietoja

Työryhmän yhtenä tehtävänä on valmistella ihmiskauppaa koskevan puitepäättökseen edellyttämät toimenpiteet, jotka on toteutettava ennen 1.8.2004, sekä laittoman maahantulon avustamista koskevan direktiivin ja puitepäättökseen edellyttämät toimenpiteet, jotka on toteutettava ennen 5.12.2004.

6. Aikataulu

Työryhmän ensimmäisen työskentelyvaiheen määräaika on 30.6.2003 ja toisen työskentelyvaiheen määräaika 31.12.2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

32/41/2002
OM028:00/2002

11.2.9 EHDOTUS LASTEN SEKSUAALISTA HYVÄKSIKÄYTTÖÄ JA LAPSIPORNOGRAFIAA KOSKEVAKSI EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI

1. Tavoite ja tehtävät

Komissio on 21.12.2000 antanut tiedonannon, joka sisältää komission ehdotuksen neuvoston puitepäättökseksi lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian torjumisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

12418/02 DROIPEN 68 + ADD 1
U 26/2001 vp
LaVL 9/2001 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäättöksellä veloitettaisiin jäsenvaltiot kriminalisoimaan tietyt lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja lapsipornografiaan liittyvät rikokset ja säätämään niistä tietynsuuriset rangaistukset.

4. Organisointi

Valmistelija
Lindstedt, Jukka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725,
jukka.lindstedt@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Puitepäättöksestä on päästy poliittiseen yhteisymmärrykseen OSA-neuvoston kokouksessa lokakuussa 2002. Puitepäättökseen edellyttämät lainsäädäntömuutokset valmistellaan ihmiskauppaa koskevia rangaistussäännöksiä ja eräitä muita rikoslain muutoksia valmistelevassa työryhmässä (ks. 13.2.9).

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

1701/02/2001

11.2.10 SIKIÖN, ALKION JA PERIMÄN RIKOSOIKEUDELLINEN SUOJA

1. Tavoite ja tehtävät

Rikoslakiprojektin johtoryhmä asetti kesällä 1998 rikoslain kokonaisuudistukseen liittyen työryhmän valmistelemaan ehdotusta sikiön, alkion ja perimän rikosoikeudellista suojaa koskeviksi säännöksiksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Tarkoituksena on rangaistussäännöksiin vahvistaa erityislainsäädännön mukaan määräytyvää sikiön, alkion ja perimän suojaa. Rikoslaisissa säädettäisiin rangaistus alkiotutkimusta ja muuta lääketieteellistä tutkimusta sekä hedelmöityshoitoa koskevien säännösten rikkomisesta. Luvussa säädettäisiin myös rangaistus luvattomasta raskauden keskeytyksestä.

4. Organisointi

5. Taustatietoja

Hanke on osa rikoslain kokonaisuudistusta. Se perustuu rikoslakiprojektin johtoryhmän luonnokseen sikiön, alkion ja perimän suojan loukkaamista koskeviksi säännöksiksi vuodelta 1989. Hanke liittyi 1.11.1999 voimaan tulleeseen lääketieteellisestä tutkimuksesta annettuun lakiin (488/1999) sekä hallituksen esitykseen sukuolujen ja alkioiden käyttöä hedelmöityshoidossa koskeviksi lainsäädännöksi.

6. Aikataulu

Työryhmän työ käynnistyi syksyllä 1998. Valmistelu on kuitenkin ollut toistaiseksi keskeytyksissä, koska rangaistussäännöksiin liittyvät asiasisältöistä lainsäädäntöä koskevat hallituksen esitykset ovat vielä osittain valmisteilla.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

11.2.11 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI RIKOSOIKEUDELLISESTA SUOJASTA PETOLLISIA JA VILPILLISIÄ MENETTELYJÄ VASTAAN JULKISISSA TARJOUSKILPAILUISSA YHTEISMARKKINOILLA (TARJOUSPETOS)

1. Tavoite ja tehtävät

Puitepäätösehdotuksen tarkoituksena on tehostaa rikosoikeudellista suojaa petoksellista tai vilpillistä menettelyä vastaan julkisissa tarjouskilpailuissa yhteismarkkinoilla.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

6920/00 DROIPEN 9

3. Keskeinen sisältö

Puitepäättös koskee yrityksiä, jotka keskinäisten, lainvastaisten sopimusten avulla yrittävät voittaa julkisia hankintoja koskevia tarjouskilpailuja sisämarkkinoilla. Ehdotetun tunnusmerkistön mukaan julkisia hankintoja koskevaan tarjouskilpailuun osallistuvat yrittäjät tekevät keskenään laittoman sopimuksen. Tämän jälkeen rikoksenteekijä tekee laittoman sopimuksen mukaisen tarjouksen sitä pyytäneelle julkiselle laitokselle. Julkisen laitoksen edustaja lahjotaan hyväksymään tehty tarjous, tai hänet taivutetaan tekemään muuta yhteistyötä tarjouksen tekijän kanssa taikka hänet taivutetaan vaikenemaan siitä, että tarjouksen tekijät ovat tehneet keskenään laittoman sopimuksen. Oikeushenkilön rangaistusvastuu tulisi ulottaa koskemaan edellä kuvattuja tekoja.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7709, lena.andersson@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Aloitteen käsittely aloitettiin neuvoston alaisessa aineellinen rikosoikeustyöryhmässä keväällä 1999. Käsittely on ollut keskeytyneenä tämän jälkeen.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

11.2.12 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI RAHANPESUSTA, RIKOKSENTEKOVÄLINEIDEN JA RIKOKSEN TUOTTAMAN HYÖDYN TUNNISTAMISESTA, JÄLJITTÄMISESTÄ, JÄÄDYTTÄMISESTÄ, TAKAVARIKOSTA JA MENETETYKSI TUOMITSEMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Ranskan tasavallan puitepäättöstä koskevan aloitteen tarkoituksena on tehostaa ja yhdenmukaistaa rikoksentekovälineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn tunnistamista, jäljittämistä, hukkaamiskieltoon asettamista ja menetetyksi tuomitsemista koskevia säännöksiä jäsenmaissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Neuvoston puitepäättös tehty 26 päivänä kesäkuuta 2001, rahanpesusta, rikoksentekovälineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn tunnistamisesta, jäljittämisestä, jäädäyttämisestä tai takavarikoimisesta ja menetetyksi tuomitsemisesta (2001/500/YOS).

U 40/2000 vp

LaVL 13/2000 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäättöksen tarkoituksena on korvata neuvoston 3 päivänä joulukuuta 1998 hyväksymä yhteinen toiminta 98/699/YOS rikoksentekovälineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn

tunnistamisesta, jäljittämisestä, hukkaamiskieltoon asettamisesta ja menetetyksi tuomitsemisesta. Puitepäättöksen tavoitteena on velvoittaa jäsenvaltiot kyseistä yhteistä toimintaa tiukempiin toimiin puitepäättöksen kattamalla alalla.

4. Organisointi

Valmistelija

Aalto, Mari, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7697, mari.aalto@om.fi

5. Taustatietoja

Puitepäättös perustuu 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 pidetyn Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmiin.

6. Aikataulu

Puitepäättös hyväksyttiin 26 päivänä kesäkuuta 2001. Puitepäättöksen edellyttämät muutokset lainsäädäntöön on oltava voimassa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2002. Puitepäättös ei edellytä Suomessa muutoksia lainsäädäntöön. Jäsenvaltioiden tulee ilmoittaa EU:n neuvoston sihteeristölle ja komissiolle puitepäättöksen täytäntöönpanosta 28.2.2003 mennessä.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

11.2.13 YHTEISÖPETOSSOPIMUKSEN TOINEN PÖYTÄKIRJA

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on saattaa voimaan vuonna 1997 hyväksytyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toinen pöytäkirja EYVL C 221, 19.6.1997

HE 191/2002 vp, EV 184/2002 vp, 1191/2002

3. Keskeinen sisältö

Tasavallan presidentti on 20.12.2002 hyväksynyt pöytäkirjan ja vahvistanut lain pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (1191/2002). Lain voimaantulosta säädetään myöhemmin tasavallan presidentin asetuksella. Tarkoituksena on, että laki tulisi voimaan samanaikaisesti pöytäkirjan kanssa.

4. Organisointi

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705,

katariina.jahkola@om.fi

5. Taustatietoja

Pöytäkirja liittyy osana EU:n hankkeisiin, joiden tarkoituksena on suojella EY:n taloudellisia etuja. Suomi on jo liittynyt vuonna 1995 tehtyyn yhteisöpetossopimukseen ja sen ensimmäiseen pöytäkirjaan, joka koskee EY:n taloudellisiin etuihin kohdistuviin rikoksiin liittyvää lahjonnan torjuntaa.

6. Aikataulu

Pöytäkirjan edellyttämät muutokset rikoslakiin sisältyivät rikoslain eräiden talousrikossäännösten muuttamista koskevaan hallituksen esitykseen (HE 53/2002 vp). Esityksessä ehdotettiin mm. oikeushenkilön rangaistusvastuun ulottamista EY:n taloudellisiin etuihin kohdistuviin veropetoksiin ja rahanpesun yrityksen sekä salahankkeen törkeän rahanpesun tekemiseksi säätämistä rangaistavaksi. Lait (61 /2003) tulevat voimaan 1.4.2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM0292:00/06/01/1998

11.2.14 HALLITUKSEN ESITYS ERÄIDEN RIKOSLAIN TALOUSRIKOSSÄÄNNÖSTEN TARKISTAMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö asetti 3.2.2000 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin selvittää talousrikoksia koskevien tunnusmerkistöjen toimivuus sekä tehdä ehdotus havaittujen epäkohtien poistamiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 3.2.2000

Valtioneuvoston periaatepäätös talousrikollisuuden ja harmaan talouden vähentämisestä 22.10.1998.

HE 53/2002 vp

LaVM 18/2002 vp

Ehdotus rikoslain talousrikossäännösten tarkistamiseksi. Työryhmän mietintö 2000.

Lausuntotiivistelmä 21.8.2001

3. Keskeinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan useiden rikoslain talousrikossäännösten muuttamista. Esityksen tavoitteena on korjata talousrikossäännösten ongelmia rajoittumatta mihinkään yksittäiseen talousrikollisuuden lajiin. Kirjanpitorikokselle ehdotetaan säädettäväksi uusi törkeä tekemuoto, jossa enimmäis- ja vähimmäisrangaistukset olisivat korkeammat kuin kirjanpitorikoksessa nykyään. Yrityssalaisuuden rikkomista koskevan säännöksen soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi niin, että yrityssalaisuuksien suoja jatkuisi rajoitetun ajan palvelussuhteen päättymisen jälkeen. Lisäksi yrityssalaisuuden rikkomisen yrittämisestä tehtäisiin rangaistavaa. Rahanpesurikoksille ehdotetaan säädettäväksi itsenäiset tunnusmerkistöt. Rahanpesun esirikoksia ei rajoitettaisi, joten minkä tahansa rikoksen tuottamaan hyötyyn ryhtyminen voisi täyttää tunnusmerkistön. Tunnusmerkistöön lisättäisiin ryhtymistavaksi välittäminen sekä peittämisessä tai häivyttämisessä avustaminen. Myös tuottamuksellinen rahanpesu säädettäisiin rangaistavaksi. Rahanpesun enimmäisrangaistuksia korotettaisiin. Salahanke törkeän rahanpesun tekemiseksi säädettäisiin rangaistavaksi. Velallisen rikoksissa velallisen epärehellisyyden tunnusmerkistöstä ehdotetaan poistettavaksi vaatimus kriisitilaeđeltyksestä. Velkojansuosinnan enimmäisrangaistusta ehdotetaan korotettavaksi. Rikosten seuraamuksia ehdotetaan muutettavaksi niin, että yhteisöosakkoon tuomitseminen olisi lähtökohtaisesti pakollista nykyisen harkinnanvaraisuuden asemasta. Yhteisöosakko ehdotetaan lisäksi ulotettavaksi rikoslaissa säädetyin työturvallisuusrikoksen seuraamukseksi.

4. Organisointi

Työryhmän puheenjohtaja

Törnqvist, Jan, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 1606 7700, jan.tornqvist@om.fi

Jäsenet

Littunen, Jarmo, apulaisosastopäällikkö, hallitusneuvos, oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto, puh. 1606 7783, jarmo.littunen@om.fi

Hahto, Vilja, oikeustieteen kandidaatti, Turun yliopisto

5. Taustatietoja

Pääosa talousrikossäännöksistä on tullut voimaan vuonna 1991 tai 1995. Säännösten käytännön soveltamisesta on kertynyt niin paljon kokemuksia, että ongelmia on havaittu ja niitä voidaan korjata. Eräisiin pulmakysymyksiin kiinnitettiin huomiota valtioneuvoston talousrikollisuuden ja harmaan talouden vastaisessa periaatepäätöksessä vuodelta 1998.

6. Aikataulu

Lait (61 - 65/2003) tulevat voimaan 1.4.2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

DN:o 366/41/2000

OM0241:00/06/01/2000

11.2.15 HALLITUKSEN ESITYS TERRORISMIA KOSKEVIKSI RIKOSLAIN JA PAKKOKEINOLAIN SÄÄNNÖKSIKSI

1. Tavoite ja tehtävät

Rikoslakiin on tarkoitus lisätä uusi terrorismirikoksia koskeva luku. Uuden luvun lisäämisellä on tarkoitus saattaa Suomen lainsäädäntö vastaamaan Euroopan unionin terrorismin torjumista koskevan puitepäätöksen, YK:n terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1373 (2001) asettamia vaatimuksia.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Neuvoston puitepäätös, tehty 13 päivänä kesäkuuta 2002, terrorismin torjumisesta (2002/475/YOS, EYVL L 164, 22.6.2002)

U-kirjelmä 64/2001 vp, PeVL 41/2001 vp, LaVL 20/2001 vp

YK:n terrorismin rahoituksen vastainen yleissopimus (9.12.1999)

YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1373 (2001)

Hallituksen esitys 188/2002 vp

LaVM 24/2002 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätöksessä veloitetaan kriminalisoimaan siinä luetellut terrorismirikokset, terroritoimintaan liittyvät rikokset sekä terroristiryhmään liittyvät terrorismirikokset. Puitepäätös edellyttää myös joiltakin osin seuraamusten yhtenäistämistä. Jäsenvaltioiden on toteutettava puitepäätöksen edellyttämät toimenpiteet viimeistään 31.12.2002.

Puitepäätöksen edellyttämien lainmuutosten toteuttamiseksi rikoslakiin lisättäisiin uusi terrorismirikoksia keskevä 34 a luku. Se sisältäisi säädökset terroristisessa tarkoituksessa tehdyistä rikoksista ja niiden valmistelusta, terroristiryhmän johtamisesta, terroristiryhmän toimintaan osallistumisesta ja terrorismin rahoittamisesta sekä määritelmäsäännöksen ja oikeushenkilön rangaistusvastuuta koskevan säännöksen.

4. Organisointi

Valmistelija

Lindstedt, Jukka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725, jukka.lindstedt@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on hyväksytty eduskunnassa tammikuussa 2003. Lainmuutokset (17 - 18 /2003) tulevat voimaan 1.2.2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

11.2.16 MUIHIN MAKSUVÄLINEISIIN KUIN KÄTEISEEN RAHAAN LIITTYVIEN PETOSTEN JA VÄÄRENNYSTEN TORJUNTA (MAKSUVÄLINERIKOKSET)

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoitus on valmistella ehdotus hallituksen esitykseksi, jolla täytäntöönpantaisiin puitepäätös muihin maksuvälineisiin kuin käteiseen rahaan liittyvien petosten ja vääreennysten torjunnasta. Puitepäätöksellä tehostetaan mainittujen rikosten torjuntaa yhdenmukaistamalla rikosten tunnusmerkistöjä EU:n jäsenmaissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Neuvoston puitepäätös, tehty 28 päivänä toukokuuta 2001, muihin maksuvälineisiin kuin käteiseen rahaan liittyvien petosten ja vääreennysten torjunnasta (2001/413/YOS)

U 40/1999 vp

LaVL 2/2000 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätös velvoittaa säätämään rangaistaviksi maksuvälineisiin liittyvät rikokset samoin kuin atk:n avulla tehtävät maksuvälinepetokset sekä niiden valmistelutyypiset rikokset. Puitepäätös velvoittaa myös ulottamaan oikeushenkilön vastuun näihin rikoksiin. Puitepäätöksessä on myös luovuttamista ja syytteeseen saattamista, jäsenvaltioiden yhteistyötä sekä tietojenvaihtoa koskevia velvoitteita.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7709, lena.andersson@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Puitepäättös on pantava täytäntöön 2 päivään kesäkuuta 2003 mennessä. Hallituksen esitys annetaan toukokuussa 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

11.2.17 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI TIETOJÄRJESTELMIIN KOHDISTUVISTA HYÖKKÄYKSISTÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Puitepäättöksen tarkoituksena on lähentää tietojärjestelmiin kohdistuviin vakaviin hyökkäyksiin sovellettavia rikosoikeudellisia säännöksiä erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin osalta sekä tehostaa oikeudellista ja poliisiyhteistyötä tällaisin hyökkäyksiin liittyvien rikosten tutkinnassa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komission ehdotus KOM (2002) 173
U 37/2002 vp
LaVL 15/2002 vp

3. Keskeinen sisältö

Rangaistavia olisivat tahallinen tietojärjestelmään tunkeutuminen ja tietojärjestelmän häirintä tai tällaisen teon tahallinen yritys. Myös osallisuus, yllytys tai avunanto olisi säädettävä rangaistavaksi sekä ulotettava oikeushenkilön rangaistusvastuu näihin rikoksiin. Puitepäättöksessä on myös seuraamusten ankaruutta koskevia velvotteita. Puitepäättökseen sisältyy myös lainkäyttövaltaa koskeva artikla.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö. puh. 1606 7709, lena.andersson@om.fi

5. Taustatietoja

Euroopan neuvosto on hyväksynyt ja avannut allekirjoituksille marraskuussa 2001 tietoverkkorikollisuutta koskevan yleissopimuksen (ETS nro 185). Sopimuksen on allekirjoittanut tähän mennessä 33 valtiota Suomi mukaan lukien (ks. 13.2.18).

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely on aloitettu työryhmässä kesäkuussa 2002 ja käsittely on kesken.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

11.2.18 EUROOPAN NEUVOSTON TIETOVERKKORIKOLLISUUTTA KOSKEVAN YLEISSOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Sopimuksella ja sen kansallisella voimaansaattamisella pyritään yhteiskunnan suojelemiseen tietoverkkorikollisuudelta, yhtenäistämällä sitä koskevia rangaistussäädöksiä ja tehostamalla kansainvälistä oikeudellista yhteistyötä. Samassa yhteydessä tarkastellaan erityisesti esitutkinta- ja pakkokeinolainsäädännön muutostarpeita laajemminkin erityisesti ottaen huomioon lakien toimivuus informaatioteknisessä ympäristössä. Tehtävänä on arvioida sopimuksen edellyttämät ja muut lainmuutostarpeet sekä valmistella ehdotus Euroopan neuvoston tietoverkkorikollisuutta koskevan yleissopimuksen voimaansaattamiseksi tarvittavasta lainsäädännöstä ja mahdollisista muista lakimuutoksista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Euroopan neuvoston tietoverkkorikollisuutta koskeva yleissopimus (ETS nro 185)
Työryhmän asettamispäätös (37/41/2002)

3. Keskeinen sisältö

Sopimus sisältää säännöksiä tietotekniikkaan kohdistuvista rikoksista kuten tietomurrosta, viestintäsalaisuuden loukkaamisesta, datan vahingoittamisesta, tietojärjestelmän häirinnästä ja laitteiden ja ohjelmien väärinkäytöstä. Tietotekniikkaa hyväksikäyttäen tehtyjen rikosten osalta sopimuksessa on säännöksiä väärennöksistä, petoksesta, lapsipornografiasta ja tekijän- sekä teollisoikeuksien loukkauksesta. Sopimuksessa käsitellään avunantoa, yllytystä, yritystä sekä yhteisövastuuta liittyen tietoverkkorikollisuuteen. Sopimuksessa on säännöksiä rikosten johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta ja pakkokeinojen käyttöä koskevasta kansainvälisestä oikeusavusta. Pakkokeinojen osalta sopimuksessa on lisäksi erityiset säännökset dataan kohdistuvista pakkokeinoista. Suomen lainsäädäntö vastaa keskeisiltä osiltaan sopimuksen vaatimuksia. Joitakin muutoksia joudutaan sopimuksen voimaansaattamisen yhteydessä todennäköisesti kuitenkin tekemään. Erityisesti laitteiden ja ohjelmien väärinkäyttöä, rikokseen osallisuutta sekä dataan kohdistuvia pakkokeinoja koskevat sopimuksen säännökset saattavat edellyttää kansallisen lainsäädännön muuttamista.

4. Organisointi

Hanketta varten on 10.12.2002 asetettu työryhmä.

Puheenjohtaja

Törnqvist, Jan, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 1606 7700, jan.tornqvist@om.fi

Jäsenet

Ahola, Riku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 67704, riku.ahola@om.fi

Antti Pihlajamäki, johtava kihlakunnansyyttäjä, Turun kihlakunnan syyttäjänvirasto

Jouni Välkki, poliisiylitarkastaja, sisäasiainministeriö, varajäsen Risto Karhunen, ylikomisario, sisäasiainministeriö

Ari Määttä, rikostarkastaja, keskusrikospoliisi

Sanna Helopuro, neuvotteleva virkamies, liikenne- ja viestintäministeriö

Satu Tiirikka, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Sirpa Ahola, käräjätuomari, Helsingin käräjäoikeus

Työryhmän jäsen Riku Ahola toimii samalla myös työryhmän sihteerinä.

5. Taustatietoja

Euroopan neuvosto on hyväksynyt ja avannut allekirjoituksille marraskuussa 2001 tietoverkkorikollisuutta koskevan yleissopimuksen. Suomi on allekirjoittanut sopimuksen 23 marraskuuta 2001. Sopimus tulee voimaan, kun viisi valtiota, joista vähintään kolme on Euroopan neuvoston jäseniä, on ratifioinut sopimuksen.

6. Aikataulu

Työryhmän ehdotus hallituksen esitykseksi on tarkoitus lähettää lausunnolle 1.6.2003 mennessä. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

Hankkeella ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

OM 029:00/2002

11.2.19 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI YMPÄRISTÖN SUOJELUSTA RIKOSOIKEUDELLISIN KEINOIN

1. Tavoite ja tehtävät

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

15525/01 DROIPEN 113

U 16/1999

LaVL 4/1999 vp

LaVL 4/2001 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätös sisältää määritelmäsäännöksen, tahallisia ja tuottamuksellisia ympäristöön taikka henkeen tai terveyteen kohdistuvia tekoja koskevat rikossäännökset sekä osallisuutta näihin tekoihin koskevan artiklan. Oikeushenkilön rangaistusvastuu on ulotettava koskevaan rangaistaviksi säädettyjä tahallisia ja tuottamuksellisia rikoksia. Ehdotuksessa on myös lainkäyttövaltaa koskeva säännös.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7709, lena.andersson@om.fi

5. Taustatietoja

Euroopan unionin jäsenvaltio Tanska teki ehdotuksen yhteiseksi toiminnaksi vakavien ympäristörikosten torjunnasta 5.2.1999. Amsterdamin sopimuksen voimaantulon jälkeen Tanska muotoili ehdotuksensa uudelleen Amsterdamin sopimuksen mukaiseksi puitepäätökseksi. Oikeus- ja sisäasiainneuvostossa 28.9.2000 päätettiin, että Euroopan unionin on syytä laatia ympäristörikoksista puitepäätös, jotta hakijamaat voidaan velvoittaa säätämään ympäristörikoksista lainsäädännöissään. Euroopan unionin puitepäätöstä pidettiin myös tarpeellisena, koska kaikki Euroopan unionin jäsenvaltiot eivät ole valmiita ratifioimaan Euroopan neuvoston ympäristörikossopimusta. Sopimuksen voimaan tulo tulee todennäköisesti kestämään useita vuosia. Euroopan unionin puitepäätös ei kuitenkaan saa olla ristiriidassa

Euroopan neuvoston ympäristörikossopimuksen kanssa, jotta sopimuksen ratifiointi ei tulevaisuudessa vaarantuisi.

Puitepäättöksen tavoitteista ja periaatteesta myös sen sisällöstä saavutettiin alustava poliittinen yhteisymmärrys 15-16.3.2001.

6. Aikataulu

Puitepäättös on tarkoitus hyväksyä OSA-neuvostossa alkuvuodesta 2003. Puitepäättös on täytäntöön pantava kahden vuoden kuluessa sen hyväksymisestä.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

11.2.20 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI LAITTOMAN HUUMAUSAINKAUPAN RIKOSTUNNUSMERKISTÖJEN JA SEURAAMUSTEN VÄHIMMÄISSÄÄNNÖKSISTÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on laittoman huumausainkaupan torjunta hyväksymällä laittomalle huumausainkaupalle yhteiset rikostunnusmerkistöt sekä yhdenmukaistamalla seuraamuksia.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

10372/01 DROIPEN 60

10321/02 DROIPEN 42

U 58/2001 vp, jatkokirjelmä 27.5.2002

LaVL 22/2001 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäättösluonnos sisältää huumausainien ja lähtöaineiden määritelmäsäännöksen sekä rikoksen tunnusmerkistösäännöksen. Rikoksen tunnusmerkistö pohjautuisi YK:n vuoden 1988 huumausainyleissopimukseen hieman soveltamisalaltaan laajennettuna. Myös yllytys, osallisuus ja yritys näihin rikoksiin olisi säädettävä rangaistaviksi. Puitepäättöksessä säädettäisiin myös enimmäisrangaistusten vähimmäistasosta. Oikeushenkilön vastuu olisi ulotettava huumausainkauppaan ja puitepäättöksessä säädettäisiin oikeushenkilölle määrättävistä seuraamuksista. Puitepäättösluonnoksessa on myös lainkäyttövaltaa sekä oikeudellista yhteistyötä koskevat artikkelit.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh.1606 7709,

lena.andersson@om.vn.fi

5. Taustatietoja

Lainsäädäntötoimien tarve huumausainien laittoman kaupan torjumiseksi on todettu Wienin toimintasuunnitelmassa (EYVL C 19, 23.1.1999), joka käsittelee Amsterdamin sopimuksen vapautteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamista koskevien määräysten täytäntöön panemista, Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmissä, Euroopan unionin

huumausainstrategiassa (2000 - 2004) sekä huumausaineiden torjuntaa koskevassa Euroopan unionin toimintasuunnitelmassa (2000 - 2004).

6. Aikataulu

Puitepäättöstä on käsitelty oikeus- ja sisäasiainneuvostoissa kesän ja syksyn 2002 aikana tarkoituksena saavuttaa asiassa poliittinen yhteisymmärrys. Neuvostossa ei kuitenkaan ole päästy yhteisymmärrykseen vähäisten huumausainemäärien kauppaa koskevasta enimmäisrangaistuksesta. Asian käsittelyä jatkettaneen keväällä 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

11.2.21 ALKOHOLIRIKOKSIA KOSKEVIEN SÄÄNNÖKSIEN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa ja tarkistaa vuoden 1968 alkoholilain alkoholirikoksia koskevat säännökset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Alkoholirikokset. Työryhmän mietintö 26.10.2001. Oikeusministeriö.

3. Keskeinen sisältö

Alkoholirikoksia koskevat säännökset uudistetaan rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksuttujen periaatteiden mukaisesti ja keskeiset säännökset siirretään rikoslakiin. Myös alkoholirikoksiin liittyvät menettämisseuraamuksia koskevat säännökset uudistetaan.

4. Organisointi

5. Taustatietoja

Alkoholirikoksia koskevien rangaistussäännösten uudistaminen liittyy rikoslain kokonaisuudistukseen. Vuodesta 1980 alkaen rikoslain kokonaisuudistusta valmisteli oikeusministeriön asettama erityinen projektioorganisaatio, rikoslakiprojekti. Rikoslakiprojekti lakkautettiin 31.3.1999. Vielä uudistamatta olevien rikoslain osien valmistelua jatketaan oikeusministeriön asettamissa työryhmissä.

Alkoholilakia (1143/1994) uudistettaessa alkoholia koskevien rangaistussäännösten uudistaminen lykättiin tehtäväksi myöhemmin rikoslain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Tuolloin voimassa ollut alkoholilaki (459/1968) kumottiin lukuun ottamatta lain 9 lukua sekä 104 ja 105 §:ää, jotka sisältävät alkoholirikosten sääntelyn.

6. Aikataulu

Työryhmän mietinnöstä pyydettiin lausunnot 31.12.2001 mennessä. Hallituksen esitys valmistellaan saatujen lausuntojen pohjalta ja esitys annetaan vuonna 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM359:00/06/01/2000

12. SEURAAMUSJÄRJESTELMÄ

12.1 VANKEUSRANGAISTUSTA JA TUTKINTAVANKEUTTA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Valtioneuvosto asetti 23.9.1999 komitean valmistelemaan ehdotusta vankeusrangaistuksia ja niiden täytäntöönpanoa koskevan lainsäädännön uudistamista. Hanke liittyy pääministeri Paavo Lipposen II hallituksen hallitusohjelmaan. Tavoitteena on uudistaa vankeusrangaistusta, sen täytäntöönpanoa sekä tutkintavankeutta koskevat säännökset.

Komitean tehtävänä oli valmistella hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus uudeksi rangaistuksen täytäntöönpanoa ja tutkintavankeutta koskevaksi lainsäädännöksi. Komitean tulee lisäksi selvittää suuntaviivat alemmantasoisien normiston kehittämiseksi. Komitean tulee myös tehdä arvio ehdotettujen muutosten vaikutuksesta vankien kokonaismäärään.

Komitean toimeksiantoa täydennettiin 22.6.2000 siten, että komitean tuli 31.10.2000 mennessä laatia välimietintö vankien muutoksenhakuoikeudesta kurinpitoasioissa. Komitea valmisteli hallituksen esityksen laiksi rangaistuksen täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Komitea luovutti mietintönsä oikeusministeriölle 30.10.2000.

Oikeusministeriö asetti 28.3.2003 työryhmän rikoslakia koskevien pykäläehdotusten jatkovalmistelua varten. Työryhmän määräaika pidennettiin 9.5.2002.

Oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto asetti 5.9.2002 työryhmän (vankeuslakitiimi) vankeuslakia ja tutkintavankeuslakia koskevien pykäläehdotusten ja niihin liittyvien asetusten jatkovalmistelua varten.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komitean asettamispäätös 23.9.1999

Komitean toimeksiannon täydentäminen 22.6.2000

Komitean määräajan jatkaminen 30.1.2001

Komitean välimietintö, Vankien muutoksenhakuoikeus, 30.10.2000

Vankeusrangaistuskomitean mietintö 15.6.2001 (KM 2001:6)

Tiivistelmä rikoslain 2 c luvusta annetuista lausunnoista 13.12.2001

Yhteenvedo vankeuslaista ja tutkintavankeuslaista annetuista lausunnoista 15.1.2002

Työryhmän asettaminen 28.3.2002

Työryhmän määräajan pidentäminen 9.5.2002

Vankeuslakitiimin asettaminen 5.9.2002

3. Keskeinen sisältö

Komitea on valmistellut hallituksen esityksen muotoon laaditun ehdotuksen uudeksi vankeuslaiksi, tutkintavankeuslaiksi sekä uusiksi säännöksiksi ehdonalaisesta vapautumisesta. Keskeisimpiä muutosehdotuksia ovat vankeinhoidon tavoitteiden määrittäminen, toimivaltuuksia koskevan lainsäädännön uudistaminen, sijoittajayksiköiden toiminnan säätely, poistumislupajärjestelmän uudistaminen, rangaistusajan laskemisen uudistaminen, laitosten turvallisuusluokituksen vahvistaminen ja vankien sijoittamista ja siirtoa koskevan menettelyn uudistaminen. Keskeinen ehdotus on myös kaikille vangeille laadittava rangaistusajan suunnitelma, johon vangin sijoittaminen, toiminta rangaistusaikana, siirrot, poistumisluvat ja

ehdonalainen vapaus perustuisivat. Vankien muutoksenhakuoikeutta ehdotetaan laajennettavaksi.

Komitea ehdottaa, että poliisin ylläpitämien tutkintavankien säilytystilojen hyväksyminen siirretään sisäasiainministeriölle oikeusministeriöltä ja että poliisivankilassa säilyttämiselle säädettäisiin enimmäisaika. Tuomioistuin päättäisi sijoittamisesta ja tutkintavangille määrättävistä yhteydenpitorajoituksista esitutinnan aikana. Uutta olisi, että myös tutkintavangille voitaisiin määrätä kurinpitorangeistus.

Ehdonalaisen vapauttamisen pääsääntöjä ei ehdoteta muutettavaksi. Ensikertainen vanki vapautuisi ehdonalaiseen vapauteen suoritettuaan puolet ja tätä useampikertainen kaksikolmasosaa rangaistuksestaan. Kaikki rikoksensa alle 21-vuotiaana tehneet vapautettaisiin heidän suoritettuaan puolet rangaistuksestaan.

Komitea ehdottaa, että vanki voitaisiin sijoittaa vankilan ulkopuolelle valvottuun koevapauteen enintään kuusi kuukautta ennen ehdonalaista vapauttamista. Valvottuun koevapauteen sijoittaminen edellyttäisi, että sijoitus perustuu rangaistusajan suunnitelmaan, vanki sitoutuu päihitteettömyyteen ja noudattamaan hänelle annettuja ehtoja.

Nykyinen pakkolaitosjärjestelmä ehdotetaan muutettavaksi koko rangaistusajan suorittamiseksi. Myös elinkautisvankien vapautumista koskevaan säätelyyn ehdotetaan muutoksia. Ehdonalaisen vapauden mahdollisuus tulisi harkittavaksi, kun rangaistuksesta on suoritettu kaksitoista vuotta. Ehdonalaiseen vapauteen päästämistä päättäisi korkein oikeus. Armahtamista koskeviin säännöksiin komitea ei ehdoteta muutoksia.

4. Organisointi

Valmistelijat

Mohell, Ulla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1825 7892, ulla.mohell@om.fi

Pajuoja, Jussi, hallitusneuvos, oikeusministeriö, puh. 1825 7819, jussi.pajuoja@om.fi

5. Taustatietoja

Vankeusrangaistusten täytäntöönpanoa koskevaa lainsäädäntöä on muutettu osittaisuudistuksin useaan otteeseen. Lainsäädännössä ja vankiluvun rakenteessa tapahtuneiden muutosten johdosta on tullut tarpeelliseksi uudistaa vankeusrangaistusten täytäntöönpanoa ja tutkintavankeutta koskeva lainsäädäntö kokonaisuudessaan. Oikeusministeriön rikoslakiprojekti laati ehdotuksen vankeutta ja ehdonalaista vapautta koskevan lainsäädännön uudistamisesta (3/1994), joka oli lausunnolla. Tältä pohjalta oikeusministeriössä laadittiin esitysehdotus. Esitystä ei kuitenkaan ehditty antaa keväällä 1999 työnsä päättäneelle eduskunnalle. Rikoslakiprojektin ehdotus ja sen jatkovalmistelu ovat komitean työn lähtökohta.

6. Aikataulu

Komitea luovutti mietintönsä 20.6.2001. Komitean mietintö oli lausuntokierroksella ja sen määräaika oli 3.10.2001. Työryhmän määräaika oli 31.1.2003. Vankeuslakitiimin määräaika on 30.4.2003. Hallituksen esitystä jatkovalmistellaan oikeusministeriössä. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 0494:00/06/06/1999

OM 1/69/2002

OM 3/69/2002

12.2 VANKILAAN TOIMITTAMISTA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on selvittää, miten järjestelmää, jossa vankeuteen tuomitut toimitetaan vankilaan ja siihen sisältyvää päätöksentekoa täytäntöönpanon lykkäämisessä voitaisiin kehittää. Lisäksi työryhmän tulee selvittää vapaudessa suoritettavien rangaistusten täytäntöönpanon kehittämistarvetta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministerin tekemä työryhmän asettamispäätös 10.1.2002

3. Keskeinen sisältö

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano:

Jarmo Littunen, apulaisosastopäällikkö, kriminaalipoliittinen osasto, puheenjohtaja

Tuula Asikainen, kriminaalihuoltojohtaja, kriminaalihuoltolaitos

Jukka Mäkelä, komisario, Helsingin poliisilaitos

Timo Heikkinen, ulosottojohtaja, oikeushallinto-osasto

Ari-Pekka Koivisto, kihlakunnansyyttäjä, Vantaan kihlakunnanvirasto

Paavo Siltanen, oikeudellisen yksikön johtaja, rikosseuraamusvirasto

Juhani Toukola, kihlakunnanvouti, Helsingin kihlakunnan ulosottovirasto

Anne Hartoneva, hallitussihteeri, kriminaalipoliittinen osasto, sihteeri, anne.hartoneva@om.fi

5. Taustatietoja

Rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain 2 luvussa on vankeusrangaistuksen suorittamisen aloittamiseen liittyvät säännökset. Vankeusrangaistuskomitea on mietinnössään (komiteanmietintö 2001:2) ehdottanut uudistettaviksi näitä säännöksiä.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyi 31.5.2002.

Työryhmän mietintö on ollut lausuntokierroksella.

Säädös muutokset valmistellaan vankeuslain (14.1.) valmistelun yhteydessä.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 005:00/2002

12.3 VANGINKULJETUSTA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tehtävänä on

1. selvittää poliisin ja vankilaviranomaisten työnjakoa vanginkuljetuksessa sekä vanginkuljetuksen toimivuutta, kustannuksia ja henkilöresurssien käyttöä kummankin hallinnonalan osalta;
2. selvittää mahdollisuudet työnjaon tarkistamiseen sekä kuljetusten ja kärkevartioinnin järjestämiseen ostopalveluina ottaen huomioon vankien perusoikeudet sekä perustuslain säännökset viranomaistoiminnan hoitamisesta;
3. selvittää mahdollisuudet oikeuden istuntojen järjestämiseen rangaistuslaitoksissa, teknisten yhteyksien ja välineiden käyttämiseen vangin henkilökohtaisen läsnäolon korvaamiseksi oikeuden istunnossa sekä tuomioistuinten mahdollisuudet osallistua kärkevartioinnin tarkoituksenmukaiseen hoitamiseen;
4. arvioida kohtien 2 ja 3 edellyttämät henkilöstö- ja muut kustannusvaikutukset sekä organisaatiomuutokset sekä tehdä esitykset tarvittavista toimenpiteistä, niiden vaatimista säädosmuutoksista sekä hallinnonalojen henkilöstö- ja määrärahatarpeista;
5. tehdä esitys vankien kuljetuksenaikaista kohtelua koskevaksi lainsäädännöksi huomioon ottaen vireillä oleva vankeinhoitoa koskeva lainsäädännön kokonaisuudistus.

Työryhmän tulee lisäksi erikseen

6. selvittää pääkaupunkiseudun tuomioistuin kuljetusjärjestelmän ja siihen liittyvien kärkevartiointien työnjaot, kuljetusten määrät ja niiden sitomat henkilöresurssit;
7. tehdä esitys pääkaupunkiseudun vanginkuljetuksen ja kärkevartioinnin järjestämisestä, sen edellyttämistä resurssi- ja muista tarpeista sekä tarvittavista säännösmuutoksista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministeriön ja sisäasiainministeriön kansliapäälliköiden tekemä työryhmän asettamispäätös 10.1.2002

Työryhmän määrääjän pidentämispäätös 13.12.2002

Valtioneuvoston asetus vanginkuljetusasetuksen 3 §:n muuttamisesta (308/2002)

3. Keskeinen sisältö

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano:

Anna-Katrina Grönholm, neuvotteleva virkamies, OM KPO (puheenjohtaja, virkavapaalla)

Ulla Mohell, lainsäädäntöneuvos, OM KPO

Sami Sarvilinna, hallitussihteeri, OM OHO (virkavapaalla)

Ahti Lempiö, aluejohtaja, rikosseuraamusvirasto

Pasi Oksa, ylitarkastaja, rikosseuraamusvirasto

Heidi Meling, apulaisjohtaja, Vantaan vankila

Yrjö Kahra, vartiopäällikkö, Vaasan vankila

Tarmo Parviainen, ylivartija, Helsingin vankila

Pauli Rekiranta, ylivartija, Kuopion vankila

Kimmo Hakonen, lainsäädäntöneuvos, SM poliisiosasto (varapuheenjohtaja)

Risto Karhunen, ylikomisario, SM poliisiosasto

Heikki Lausmaa, lääninpoliisiylitarkastaja, Etelä-Suomen lääninhallitus, poliisiosasto

Pentti Pöyry, ylikomisario, Helsingin poliisilaitos

Anne Hartoneva, hallitussihteeri, OM KPO (sihteeri)

5. Taustatietoja

Vanginkuljetusta koskevat säännökset tulee uusia vastaamaan vankeinhoidon nykyisiä vaatimuksia. Vankeinhoitolaitoksen ja poliisin välinen tehtäväjako selvitetään.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika 30.11.2002, kohtien 6 ja 7 osalta 30.4.2002

Kohtien 1-5 osalta työryhmän määräaika on jatkettu 31.3.2003 saakka

7. Taloudelliset vaikutukset**8. Muut tiedot**

OM 047:00/2001

12.4 MIELENTILATUTKIMUKSESSA OLEVIENTUTKINTAVANKIEN JA VANKIEN VALVONTAA JA KOHTELUA KOSKEVIEN SÄÄNNÖSTEN SELKEYTTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö asetti 17.12.2002 työryhmän, jonka tehtävänä on

1. Tutkia, miten mielentilatutkimuksessa olevien tutkintavankien ja vankien valvontaa ja kohtelua koskevia säännöksiä tulisi selkeyttää,
2. selvittää, miltä osin mielentilatutkimuksessa olevien tutkintavankien ja vankien kohtelussa ja valvonnassa tulisi soveltaa mielenterveyslain säännöksiä ja miltä osin valmisteilla olevan tutkintavankeuslain säännöksiä ja
3. tehdä esitys tarvittaviksi säännöksiksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 17.12.2002, 10/021/2002.

3. Keskeinen sisältö

Mielentilatutkimuksessa oleviin henkilöihin sovelletaan sekä tutkintavankeutta koskevia säännöksiä että mielenterveyslain säännöksiä, mikä on aiheuttanut käytännössä tulkintaongelmia. Tarkoituksena on selvittää säätelyä.

4. Organisointi

Työryhmän puheenjohtaja:

Lainsäädäntöneuvos Ulla Mohell, oikeusministeriö, puh: 1825 7892, ulla.mohell@om.fi

Jäsenet:

Lääkintöneuvos Sakari Lankinen, Sosiaali- ja terveysministeriö

Lainsäädäntöneuvos Kimmo Hakonen, Sisäasiainministeriö

Ylilääkäri Eira Hellbom, Terveystieteiden tutkimuskeskus

Ylitarkastaja Pasi Oksa, Rikosseuraamusvirasto

Lakimies Marja Tohkanen, Terveystieteiden tutkimuskeskus, sihteeri

5. Taustatietoja

Hanke on jatkoa oikeusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteiselle työryhmälle, joka sai työnsä valmiiksi vuoden 2001 syksyllä.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika on 30.4.2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

12.5 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY RANGAISTUSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSSA

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on saada aikaan laki henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa. Vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoa sekä tutkintavankeuden toimeenpanoa koskevat tiedot on tarkoitus lähivuosina saattaa sähköiseen tietojärjestelmään. Näiden tietojärjestelmien käyttöönotto edellyttää tietojen käsittelyä ja salassapitoa koskevien asianmukaisten säädösten olemassaolosta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallituksen esitys 26/2001

Laki henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa (422/2002)

3. Keskeinen sisältö

Lakiesityksen keskeinen sisältö on se, että vapauten kohdistuvien rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä varten säädettäisiin henkilötietolakia (523/1999) täydentävä erityislaki. Laki sisältäisi säännökset täytäntöönpanossa tarvittavien henkirekistereiden tietosisällöstä ja tietojen käsittelyn periaatteista sekä rekisteröidyn oikeuksista ja tietoturvallisuudesta. Lakiin sisältyisi säännös terveydenhuollon ammattihenkilön salassapitovelvollisuuden poikkeamisesta eräin edellytyksin tuomitun tai vangin sairastaessa vakavaa tarttuvaa tautia.

4. Organisointi

Valmistelijat

oikeudellisen yksikön johtaja Paavo Siltanen, rikosseuraamusvirasto, paavo.siltanen@om.fi
hallitussihteeri Anne Hartoneva, oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto,
anne.hartoneva@om.fi

5. Taustatietoja

Rangaistusten täytäntöönpanossa tapahtuvasta henkilötietojen käsittelystä ei ole tällä hetkellä lain- tai asetuskenttasoisia erityissäännöksiä.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle huhtikuussa 2001. Asia on lakivaliokunnan käsiteltävänä. Laki on vahvistettu 24.5.2002. Laki tulee voimaan 1.1.2003, syksyn 2002 valmistellaan asiaa koskeva valtioneuvoston aset.

Laki on tullut voimaan 1.1.2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

Ei merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

DN:o 2/02/98

12.6 SOPIMUSHOITO

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö asetti 28.2.2001 toimikunnan valmistelemaan sopimushoitoa koskevaa lainsäädäntöä. Toimikunnan on laadittava ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon. Toimikunnan on muun muassa selvitettävä, millaista hoitoa sopimushoitoon voidaan sisällyttää, miten ja missä hoito pannaan täytäntöön, sopimushoidon kustannusvaikutukset sekä mitkä tahot vastaavat kustannuksista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 28.2.2001

KM 2002:3

3. Keskeinen sisältö

Sopimushoito on tarkoitettu lähinnä sellaisille rikoksiin syyllistyneille henkilöille, joiden tekemiin rikoksiin alkoholin tai huumausaineen väärinkäytön katsotaan merkittävästi vaikuttaneen ja joiden voidaan olettaa noudattavan heille tuomittua hoito-ohjelmaa. Seuraamuksen keskeinen kohderyhmä on ne rikoksenteijät, joita päihdeongelman vuoksi ei voida tuomita yhdyskuntapalveluun. Sopimushoitoa selvitettäisiin ennen kaikkea vankeusrangaistuksen vaihtoehtona. Sopimushoidon rikkomisesta seuraisi vankeus tai lievissä tapauksissa muu seuraamus. Lisäksi olisi selvitettävä mahdollisuus liittää sopimushoito samalla tavalla kuin yhdyskuntapalvelu ehdolliseen vankeuteen. Sopimushoitoon tuomitseminen edellyttäisi syytetyn suostumusta ja sitoutumista tuomiossa määrättyyn hoitosuunnitelmaan ja muihin ehtoihin.

4. Organisointi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Mietinnöstä on saatu noin 40 lausuntoa viranomaisilta ja yhteisöiltä. Asian valmistelu jatkuu perustettavassa työryhmässä. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle viimeistään syyskuussa 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

Sopimushoitokokeilu lisää kriminaalihuoltolaitoksen tehtäviä. Hoitoseuraamus edellyttää aivan uusia tehtäviä ja uusien yhteistyöverkostojen luomista kunnalliseen päihdehuoltoon. Erityisesti sopimushoitoselvityksen ja toimeenpanosuunnitelman tekeminen sekä rangaistuksen suorittamisen valvonta ja muu rangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvät tehtävät vaativat lisäyksiä henkilöstöön. Lisäksi sopimushoidon sisällön ja täytäntöönpanon suunnittelu, yhteistyöverkoston luominen ja henkilöstön kouluttaminen edellyttävät lisäresursseja. Ehdotetuilla kokeilualueilla arvioidaan tulevan vuodessa tuomittavaksi 100 sopimushoitorangaistusta. Sopimushoidon kustannukset olisivat noin 1,2 miljoonaa euroa. Valtakunnallisesti toteutettuna kustannukset olisivat neljä kertaa suuremmat eli noin 4,8 miljoonaa euroa. Sopimushoitoa vastaavien ehdottomien vankeusrangaistusten täytäntöönpanokustannukset olisivat vastaavasti kokeilualueilla 1,1 miljoonaa euroa ja koko maassa 4,4 miljoonaa euroa.

8. Muut tiedot

OM015:00/2001

12.7 NUORISORIKOSTOIMIKUNTA

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö on 10.10.2001 asettanut toimikunnan valmistelemaan nuoria rikoksenteijöitä koskevan seuraamusjärjestelmän ja esitutkinta- ja oikeudenkäyntilainsäädännön uudistamista.

Toimikunnan tehtävänä on tarkastella nuoria rikoksenteijöitä koskevan seuraamusjärjestelmän uudistamistarpeita laaja-alaisesti. Toimikunnan yleisenä tavoitteena on suuremman painon antaminen erityisestävälle näkökohdille. Pääpaino nuorten seuraamusjärjestelmän kehittämisessä on oltava vapaudessa täytäntöön pantavissa seuraamuksissa. Seuraamusjärjestelmän uudistamisen lisäksi on selvitettävä, onko syytä tarkistaa nuorten tekemien rikosten esitutkintaa ja tuomioistuinkäsittelyä koskevia säännöksiä.

Toimikunnan on selvitettävä nuorisorikollisuuden tämänhetkinen tila ja arvioitava, miten se kehittyi seuraavan kymmenen vuoden aikana. Arvioinnissa on otettava huomioon myös alle 15-vuotiaiden teot ja täysi-ikäisyyden saavuttaneet nuoret aikuiset. Tarkasteltavaksi tulee myös rikosoikeudellinen syyntakeisuusikäraja.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Sosiaali- ja terveysministeriön kirje 17.9.2001 (edustajan nimeäminen toimikuntaan)

Toimikunnan asettamispäätös 10.10.2001

Asettamispäätöksen täydentäminen 30.11.2001 (Toivio-Kaasinen pysyväksi asiantuntijaksi)

Toimikunnan määräajan pidentämistä koskeva päätös 5.12.2002

3. Keskeinen sisältö

Ehdottoman vankeusrangaistuksen osalta on arvioitava muun ohessa sitä, tarvitaanko lainsäädännössä sen tuomitsemisen suhteen ohjeistusta 18-20-vuotiaiden rikoksenteijöiden suhteen, ja pitäisikö rangaistuksen sisältöä kehittää hoidollisempaan suuntaan. Ehdollisen vankeusrangaistuksen osalta on kiinnitettävä erityistä huomiota valvontaan.

Nuorisorangaistuksen osalta on harkittava, voidaanko se ottaa vakinaiseksi osaksi seuraamusjärjestelmää. Jos niin tapahtuu, nuorisorangaistusta koskevaa sääntelyä on kehitettävä ja harkittava siihen tuomittavien yläikärajan nostamista. Toimikunnan on lisäksi arvioitava mahdollisuudet ottaa käyttöön uusia seuraamuksia kuten rangaistusvaroitusta, ehdollinen syyttämättä ja tuomitsematta jättäminen ja aresti.

Toimikunnan pitää myös tarkastella laaja-alaisesti viranomaisyhteistyön laatua nuorten rikosasioissa. Toimikunnan on laadittava ehdotus henkilötutkintaa koskevan lainsäädännön kokonaisuudistukseksi. Toimikunnan on myös pohdittava sovittelun merkitystä. Toimikunnan on selvitettävä puuttumistapoja rikosoikeudellista vastuukärajaa nuorempien lasten tekemiin rikoksiin.

Seuraamusjärjestelmää sekä esitutkintaa ja oikeudenkäyntiä koskevien säännösten uudistamista koskevat ehdotuksensa toimikunnan on laadittava hallituksen esityksen muotoon.

4. Organisointi

Toimikunnan kokoonpano

Puheenjohtaja:

Kirsti Nieminen, vankilanjohtaja, Keravan nuorisovankila

Jäsenet:

Tarja Juvonen, yhteiskuntatieteiden maisteri, Helsinki

Matti Lahti, käräjätuomari, Espoon käräjäoikeus

Tapio Lappi-Seppälä, johtaja, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos

Jaana Leino, erikoissuunnittelija, Kriminaalihuoltolaitos

Vesa Lilja, komisario, Helsingin kihlakunnan poliisilaitos

Jarmo Littunen, apulaisosastopäällikkö, oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto

Hannu Penttinen, toiminnanjohtaja, Aseman Lapset ry

Paula Puoskari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriön lainvalmisteluosasto

Kauko Salo, ylitarkastaja, sosiaali- ja terveysministeriö

Leena Salovartio, kihlakunnansyyttäjä, Helsingin kihlakunnansyyttäjänvirasto

Pysyvät asiantuntijat:

Janne Kivivuori, dosentti, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos

Pekka Koskinen, professori, Helsingin yliopisto

Tapio Kuure, yhteiskuntatieteiden tohtori, Tampereen yliopisto

Sami Mahkonen, oikeustieteen tohtori, oikeusministeriö

Ari-Matti Nuutila, professori, Turun yliopisto

Marja Toivio-Kaasinen, asianajaja, Järvenpää

Jan Törnqvist, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriön lainvalmisteluosasto

Asko Välimaa, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriön lainvalmisteluosasto

Päätoiminen sihteeri:

Janne Kanerva, erityisasiantuntija, oikeusministeriön lainvalmisteluosasto

5. Taustatietoja

Nuorten seuraamusjärjestelmä ei ole ollut perusteellisen tarkastelun kohteena sitten 1960-luvun. Ongelmana nykyisessä järjestelmässä on sellaisten vaihtoehtojen vähyys, jotka mahdollistaisivat riittävässä määrin nuoren henkilöön ja elämäntilanteeseen liittyvien asioiden huomioon ottamisen. Seuraamusjärjestelmän uudistamisen lisäksi nuoria rikoksentekijöitä koskeva lainsäädäntö kaipaava yleisemminkin uudelleenarviointia.

Pääministeri Paavo Lipposen II hallituksen hallitusohjelmassa todetaan, että nuorten henkilöiden tekemien rikosten sovittelua, tutkimista, tuomioistuinkäsittelyä ja nuorisolle soveltuvien seuraamusten täytäntöönpanoa nopeutetaan sekä jatketaan vaihtoehtoisten seuraamusten kehittämistä. Osana lastensuojelullisia toimenpiteitä alle 15-vuotiaiden rikoksen tehneiden lasten ja nuorten osalta kehitetään sovittelujärjestelmiä.

6. Aikataulu

Toimikunnan jatkettu toimikausi päättyy 28.2.2003.

7. Taloudelliset vaikutukset**8. Muut tiedot**

OM031:00/2001

12.8 AJONEUVON HALTIJAN VASTUUN TOTEUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on laatia ajoneuvon haltijan vastuun toteuttamista koskeva ehdotus hallituksen esitykseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Valtion periaatepäätös 18.1.2001 tieliikenteen turvallisuuden parantamiseksi
Ajoneuvon haltijan vastuu -työryhmän mietintö 14.6.2001

3. Keskeinen sisältö

Laadittavan ehdotuksen mukaan rikesakkomenettelyä tulisi yksinkertaistaa vähäisissä ylinopeustapauksissa siten, että rikesakkomääräys voitaisiin lähettää suoraan ajoneuvon rekisteriin merkitylle haltijalle, jonka tulisi vastustaa samaansa rikesakkoa siitä vapautuakseen. On myös selvitettävä mahdollisuudet soveltaa uutta järjestelmää muihin vähäisiin liikenne rikkomuksiin sekä se, millä edellytyksillä kunnat voisivat toteuttaa nopeusvalvonnan ja muiden vähäisten liikenne rikkomusten valvonnan. Hankkeen yhteydessä on myös pohdittava muita automaattisen nopeusvalvonnan kehittämiseen liittyviä kysymyksiä, kuten sitä, olisiko syytä luopua valvonnasta etukäteen ilmoittavista kylteistä teiden varsilla.

4. Organisointi

Oikeusministeriön 15.1.2003 asettama työryhmä
puheenjohtaja

Välimaa, Asko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh.1606 7708, asko.valimaa@om.fi

jäsenet

Timo Ajaste, ylikomisario, sisäasiainministeriö

Anna-Liisa Tarvainen, vanhempi hallitussihteeri, liikenne- ja viestintäministeriö

Katariina Ylijoki, asianajaja

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh.1606 7705,

katariina.jahkola@om.fi

pysyvät asiantuntijat

Matti Tolvanen, johtava kihlakunnansyyttäjä, Joensuun kihlakunnan syyttäjänvirasto

Aalto, Mari, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7697, mari.aalto@om.fi

5. Taustatietoja

Hankkeen taustalla on valtioneuvoston 18.1.2001 tekemä periaatepäätös tieliikenteen turvallisuuden parantamiseksi ja 14.6.2001 tehty oikeusministeriön työryhmän mietintö ajoneuvon haltijan vastuun toteuttamisvaihtoehdoista.

6. Aikataulu

Ehdotus hallituksen esitykseksi on laadittava 30.6.2003 mennessä.

7. Hankkeen vaikutukset

Uusi järjestelmä mahdollistaisi nykyistä nopeamman, joustavamman ja vähemmän voimavaroja vaativan puuttumisen havaittuihin vähäisiin ylinopeusrikkomuksiin ja muihin vähäisiin liikenne rikkomuksiin. Järjestelmän voidaan arvioida parantavan tieliikenteen turvallisuutta.

8. Muut tiedot

DN:o 35/41/2002

12.9 HALLITUKSEN ESITYS PERHEEN SISÄISESTÄ LÄHESTYMISKIELLOSTA

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriön asettama työryhmä ehdotti mietinnössään 23.1.2001 lähestymiskieltolain täydentämistä siten, että lakia voitaisiin soveltaa myös silloin, kun kiellolla suojattava henkilö ja kieltoon määrättävä henkilö asuvat yhdessä. Tällöin väkivaltaisesti perheenjäseniään kohtaan käyttäytyvä henkilö voitaisiin poistaa yhteisestä asunnosta määrääjäksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 26.4.2000

Työryhmän mietintö 23.1.2001

Lausuntotiivistelmä 17.9.2001

3. Keskeinen sisältö

Lähestymiskiellosta annettua lakia ehdotetaan täydennettäväksi niin sanotulla perheen sisäisellä lähestymiskiellolla. Perheen sisäinen lähestymiskiello tarkoittaisi sitä, että kieltoon määrätty henkilö velvoitettaisiin poistumaan yhteisestä asunnosta enintään kolmeksi kuukaudeksi eikä hän saisi ottaa yhteyttä kiellolla suojattaviin henkilöihin. Edellytykset perheen sisäisen lähestymiskiellon määräämiselle olisivat tiukemmat kuin tavallisen lähestymiskiellon määräämiselle. Perheen sisäinen lähestymiskiello edellyttäisi henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuvan rikoksen uhkaa, tavallista lähestymiskielloa korkeampaa todennäköisyyttä siitä, että rikos tulisi tapahtumaan, sekä kokonaisharkintaa. Tarkoitus on, että perheen sisäinen lähestymiskiello tulisi usein määrättäväksi ensin väliaikaisella poliisin pidättämiseen oikeutetun virkamiehen tekemällä päätöksellä, joka saatettaisiin käräjäoikeuden ratkaistavaksi.

4. Organisointi

Valmistelija

Aalto, Mari, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7697, mari.aalto@om.fi

5. Taustatietoja

Paavo Lipposen II hallituksen ohjelman mukaan perheväkivallan torjumiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys laaditaan työryhmän mietinnön ja siitä saadun lausuntopalautteen pohjalta ja annetaan eduskunnalle 31.8.2003 mennessä.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM0286:00/06/01/2000

13. OIKEUDENKÄYNTI

13.1 RIITA-ASIOIDEN OIKEUSPAIKKASÄÄNNÖSTEN MUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on kartoittaa riita-asioita koskevien oikeuspaikkasäännösten uudistamistarpeet ja -vaihtoehdot.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Tarkoituksena on oikeuspaikkaa koskeva sääntelyyn joustavuus ja tarkoituksenmukaisuus sekä asianosaisten määräämisvallan ja sopimusvapauden turvaaminen oikeuspaikan osalta kuitenkin niin, että heikomman osapuolen asema olisi suojattu sellaisissa riita-asioissa, joissa toinen asianosainen yleensä on heikommassa asemassa toiseen asianosaiseen verrattuna.

Uudistamistarvetta arvioitaessa tulisi lisäksi ottaa huomioon kansainväliset tuomioistuimen toimivaltaa yksityisoikeudellisissa asioissa koskevat säännökset ja määräykset.

4. Organisointi

Liukkonen, Iiro, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, 1606 7653, iiro.liukkonen@om.fi

5. Taustatietoja

Oikeuspaikkasäännösten uudistus on ollut vireillä vuosisadan alusta lähtien. Asiasta on tehty useita ehdotuksia, jotka kuitenkin eivät ole johtaneet lainsäädäntötoimenpiteisiin.

Asiasta on työryhmän ehdotus syksyiltä 1991. Siinä on erityisesti otettu huomioon Luganossa 16.9.1988 allekirjoitetun yleissopimuksen toimivaltamääräykset. Ehdotuksesta järjestettiin kolme kuulemistilaisuutta joulukuussa 1991.

6. Aikataulu

Arviomuistio toukokuun 2003 loppuun.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

DN:o 1972/45/89

13.2 RIKOSPROSESSIMENETTELYN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävä

Rikosprosessia koskevan lainsäädännön tarkistamishanke. Tavoitteena on edelleen kehittää rikosasioiden menettelynormeja saatujen kokemusten valossa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamiskirje 22.5.2001, OM 020:20/2001

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä on tarkastella rikosprosessi seuraavista näkökumista:

- a) Itse oikeudenkäyntimenettelyn edelleen kehittämisen käräjäoikeudessa. Riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyä käräjäoikeudessa koskeva tarkistusehdotus HE 32/2001 vp annettiin eduskunnalle 20.4.2001. Samantyyppistä linjaa edustava uudistus voitaisiin ulottaa rikosprosessiin. Tavoitteena on yksinkertainen ja käytännöllinen prosessi asianosaisten vähimmäisoikeuksia kunnioittaen. Siviiliprosessiuudistuksen mallin mukaan menettelymuotoja voitaisiin pyrkiä monipuolistamaan. Yksinkertaiset tai tunnustetut asiat voitaisiin pyrkiä ratkaisemaan entistä yksikertaisemmassa, esimerkiksi yksin kirjallisessa menettelyssä. Samoin voitaisiin esimerkiksi säätää modernin tietotekniikan käytöstä prosessissa, kansalaisnäkökulmaa voitaisiin korostaa säätämällä tuomioistuimien velvollisuudesta tiedottaa asian käsittelyvaiheista, pääkäsittelyn järjestämiseen liittyviä muodollisuuksia voitaisiin pyrkiä vähentämään ja niin edelleen;
- b) Tiedoksiantoja tulisi pyrkiä edelleen tehostamaan. Voitaisiin pohtia lainsäädännöllisiä keinoja tiedoksiantotapojen lisäämiseksi ja keventämiseksi;
- c) Todistajansuojelu ja uhrin aseman parantaminen. Todistajansuojeluun liittyviin näkökohtiin ei nykyisessä prosessilainsäädännössä ole vielä kiinnitetty tarpeeksi huomiota. Ainakin todistelun vastaanottamisen salliminen pääkäsittelyn ulkopuolella esimerkiksi videolinkin välityksellä tulisi normittaa. Samoin asianomistajaa tulisi tarvittaessa voida kuulla syytetyn läsnä olematta. Lisäksi lapsen kuulemista tai kuulematta jättämistä tuomioistuimessa voitaisiin säännellä tarkemmin. Asianomistajan korvausvaatimuksen käsittelyä voitaisiin pyrkiä edelleen yksinkertaistamaan. Myös todistajien ja asianomistajien asemaan tulisi kiinnittää huomiota: esimerkiksi heille tulisi aktiivisesti tarjota tietoa asian käsittelyvaiheesta ja heidän roolistaan prosessissa sekä asian käsittelyn edistymisestä;
- d) Kansainvälisiin velvoitteisiin perustuvat lainsäädännön muospaineet. Rikosprosessin tarkistamisen yhteydessä työryhmän tulisi käydä läpi tarpeellisin osin ihmisoikeustuomioistuimen Suomea koskevat ratkaisut ja pohtia, antavatko ne aiheutta muuttoa lainsäädännön yksityiskohtia - esimerkkinä mahdollinen muutoksenhakukeino asian viipymistä vastaan. EU:n piirissä uhrien asemasta rikosprosessissa hyväksyttiin keväällä 2001 puitepäätös ja rikosprosessin tarkistamisen yhteydessä voitaisiin varautua sen implementointiin;
- e) Suuriin juttukokonaisuuksiin mahdollisesti tarvittava lainsäädäntö. Käytännön erityisongelmana on nähty laajoihin juttukokonaisuuksiin liittyvät kysymykset. Työryhmän tulisi harkita, tulisiko asiasta olla normeja lainsäädännössä sekä
- f) Tuomionpurku rikosasiassa syytetyn vahingoksi pelkän menettämisseuraamuksen osalta. Menettämisseuraamuksia koskevan lainsäädännön uudistamista koskevan hallituksen esityksen (HE 80/2000 vp) eduskuntakäsittelyn aikana on ilmennyt tarve selvittää, tulisiko tehdä nimenomaisesti mahdolliseksi ylimääräisen muutoksenhaun keinoin saada tuomittua rikoshyöty menetetyksi jälkikäteen, jos jo loppuun käydyn oikeudenkäynnin jälkeen ilmenee, että rikollisen saama tosi-asiallinen hyöty on ensiprosessissa ilmennyttä hyötyä huomattavasti suurempi.

4. Organisointi

Työryhmä, jonka kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja

Välimaa, Asko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Jäsenet

Granfelt, Nanny, laamanni, Raaseporin käräjäoikeus

Karvonen, Seppo, käräjätuomari, Vantaan käräjäoikeus

Noronen, Pekka, johtava kihlakunnansyyttäjä, Lahden kihlakunnan syyttäjänvirasto

Turpeinen, Tuija, asianajaja Asianajotoimisto Harri Kontturi Oy, Joensuu

Pere, Maarit, rikostarkastaja, Helsingin kihlakunnan poliisilaitos

Aalto, Mari, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö

5. Taustatietoja

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa tuli voimaan 1.10.1997. Jo valmisteluvaiheessa pidettiin tärkeänä, että uudistuksen toteutumista seurataan tarkasti. Mikäli aihetta ilmenisi, voitaisiin ryhtyä toimiin säännösten korjaamiseksi.

Optula on julkaisut rikosasioita koskevan seurantatutkimuksen (Virve-Maria de Godzinsky: Tietoa uudesta rikosasioiden oikeudenkäynnistä. Optula 47/2000).

6. Aikataulu

Työryhmän osamietintö toimeksiannon kohdista c, d ja f toteutettavista uudistuksista luovutettiin 24.5.2002 (työryhmämietintö 2002:4). Hallituksen esitys HE 190/2002 vp annettiin lokakuussa 2002.

Loppumietintö valmistuu kesällä 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

13.3 HOVIOIKEUSMENETTELYN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Kaksi ehdotusta, joista ensimmäinen merkitsee hovioikeusmenettelyn kehittämistä ja keventämistä sen keskeisiin periaatteisiin puuttumatta. Toisessa on kysymys sen varmistamisesta, että hovioikeuksien ratkaisutoiminta keskittyy ylioikeustutkintaa tarvitseviin asioihin. Tässä tarkoituksessa ensinnä päätetään, missä järjestyksessä valitus käsitellään.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

- 1) Hovioikeusmenettelyn kehittämistyöryhmän mietintö 28.9.2000
Oikeusministeriön lainvalmisteluosaston muistio 12.10.2000
Hallituksen esitys 83/2001 vp
- 2) Muutoksenhakutoimikunnan osamietintö 25.10.2001 (KM 2001:10)
Hallituksen esitys 91/2002 vp, PeVL 35/2002 vp, LaVM 27/2002 vp

3. Keskeinen sisältö

- 1) Muun muassa hovioikeuden valmistelua koskevia säännöksiä terävöitettäisiin, valmistelusta vastaavan yhden hovioikeuden jäsenen ja ns. kevennetyn kokoonpanon toimivaltaa laajennettaisiin sekä kevennettäisiin pääkäsitelykutsujen tiedoksiantotapoja ja suullisen todistelun vastaanottotapoja.
- 2) Valitukset käsiteltäisiin siinä laajuudessa kuin oikeussuojatarpeet edellyttävät. Rajoittamaton muutoksenhakuoikeus säilytetään. Jos hovioikeus yksimielisesti toteaa, että valitus ei voi menestyä, valitusta ei otettaisi enempään tutkintaan. Muut valitukset, selvä pääosa tutkittaisiin täydellisessä hovioikeusmenettelyssä. Muutoksenhakumahdollisuutta avarrettaisiin mahdollistamalla ns. vastamuutoksenhaku.

4. Organisointi

- 1) Leppänen, Tatu, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7678, tatu.leppanen@om.fi

2) Liukkonen, Iiro, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7653, iiro.liukkonen@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

1) Hallituksen esitys HE 83/2001 vp on annettu 23.5.2001.

2) Hallituksen esitys HE 91/2002 vp on annettu 28.6.2002.

Esitykset käsitellään eduskunnassa yhdessä ennen vuoden 2003 eduskuntavaaleja.

7. Taloudelliset vaikutukset

2-esityksellä arvioidaan saavutettavan vuosittain n. 1,5 miljoonan euron säästö tarpeettomien pääkäsitelyjen jäädessä pois.

8. Muut tiedot

1) OM002:00/2001

2) OM006:00/2001

13.4 MUUTOKSENHAKU KORKEIMPAAN OIKEUTEEN JA YLIMÄÄRÄINEN MUUTOKSENHAKU

1. Tavoite ja tehtävät

Kehitetään ja selkeytetään muutoksenhakua hovioikeudesta korkeimpaan oikeuteen ja asian käsittelyä korkeimmassa oikeudessa sekä ylimääräistä muutoksenhakua.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Muutoksenhakutoimikunnan jatkomietintö 20.11.2002 (KM 2002:8).

3. Keskeinen sisältö

Menettelysäännöksiä täsmennetään ja ajantasaistetaan. Eräiden selvien virheiden jälkikäteinen oikaiseminen siirrettäisiin asianomaisen tuomioistuimen omaan toimivaltaan.

Mahdollistettaisiin valitusluvan rajaaminen korkeimmassa oikeudessa tarvittaessa oikeuskysymyksen tarkasteluun, jos asian tosiseikasto on jo kattavasti selvitetty hovioikeudessa. Korkein oikeus voisi käsitellä valituslupahakemukset kokoonpanossa, johon asian laadun mukaan kuuluisi vähintään yksi ja enintään kolme jäsentä.

Valtiolliset rikokset siirrettäisiin käsiteltäviksi käräjäoikeudessa ensimmäisenä oikeusasteena hovioikeuden sijasta.

4. Organisointi

Liukkonen, Iiro, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7653, iiro.liukkonen@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Toimikunnan mietinnöstä on pyydetty lausunnot 28.2.2003 mennessä. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa vuoden 2003 aikana.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

OM006:00/2001

13.5 OIKEUDENKÄYNNIN JULKISUUS

1. Tavoite ja tehtävä

Tehtävänä on laatia ehdotus oikeudenkäynnin julkisuutta koskevaksi lainsäädännöksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeudenkäynnin julkisuus -toimikunnan mietintö (KM 2002:1)

3. Keskeinen sisältö

Toimikunnan mietintö sisältää esityksen uudeksi oikeudenkäynnin julkisuuslaiksi. Esityksessä ehdotetaan oikeudenkäynnin julkisuutta koskeva lainsäädäntö uudistettavaksi kokonaisuudessaan. Oikeudenkäynnin julkisuuslaki korvaisi nykyisen oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain. Oikeudenkäynnin julkisuuslaki olisi oikeudenkäynnin julkisuutta sääntelevä yleislaki ja se sisältäisi oikeudenkäynnin julkisuutta koskevat säännökset kaikkien tuomioistuimien ja prosessilajien osalta.

Esityksen tavoitteena on lisätä oikeudenkäyntien avoimuutta ja julkisuutta yleensä sekä parantaa lainkäytön läpinäkyvyyttä kaikissa tuomioistuimissa. Tavoitteena on myös parantaa tuomioistuimien mahdollisuuksia tapauskohtaisen harkinnan perusteella ottaa aikaisempaa monipuolisemmin ja joustavammin oikeudenkäynnissä huomioon sekä oikeudenkäynnin julkisuus, yksityiselämän suoja että muut oikeudenkäynnin julkisuuden toteuttamiseen vaikuttavat seikat. Tavoitteena on lisäksi selkeyttää oikeudenkäynnin julkisuutta koskevaa säännöstöä.

Esityksessä ehdotetaan oikeudenkäynnin julkisuutta lisättäväksi nykyisestä useassa eri suhteessa. Julkisuus lisääntyisi ehdotuksen mukaan erityisesti kokonaan kirjallisena käytävien oikeudenkäyntien osalta. Myös tuomioistuimien ratkaisujen julkisuutta lisättäisiin. Ehdotuksen mukaan tuomioistuimen ratkaisut olisivat aina julkisia, jollei tuomioistuin laissa säädettyjen edellytysten täytyessä määräisi ratkaisua joltakin osin salassapidettäväksi. Jos asia olisi yhteiskunnallisesti merkittävä tai se olisi synnyttänyt huomattavaa kiinnostusta julkisuudessa, siitä olisi salassapitomääräyksen antamisesta huolimatta laadittava julkinen seloste. Myös oikeudenkäynnin perustietojen, eli ns. diaaritietojen julkisuutta ehdotetaan eräin osin lisättäväksi.

Yleisöltä suljetun suullisen käsittelyn edellytykset olisivat ehdotuksen mukaan aina harkinnanvaraisia. Nykyisen lain jaottelusta pakolliseen ja harkinnanvaraisesti suljettuun käsittelyyn luovuttaisiin. Uutta olisi myös se, että oikeudenkäynnin julkisuutta voitaisiin rajoittaa todistajan suojeluperusteella. Ehdotettuun lakiin sisältyisivät myös täsmälliset kriteerit sille, milloin suullisen käsittelyn taltiointi esimerkiksi kuvaamalla olisi mahdollista, ja kattavat oikeudenkäynnin julkisuusratkaisua tehtäessä noudatettavat menettelysäännökset.

4. Organisointi

Valmistelija

Välimaa, Asko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, 1606 7708, asko.valimaa@om.fi

5. Taustatietoja

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja siihen liittyvät lait tulivat voimaan 1.12.1999. Sanotun muutoksen yhteydessä 1.4.1985 voimaantullutta oikeudenkäynnin julkisuudesta annettua lakia muutettiin osittain, mutta se jäi pääosiltaan ennalleen. Lakeja säädettäessä eduskunnan hallintovaliokunta ja lakivaliokunta korostivat, että oikeudenkäynnin julkisuussäännökset tulee ottaa erikseen omana asianaan selvitettäväksi ja suoritettavan tutkimuksen perusteella kokonaan uudelleen kirjoitettaviksi (HaVM 31/1998 vp s. 7 ja s. 23 sekä LaVL 13/1998 vp s. 4).

6. Aikataulu

Mietintö luovutettiin oikeusministeriölle 7.2.2002
 Lausuntotiivistelmä valmistui syksyllä 2002
 Hallituksen esitys annetaan vuonna 2004.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

287:00/06/06/2000

13.6 ESITUTKINTA- JA PAKKOKOKEINOLAINSÄÄDÄNTÖ

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on käydä läpi esitutkinta- ja pakkokeinolainsäädäntö ja tehdä siihen tarvittavat muutokset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallituksen esitys 52/2002 vp
 PeVL 36/2002 vp
 PeVL 38/2002 vp

3. Keskeinen sisältö

Pidättämisen ja vangitsemisen edellytyksiä, hukkaamiskiellon ja vakuustakavarikon, etsinnän ja telekuuntelun edellytyksiä tarkistettaisiin. Teknisen kuuntelun soveltamisalaa laajennettaisiin.

4. Organisointi

Valmistelija

Törnqvist, Jan, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 1606 7700, jan.tornqvist@om.fi

5. Taustatietoja

Esitutkintalaki ja pakkokeinolaki tulivat voimaan vuoden 1989 alusta. Lakeihin on sen jälkeen tehty vain eräitä käytännön tarpeiden ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen edellyttämiä muutoksia. Muita lakeihin liittyviä muutostarpeita ei ole selvitetty. Työryhmän laatima hallituksen esitys 20/1997 vp pakkokeinolain 5 a ja 6 luvun muuttamisesta annettiin 23.3.1997.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys 52/2002 vp annettiin 19.4.2002.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot
DN:o 2856/41/95

14. OIKEUSLAITOS

14.1 HALLITUKSEN ESITYS TUOMAREIDEN PÄTEVÖITYMISJÄRJESTELMÄÄ KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

1. Tavoite ja tehtävät

Uudistuksen tarkoituksena on luoda uusi tuomareiden pätevyysjärjestelmä, jonka avulla tuomarit voisivat vastata nykyistä paremmin yhteiskunnan ja tuomioistuinelaitoksen heille asettamiin vaatimuksiin. Samalla pyrittäisiin turvaamaan se, että tuomareilla on korkea ammattitaito ja muut hyvältä tuomarilta vaadittavat ominaisuudet.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Tuomarikoulutustoimikunnan mietintö 2000:5

Lausuntoyhteenveto, lausuntoja ja selvityksiä 2002:1

Tuomarikoulutustyöryhmän mietintö, työryhmämietintö 2002:6

3. Keskeinen sisältö

Tuomariksi pätevoidyttäisiin joko suorittamalla laissa säädetty koulutusjärjestelmä tai hankkimalla tuomarin virassa tarvittava pätevyys muissa tehtävissä. Tuomarikoulutus koostuisi työharjoittelusta ja teoriaopinnoista. Koulutuksesta pyrittäisiin luomaan joustava. Koulutettavia ohjattaisiin ja arvioitaisiin koulutuksen ajan. Koulutusjärjestelmää ohjaisi ja koulutuksen sisällöstä päättäisi tuomarikoulutuslautakunta, jonka jäsenten enemmistö koostuisi tuomareista.

Koulutukseen otettavien määrään vaikuttaisi tuomarien tarve tuomioistuimissa.

Tuomarikoulutuksen suorittaneet työskentelisivät koulutuksen jälkeen joitakin vuosia muissa lakimiestehtävissä joko oikeuslaitoksessa tai sen ulkopuolella. Järjestelmän tulisi taata koulutuksen suorittaneille tuomarin virka heidän oltuaan työelämässä tuomarikoulutuksen lisäksi enintään kymmenen vuotta.

4. Organisointi

Valmistelijat

Hynninen, Erja, vanhempi hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7610,

erja.hynninen@om.fi

Leskelä, Maaria, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 9381, maaria.leskela@om.fi

5. Taustatietoja

Tuomarikoulutustoimikunnan mietinnössä ja siitä saaduissa lausunnoissa pidettiin tarpeellisena uuden tuomareiden pätevyysjärjestelmän kehittämistä. Tuomarikoulutustyöryhmä jatkoi työtä toimikunnan esityksen ja siitä saadun lausuntopalautteen pohjalta. Työryhmän työstä on pyydetty lausunnot tammikuun 2003 loppuun mennessä.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

Järjestelmästä arvioidaan aiheutuvan lisämenoja 0,5 miljoonaa euroa vuonna 2004, 1 miljoonaa euroa vuonna 2005 ja 1,6 miljoonaa euroa vuonna 2006.

8. Muut tiedot

OM 008:00/2002

14.2 KORKEIMPIEN OIKEUKSIEN ESITTELIJÄNEUVOSTEN VIRKOJEN MÄÄRÄAIKAISUUS

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on luoda muiden tuomioistuinten kokeneille tuomareille mahdollisuus saada esittelijäntehtävissä kokemusta korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden toiminnasta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Korkeimman oikeuden kirje valtioneuvostolle 5.9.2001

Työryhmän asettamispäätös 16.12.2002

3. Keskeinen sisältö

Tehdään hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus säännösten muuttamisesta siten, että esittelijäneuvosten virat korkeimmassa oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa voidaan täyttää määräaikaisesti myös, milloin se on tarpeen tuomareiden virkakierron edistämiseksi, esittelijöiden asiantuntemuksen monipuolistamiseksi tai muusta sellaisesta syystä.

4. Organisointi

Työryhmä, jonka kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja

Raija Merikalla, hallitusneuvos, oikeusministeriö

Jäsenet:

Kati Hidén, oikeusneuvos, Korkein oikeus

Marjatta Kaján, hallintoneuvos, Korkein hallinto-oikeus

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Työryhmän tulee saada työnsä päätökseen 31.3.2003 mennessä.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

Dnro 3058/42/2001

14.3 KÄRÄJÄOIKEUSLAIN ERÄIDEN SÄÄDÖSTEN MUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Käräjäoikeuslakiin sisällytetään säännökset laamannien viroista, laamannien keskinäisestä toimivallan jaosta, käräjäoikeuksien tuomiopiirien muuttamisesta, käräjäoikeuden tuomarin ja toimistohenkilöstön virkoihin vaadittavasta kielitaidosta sekä käräjäoikeuksien lautamiehille maksettavasta korvauksesta lautamiestehtävän hoitamisen aikana sattuneesta tapaturmasta. Laadittava luonnos hallituksen esitykseksi

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 6.1.2003

3. Keskeinen sisältö

Käräjäoikeusverkoston kehittäminen edellyttää, että käräjäoikeudessa voi olla useampi kuin yksi laamannin virka, missä tilanteessa laista on myös ilmevä laamannien keskinäinen toimivallan jako.

Voimassa oleva käräjäoikeuslaki ei sisällä sellaista asetuksenantovaltuutta, joka mahdollistaisi tuomiopiirejä koskevan asetuksen antamisen.

Useimmat käräjäoikeudet ovat enemmistökieleltään suomenkielisiä, mutta niiden tuomiopiiriin saattaa kuulua hyvinkin suuri ruotsinkielinen vähemmistö. Jotta ruotsinkielisten ja vastaavasti myös suomenkielisten oikeuspalvelut voitaisiin turvata, tulisi käräjäoikeuslakiin lisätä säännökset siitä, että käräjäoikeuteen voidaan perustaa erityinen ruotsinkielinen/suomenkielinen osasto, jonka viranhaltijoilta edellytetään täydellistä tai erinomaista virka-alueen vähemmistön kielen taitoa.

Käräjäoikeuksien lautamiehet eivät kuulu tapaturmavakuutuslain eivätkä valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetun lain piiriin. Lautamiehen joutuessa tehtävässään tapaturman uhriksi, josta hän ei saa korvausta muusta vakuutuksesta, tulisi valtion työnantajana korvata vahinko.

4. Organisointi

Työryhmän puheenjohtaja:

Kiesiläinen Kari, osastopäällikkö, oikeusministeriö, puh 160 67532, kari, kiesilainen@om.fi

Jäsenet:

Liljeroos Heikki, hallitusneuvos, oikeusministeriö

Penttinen Ahti, hallitusneuvos, oikeusministeriö

Jäsen ja sihteeri:

Liukkonen Iiro, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Työryhmän tulee saada työnsä päätökseen 15.4.2003 mennessä

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

Dnro 1/31/2003

14.4 ASIANAJAJIEN AMMATILLISEN VALVONNAN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö asetti 30.1.2002 työryhmän, jonka tehtävänä oli viimeistellä Suomen Asianajajaliiton laatima esitysluonnos eduskunnalle annettavaksi hallituksen esitykseksi asianajajista annetun lain muuttamiseksi. Työryhmän mietintö luovutettiin oikeusministeriölle

18.6.2002. Tavoitteena on uudistaa Suomen Asianajajaliiton kurinpitoasioiden ja palkkioriiitoja koskevien asioiden käsittely. Tavoitteena on tehostaa ja järkipäristää asianajajajien ammatillista valvontaa sekä lisätä sen uskottavuutta ja läpinäkyvyyttä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Suomen Asianajajaliiton kurinpitomenettelyn ja palkkioriiita-asioiden menettelyn kehittäminen (Asianajajaliiton luonnos oikeusministeriölle hallituksen esitykseksi (14.1.2002, Dnro 2/33/2002)

Työryhmän asettamispäätös 5.2.2002 Dnro 2/33/2002

Työryhmän mietintö (Oikeusministeriön työryhmämietintöjen julkaisusarja 2002:5)

Lausuntoyhteenveto mietinnöstä annetuista lausunnoista

3. Keskeinen sisältö

Työryhmämietinnössä ehdotetaan, että kanteluiden käsittely keskitettäisiin kurinpitolautakunnalle, jonka nimi muutettaisiin eettiseksi lautakunnaksi. Asianajajakuntaan kuulumattomien lautakunnan jäsenten määrää lautakunnassa lisättäisiin. Asianajajakunnan ulkopuoliset jäsenet nimittäisi tuomarivalintalautakunta. Eettinen lautakunta käsittelee asiat vastaisuudessa jaostoissa. Menettelyä lautakunnassa koskevat säännökset tulisivat asianajajista annettuun lakiin.

Seuraamusjärjestelmää uudistettaisiin poistamalla julkinen varoitus ja sen sijaan säädettäisiin mahdollisuus määrätä seuraamusmaksu.

Asianajajan oikeutta hakea muutosta kurinpitotarkistukseen esitetään laajennettavaksi.

Asianajajan palkkioon tyytymätön voisi saattaa palkkioriidan eettisen lautakunnan käsiteltäväksi ja palkkioriiitavälimiesmenettelystä luovuttaisiin.

4. Organisointi

Valmistelija

Liljeroos, Heikki, hallitusneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7608, heikki.liljeroos@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annetaan keväällä 2003.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

2/33/2002

15. KANSAINVÄLINEN PROSESSIOIKEUS

15.1 LUGANON SOPIMUKSEN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Euroopan unionin neuvosto asetti marraskuussa 1997 ad hoc-työryhmän valmistelemaan Brysselin ja Luganon yleissopimusten tarkistamista. Neuvosto otti tiedoksi työryhmässä saavutetun kompromissiratkaisun toukokuun OSA-neuvostossa 1999.

Amsterdamin sopimuksen voimaantulo 1 päivänä toukokuuta 1999 muutti oikeusperustan Brysselin yleissopimuksen tarkistamiselle. Neuvoston asetus annettiin 22.12.2000.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla.

3. Keskeinen sisältö

Luganon yleissopimus on tarkoitus niin pitkälle kuin mahdollista muuttaa sisällöltään Bryssel I-asetuksen kaltaiseksi.

4. Organisointi

Suomen edustajat

Möller, Gustaf, oikeusneuvos, korkein oikeus

Välimaa, Asko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7708, asko.valimaa@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Yhteisön ja muiden sopimusvaltioiden kuin EU:n jäsenvaltioiden välisten neuvottelujen edistäminen tarkistetun Luganon yleissopimuksen tarkistaminen (Lugano II) on yhä kesken.

7. Taloudelliset vaikutukset

Asetuksella ei ole taloudellisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

DN:o 102/42/9

15.2 TODISTEIDEN VASTAANOTTAMISTA KOSKEVA YHTEISTYÖ SIVIILI- JA KAUPPAOIKEUDELLISISSA ASIOISSA, EU:N ASETUS

1. Tavoite ja tehtävä

Tavoitteena on yksinkertaistamalla tuomioistuinten välistä oikeusapua helpottaa ja nopeuttaa todisteiden vastaanottamista unionin jäsenvaltioiden välillä. Asetus sääntelee sitovasti todisteiden vastaanottamista jäsenvaltioiden välillä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Aloite on julkaistu Euroopan virallisessa lehdessä.

U 79/2000 vp

LaVL 3/2001 vp
Euroopan yhteisöjen virallinen lehti 27.6.2001 L174

3. Keskeinen sisältö

Asetus korvaa soveltamisalallaan Haagin asiaa koskevan yleissopimuksen Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä. Asetus helpottaa ja nopeuttaisi jäsenvaltioiden välistä todisteiden vastaanottamista.

Asetus vastaa sisällöltään pitkälle Haagin yleissopimusta, mutta se sisältää myös lukuisia muutoksia voimassa olevaan yleissopimukseen. Oikeusapua ei pääsäännön mukaan enää pyydetä eikä sitä saada keskusviranomaisten välityksellä, vaan tuomioistuimet asioivat toistensa kanssa suoraan. Asetuksessa pyritään rajoittamaan myös mahdollisuutta kieltäytyä oikeusavun antamisesta. Asetus ei mahdollista varaumien tekoa. Asetus sisältää myös määräyksiä informaatioteknologian käytöstä todistelussa. Oikeusavun nopeuttamiseksi asetusehdotus sisältää määräaikoja pyyntöjen täyttämiseksi.

4. Organisointi

Suomen edustaja

Välimaa, Asko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7708, asko.valimaa@om.fi

5. Taustatietoja

Nykyisin asiaa sääntelee Haagin vuodelta 1970 oleva yleissopimus todisteiden vastaanottamista ulkomailla siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa.

6. Aikataulu

Neuvoston asetus hyväksyttiin 28.5.2001 ja se tulee täysimääräisesti voimaan 1.1.2004.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

Eurodoc-numero: EU/101000/0753

15.3 RIITAUTTAMATTOMIA VAAITEITA KOSKEVAN EUROOPPALAISEN TÄYTÄNTÖÖNPANOMÄÄRÄYKSEN KÄYTTÖÖNOTTO, EHDOTUS EU:N ASETUKSEKSI

1. Tavoite ja tehtävä

Tavoitteena on parantaa tuomioiden vastavuoroista tunnustamista siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Aloite on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä

U 35/2002 vp

LaVL 21/2002 vp

3. Keskeinen sisältö

Ehdotus sisältää säännösten, jonka perusteella asetusehdotuksessa tarkemmin määritellyt riidattomat saatavat, jotka on tuomioistuimen päätöksellä vahvistettu toisessa jäsenvaltiossa, voidaan tunnustaa ja panna täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa suoraan ja siten ilman

eksekvatuurimenettelyä. Jotta tämä olisi mahdollista, jäsenvaltioiden oikeuslaitosten keskinäisen luottamuksen lisäämiseksi asetusehdotus sisältää tiettyjä prosessioikeudellisia vähimmäisvaatimuksia.

Nykyisin tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa riita-asioissa jäsenvaltioiden välillä sääntelee 1 päivänä maaliskuuta 2002 voimaan tullut tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annettu Bryssel I –asetus. Ehdotettu asetukset merkitsisi soveltamisalallaan merkittävää pidemmälle menemistä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen osalta.

4. Organisointi

Suomen edustaja

Välimaa, Asko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7708, asko.valimaa@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Neuvottelut asetusehdotuksesta aloitettiin kesäkuussa 2002 ja ne ovat yhä kesken.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

EU/180402/0308

15.4 EHDOTUS EU:N OIKEUSAPUDIREKTIIVIKSI

1. Tavoite ja tehtävät

Direktiiviehdotuksen tavoitteena on, että unionin kansalaiset ja muut jäsenvaltioissa yhteisöjen oikeuden nojalla oleskelevat saavat tehokkaasti oikeusapua ollessaan asianosaisena toisessa jäsenvaltiossa käsiteltävässä tai muuten luonteeltaan rajat ylittävässä riita-asiassa. Oikeusapua annettaisiin näin rajat ylittävissä riita-asioissa niille asianosaisille joilla on kotipaikka toisessa jäsenvaltiossa samoilla edellytyksillä kuin niille asianosaisille, joiden kotipaikka on tuomioistuinvaltiossa. Oikeuskäsittelyyn oikeusavun myöntää ja sitä antaa tuomioistuinvaltio.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komission ehdotus neuvoston direktiiviksi oikeusavun saatavuuden parantamisesta rajatylittävissä riita-asioissa vahvistamalla oikeusapuun ja muuhun yksityisoikeudellisiin riita-asioihin liittyvään taloudelliseen tukeen sovellettavat yhteiset vähimmäisvaatimukset

KOM(2002) 13 lopullinen

U 10/2002 vp

LaVL 7/2002 vp

3. Keskeinen sisältö

Direktiivissä vahvistettaisiin oikeusapua koskevat vähimmäisvaatimukset rajat ylittävissä riita-asioissa. Apua annettaisiin jäsenvaltiossa käytävissä oikeudenkäynneissä samoin edellytyksin unionin kansalaisille ja yhteisön alueella laillisesti oleskeleville kolmansien maiden kansalaisille. Avun saannin edellytyksenä olisi avun tarve niin, ettei hakija kykene itse vastaamaan oikeudenkäynnin kustannuksista. Tulojen ja varallisuuden mukaan osittainen oikeusapu on tarkoitus mahdollistaa. Oikeusturvavakuutukseen tai muuhun vastaavaan

järjestelyyn turvautuminen voidaan säätää oikeusavun saamiseen nähden ensisijaiseksi menettelyksi.

Oikeusavusta päättäisi ja apua antaisi se jäsenvaltio, jossa oikeudenkäynti käydään. Avun saaja vapautuisi suorittamasta oikeudenkäyntimaksuja ja asiamiehensä palkkiota. Apua annettaisiin myös muualla kuin tuomioistuimessa käytäviin lakisääteisiin riidan ratkaisumenettelyihin.

4. Organisointi

Komission ehdotus on käsiteltävänä neuvoston yksityisoikeuskomiteassa.

Suomen edustajat

Liukkonen Iiro, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7653, iiro.liukkonen@om.fi

Muilu Merja, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7564, merja.muilu@om.fi

5. Taustatietoja

Direktiiviehdotus liittyy Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmien 30 kohdan toteuttamiseen. Oikeusperusta on EY 61 artiklan c kohta. Direktiivin hyväksyminen edellyttää näin ollen yksimielisyyttä neuvostossa.

6. Aikataulu

Direktiivi hyväksyttiin 27.1.2003. Se on pantava täytäntöön 30.11.2004 mennessä.

7. Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetun direktiivin taloudelliset vaikutukset Suomelle olisivat arvion mukaan noin 10 000 – 20 000 euroa vuosittain.

8. Muut tiedot

EU/220102/0061

Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti ovat ilmoittaneet osallistuvansa hankkeeseen.

15.5 HALLITUKSEN ESITYS EU:N VUODEN 2000 OIKEUSAPUSOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMISEKSI

1. Tavoite ja tehtävät

EU:n jäsenvaltiot ovat 29.5.2000 hyväksyneet yleissopimuksen keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa. Esityksen tavoitteena on saattaa kansallisesti voimaan kyseinen yleissopimus sekä toteuttaa yleissopimuksen edellyttämät muutokset Suomen lainsäädäntöön.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Yleissopimus keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä (EYVL C 197, 12.7.2000),

Keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tehdyn yleissopimuksen selitysmuistio (EYVL C 379, 29.12.2000)

HE 185/2002 vp

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus sisältää määräykset muun muassa oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedoksiannosta, oikeusapupyyntöjen toimittamisesta, todistajien kuulemisesta video- tai puhelinkokouksen avulla, yhteisistä tutkintaryhmistä, peitetutkinnasta sekä telekuuntelusta.

4. Organisointi

Valmistelija

Innanen, Tanja, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7585, tanja.innanen@om.fi
Monto, Mikko, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7704, mikko.monto@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Asian käsittely on kesken eduskunnassa.

7. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

15.6 HALLITUKSEN ESITYS EUROOPPALAISTA PIDÄTYSMÄÄRÄYSTÄ KOSKEVAN EU:N PUITEPÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANEMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

EU:n jäsenvaltiot ovat kesäkuussa 2002 hyväksyneet eurooppalaista pidätysmääräystä ja jäsenvaltioiden välisiä luovuttamismenettelyjä koskevan puitepäätöksen. Esityksen tavoitteena on toteuttaa puitepäätöksen edellyttämät muutokset yleiseen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevaan lainsäädäntöön sekä pohjoismaiseen luovuttamislainsäädäntöön.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Neuvoston puitepäätös eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä (EYVL L 190, 18.7.2002)

U 66/2001 vp

LaVL 21/2001 vp

PeVL 42/2001 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätöksellä korvataan voimassa olevat rikosentekijän luovuttamista koskevat menettelyt Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä 1.1.2004 alkaen. Puitepäätös velvoittaa mm. luopumaan kaksoisrangaistavuuden vaatimuksesta tiettyjen tekojen kohdalla. Puitepäätöksen pääperiaatteena on myös, että omia kansalaisia luovutetaan samoin ehdoin kuin muitakin henkilöitä. Kansalainen voi kuitenkin palata suorittamaan rangaistuksen kotivaltiossaan.

4. Organisointi

Valmistelijat

Innanen, Tanja, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7585, tanja.innanen@om.fi
Monto, Mikko, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7704, mikko.monto@om.fi

5. Taustatietoja

Pidätysmääräyksiä koskevan vastavuoroisen tunnustamisen järjestelmän kehittäminen mainitaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanoa koskevan neuvoston 29 päivänä marraskuuta 2000 hyväksymän toimenpideohjelman toimenpiteessä 8.

6. Aikataulu

Ehdotus hallituksen esitykseksi on tarkoitus valmistua alkuvuodesta 2003. Esitys annetaan viimeistään syyskuussa 2003.

7. Muut tiedot

EU/270901/0765

15.7 HALLITUKSEN ESITYS EU:N VUODEN 2000 OIKEUSAPUSOPIMUKSEEN TEHDYN PÖYTÄKIRJAN VOIMAANSAATTAMISEKSI

1. Tavoite ja tehtävät

EU:n jäsenvaltiot ovat 16.10.2001 hyväksyneet pöytäkirjan vuoden 2000 yleissopimukseen keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa. Esityksen tavoitteena on saattaa kyseinen pöytäkirja kansallisesti voimaan sekä toteuttaa pöytäkirjan edellyttämät muutokset Suomen lainsäädäntöön.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tehtyyn yleissopimukseen liitettävä pöytäkirja (EYVL C 326, 21.11.2001)

3. Keskeinen sisältö

Pöytäkirja sisältää rikostutkintaan liittyviä oikeusapumääräyksiä muun muassa pankkitilitietojen toimittamisesta ja tilitapahtumien valvonnasta.

4. Organisointi

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705,
katariina.jahkola@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Ehdotus hallituksen esitykseksi on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2003 aikana.

7. Esityksen vaikutukset

Pöytäkirjan määräykset pyynnön vastaanottaneen valtion alueella sijaitsevilla pankeissa olevien tilien toimittamisesta sekä mahdollisuudesta suorittaa pankkitilien valvontaa pyynnön esittäneen valtion pyynnöstä tulevat aiheuttamaan jonkin verran lisäresurssien tarvetta ja taloudellisia kustannuksia Suomessa pyynnöt täytäntöönpaneville tahoille.

8. Muut tiedot

15.8 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI OMAISUUDEN JA TODISTUSAINESTON JÄÄDYTTÄMISESTÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Ranska, Ruotsi ja Belgia tekivät 30.11.2000 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla ehdotuksen puitepäätökseksi omaisuuden jäädymistä ja todistusaineiston säilyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Ranskan, Ruotsin ja Belgian ehdotus puitepäätökseksi
U 49/2001 vp
LaVL 12/2001 vp

3. Keskeinen sisältö

Ehdotus perustuu Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmien kohtaan 33, jonka mukaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteesta tehdään oikeudellisen yhteistyön kulmakivi rikosasioissa. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltiossa tehty omaisuuden jäädymispäätös pantaisiin täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa siten, että tämä jäsenvaltio yksinkertaisessa menettelyssä vahvistaa toisessa jäsenvaltiossa tehdyn jäädymispäätöksen eikä uutta jäädymispäätöstä tarvitse tehdä. Päätös pantaisiin täytäntöön samalla tavoin kuin kotimainen päätös. Ehdotus tarkoittaa osittaista luopumista kaksoisrangaistavuuden vaatimuksesta.

4. Organisointi

Valmistelijat

Aalto, Mari lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7697, mari.aalto@om.fi

Välimaa Asko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7708, asko.valimaa@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Puitepäätöksestä on saavutettu poliittinen yhteisymmärrys oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 28.2.2002. Parlamenttivaraumien vuoksi puitepäätöstä ei ole vielä hyväksytty.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

EU/090101/0049

15.9 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI VASTAVUOROISEN TUNNUSTAMISEN PERIAATTEEN SOVELTAMISESTA SAKKORANGAISTUKSIIN

1. Tavoite ja tehtävät

Ranskan tasavalta, Ruotsin kuningaskunta ja Yhdistyneet kuningaskunnat tekivät 11 päivänä heinäkuuta 2001 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan a alakohdan ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla ehdotuksen puitepäätöksen tekemiseksi vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamiseksi sakkorangaistuksiin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Ranskan tasavallan, Ruotsin kuningaskunnan ja Yhdistyneen kuningaskunnan ehdotus puitepäätökseksi (10710/01 COPEN 37) ja ehdotuksen selitysmuistio (10710/01 COPEN 37 ADD 1).

15492/1/02 REV 1

U 55/2001 vp

LaVL 1/2002 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätösehdotus koskee lopullisten taloudellisia rangaistuksia koskevien päätösten täytäntöönpanoa toisessa EU:n jäsenvaltiossa. Ehdotuksessa tarkoitettut tuomiot tunnustettaisiin ilman muodollisuuksia ja pantaisiin täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa samalla tavoin kuin kotimaiset päätökset. Puitepäätös tulee aiheuttamaan muutoksia Suomen lainsäädäntöön, sillä toisessa valtiossa määrätyn sakon täytäntöönpano on nykyään mahdollista vain pohjoismaiden välillä.

4. Organisointi

Suomen edustajat

Monto, Mikko, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh, 1606 7712, mikko.monto@om.fi

Välimaa, Asko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7708, asko.valimaa@om.fi

5. Taustatietoja

Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmien 33 kohdan mukaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteesta tehdään oikeudellisen yhteistyön kulmakivi rikosasioissa. Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanoa koskevan neuvoston 29 päivänä marraskuuta 2000 hyväksymän toimenpideohjelman toimenpiteen 18 mukaan olisi laadittava väline, jolla varmistetaan sellaisten lopullisten sakkojen periminen tuomitun asuinvaltiossa, jotka toinen jäsenvaltio on määrännyt luonnolliselle tai oikeushenkilölle.

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely on kesken neuvoston oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa käsittelevässä työryhmässä. Kreikka pyrkii siihen, että puitepäätös saataisiin hyväksytyä sen puheenjohtajuuskaudella keväällä 2003.

7. Muut tiedot

EU/240701/0610

15.10 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI OMAISUUDEN MENETETYKSI TUOMITSEMISTA KOSKEVIEN PÄÄTÖSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA

1. Tavoite ja tehtävät

Tanska teki 13.6.2002 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan a kohdan ja ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla ehdotuksen puitepäätökseksi menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa. Ehdotus perustuu Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmiin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Tanskan ehdotus puitepäätökseksi

U 52/2002 vp

LaVL 20/2002 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäättös koskee tuomioistuinten tekemien lopullisten menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten täytäntöönpanoa toisessa EU:n jäsenvaltiossa. Konfiskaatiopäätökset tunnustettaisiin vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen mukaisesti ilman muodollisuuksia ja pantaisiin täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa samalla tavoin kuin kotimaiset päätökset.

4. Organisointi

Valmistelija

Aalto, Mari, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7697, mari.aalto@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Ehdotuksen valmistelu on kesken EU:n neuvoston oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa käsittelevässä työryhmässä.

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

EU/120702/0515

15.11 KESKINÄISTÄ OIKEUSAPUA RIKOSASIOISSA KOSKEVAN EUROOPPALAISEN YLEISSOPIMUKSEN TOINEN LISÄPÖYTÄKIRJA

1. Tavoite ja tehtävät

Euroopan neuvostossa on 8 päivänä marraskuuta 2001 hyväksytty eurooppalaisen rikosoikeusapusopimuksen toinen lisäpöytäkirja. Suomen tarkoituksena on allekirjoittaa pöytäkirja ja saattaa se kansallisesti voimaan.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Pöytäkirjan tarkoituksena on tehostaa sen osapuolina olevien valtioiden välistä yhteistyötä kansainvälisessä rikosoikeusavussa. Pöytäkirja sisältää määräyksiä muun muassa oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedoksiannosta postitse, todistajien kuulemisesta video- tai puhelinkokouksen avulla sekä rajat ylittävistä tutkintamenetelmistä kuten rajan yli tapahtuvasta tarkkailusta ja peitetoiminnasta.

4. Organisointi

Valmistelija

Innanen, Tanja, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7585, tanja.innanen@om.fi

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

7. Taloudelliset vaikutukset

8. Muut tiedot

y:\Pai\hankeluettelo 010203